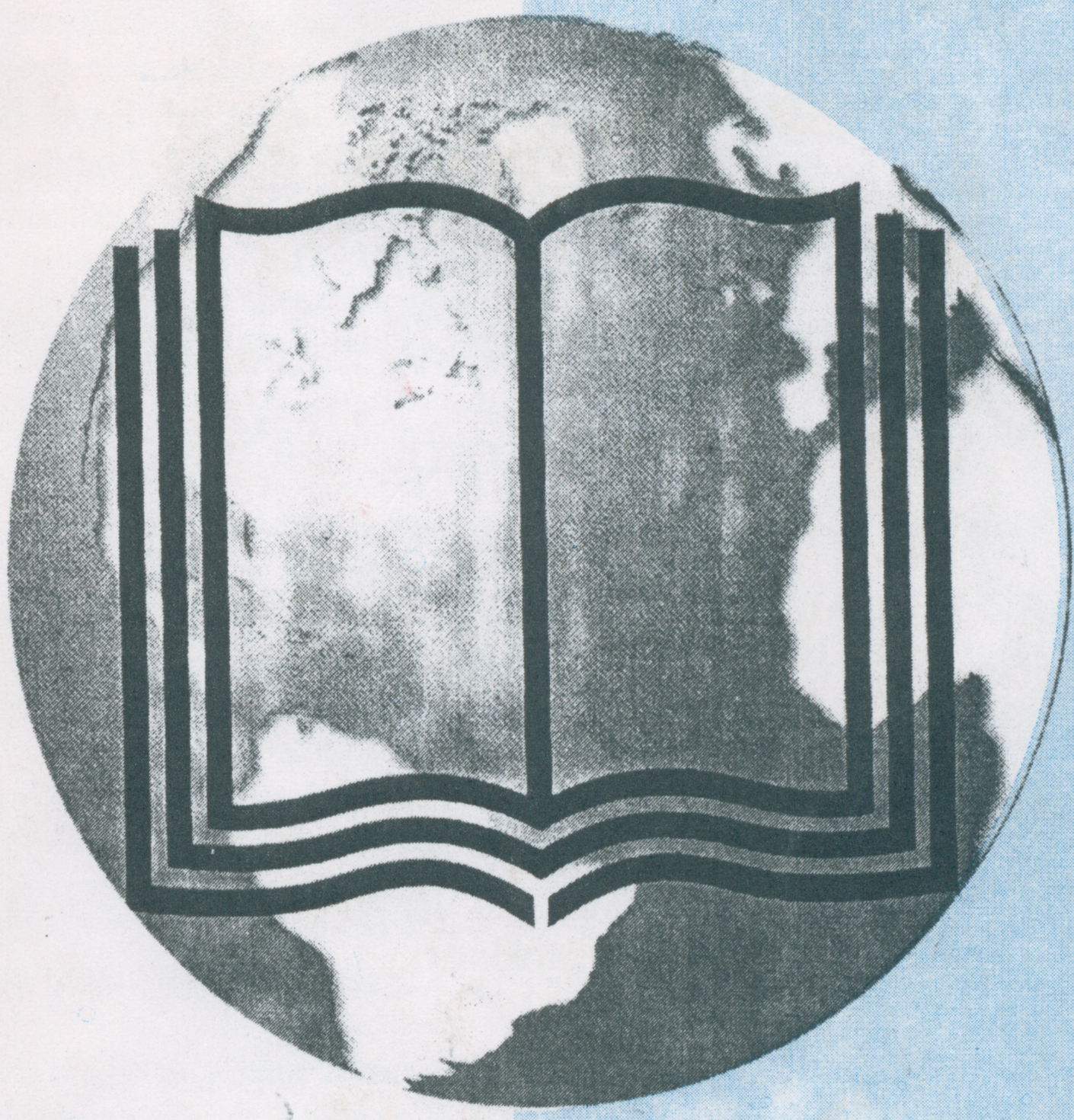
MAGAZIN BIBLIOLOGIC

4'99

MAGAZIN BIBLIOLOGIC

Serie nouă 1999 nr.4

EDITORI: Biblioteca Națională a Republicii Moldova
Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova
Societatea Bibliofililor

COLEGIUL DE REDACȚIE: Alexe RĂU — redactor-șef, Pavel BALMUȘ, Doina BANCIU, Eugenia BEJAN, Natalia CHERADI, Valentina CHITOROAGĂ, Ludmila CORGHENCI, Lidia KULICOVSKI — redactor-șef adjunct, Irina DIGODI, Silvia GHINCULOV - director economic, Ion MADAN, Nina NEGRU, Vera OSOIANU — secretar responsabil, Petru RACU — redactor-șef adjunct, Natalia SENOCOSOV, Emil VASILESCU

PROCESARE PE CALCULATOR: Svetlana GHEORGHIȚĂ
Liviu RĂU

ADRESA REDACȚIEI: Biblioteca Națională
str. 31 August nr.78 A
or. Chișinău
Republica Moldova
tel/fax : 22.14.75

MATERIALELE SE PUBLICĂ ÎN REDACȚIA ȘI ÎN ÎNGRIJIREA AUTORILOR

DECLARAȚIA DE LA COPENHAGA

Între 14 şi 15 octombrie 1999 politicienii importanţi şi strategi politici din 20 de ţări europene s-au întâlnit pentru a discuta rolul vital jucat de bibliotecile publice în cadrul Societăţilor Informaţionale în curs de constituire.

Cei care au participat la întâlnire au aflat despre rolurile-cheie pe care le joacă deja multe biblioteci publice europene, în încurajarea dezvoltării economice, a învăţăturii continue, a diversităţii culturale sau a identităţii comunitare.

La sfârşitul întâlnirii, cei prezenţi au căzut de acord asupra următorului comunicat considerat a fi o adevărată declaraţie de intenţie pentru viitorul bibliotecilor publice de pe întreg continentul european.

În sprijinul:

- **Manifestului UNESCO pentru Bibliotecile publice**
- **Liniilor directoare pentru bibliotecile publice ale IFLA**
- **Raportului privind rolul bibliotecilor în lumea modernă al Comitetului pentru Cultură, Tineret, Educaţie şi Mass-Media al Parlamentului European**
- **Studiului "Bibliotecile publice şi Societatea Informaţională" al Comisiei Europene**
- **Raportului "Legislaţia de bibliotecă şi politica în Europa" al Comitetului pentru Cultură al Consiliului Europei**
- **Declaraţiei IFLA privind Libertatea de Expresie,**

Declarăm următoarele, ca bază comună pentru politicile naţionale şi europene privind bibliotecile publice:

ROLURI PENTRU BIBLIOTECA PUBLICĂ

Noi sprijinim următoarele roluri pentru bibliotecile publice, evidenţiate în Comunicatul de la Leuven 1:

- DEMOCRAŢIE ŞI CETĂŢENIE – **Bibliotecile publice au un rol strategic de a îmbunătăţi calitatea vieţii şi posibilităţile democratice pentru cetăţenii Societăţii Informaţionale, prin asigurarea accesului liber şi egal la informaţiile de calitate.**
- DEZVOLTAREA ECONOMICĂ ŞI SOCIALĂ – **Bibliotecile publice sprijină creşterea comunităţilor prin asigurarea unor servicii de informaţii create pentru a satisface nevoile locale. Ele reprezintă instrumente importante în reducerea disparităţii dintre cetăţenii Europei ce au acces la informaţii şi cei care le obţin greu.**
- ÎNVĂŢAREA CONTINUĂ – **Bibliotecile publice asigură, prin răspîndirea lor pe întreg teritoriul Europei, o infrastructură eficientă – raportată la cost – pentru învăţarea continuă şi accesul facil la conţinutul reţelelor virtuale. Ele vin, de asemenea, în ajutorul studenţilor la toate nivelele de educaţie formală.**
- DIVERSITATE CULTURALĂ ŞI LINGVISTICĂ – **Bibliotecile publice sunt instituţii de cultură în conformitate cu dimensiunea culturală a Tratatului U.E. având o mare responsabilitate faţă de moştenirea culturală, literatură şi ştiinţa de carte.**

ACŢIUNI ALE COMISIEI EUROPENE

Solicităm Comisiei Europene să sprijine iniţiativa Parlamentului European: "Rolul bibliotecilor în Societatea Modernă" prin promovarea de acţiuni specifice care să implementeze recomandările Raportului. Aceste acţiuni ar trebui să accentueze rolul cheie al bibliotecilor publice în Societatea Informaţională în curs de formare şi necesitatea pentru o politică a informaţiilor la nivel european.

ACŢIUNI ALE GUVERNELOR NAŢIONALE ŞI FEDERALE

Solicităm, de asemenea, tuturor guvernelor naţionale şi federale să întreprindă următoarele acţiuni:

1. **Să promoveze o politică naţională privind informaţia pentru a dezvolta şi coordona toate resursele relevante, în interesul public. Acest cadru politic va recunoaşte rolul vital şi unic al bibliotecilor publice ca puncte de acces pentru majoritatea cetăţenilor şi va fi susţinut de o legislaţie de bibliotecă corespunzătoare.**
2. **Să creeze o infrastructură în reţeaua corespunzătoare, pentru a sprijini dezvoltarea unei politici naţionale a informaţiei în Era Informaţională. Infrastructura de reţele trebuie să reunească toate informaţiile, creând agenţii, în special instituţii tradiţionale pentru memorie (biblioteci, muzee,**

Asistentă de specialitate

arhive), care să încurajeze difuzarea informaţiilor şi crearea de resurse comune. Infrastructura ar trebui, de asemenea, să încurajeze cooperarea practică între bibliotecile publice.

3. Să implementeze un program de dezvoltare pentru bibliotecile publice care să asigure atât standarde minime de acces fiecărui cetăţean, incluzând informaţiile şi tehnologiile de comunicaţie corespunzătoare, cât şi nivelele adecvate de investiţii pentru a face faţă acelor standarde. Acest program trebuie să reflecte necesitatea existenţei unui control al dezvoltării la nivelul comunităţii locale, control efectuat prin intermediul municipalităţilor sau altor organizaţii responsabile.
4. Să se asigure că bibliotecile publice sunt echipate pentru a asigura acces maxim la noile resurse de informaţii tuturor cetăţenilor, indiferent de capacităţile lor financiare, fizice sau educaţionale, şi că acele biblioteci au resurse adecvate pentru a susţine serviciile în timp.
5. Să facă lobby bibliotecilor publice în Parlamentul European, astfel încât acestea să ocupe un rol de frunte pe agenda socială a Parlamentului, acum şi în viitor.
6. Să depună eforturi pentru a asigura un echilibru echitabil între drepturile creatorilor de informaţii şi drepturile cetăţenilor de a avea acces la informaţiile care le-ar permite o viaţă mai bună.

ACŢIUNI ALE BIBLIOTECILOR PUBLICE

1. Să fie pregătite pentru a reevalua rolurile şi resursele serviciilor şi a le reproiecta în scopul de a răspunde necesităţilor sociale în schimbare.
2. Să acţioneze în direcţia unor cooperări şi parteneriate cu alte instituţii pentru memorie şi cu instituţiile implicate în educaţia comunităţii.
3. Să se asigure, printr-un marketing al serviciilor în toate sectoarele comunităţii, că cetăţenii sunt conştienţi de potenţialul bibliotecilor şi sunt capabili să le exploateze toate resursele.

"LECTURA COPIILOR LA SFÂRŞIT ŞI ÎNCEPUT DE MILENIU: PROBLEME, CERCETĂRI, PROGNOZE"

Sub acest generic s-a desfăşurat în perioada 23-25noiembrie 1999 Conferinţa Internaţională de la Ivanovo, Rusia. Profesori şi lectori universitari de la facultăţile de biblioteconomie, psihologi, sociologi, bibliotecari au pus în discuţie probleme de pedagogie şi psiho-sociologie a lecturii copiilor. Părerea unanimă a tuturor vorbitorilor, exprimată în cele 42 de comunicări, făcute la Conferinţă, a fost următoarea: lectura copiilor este o categorie ştiinţifică şi necesită o dezvoltare permanentă; activitatea teoretică şi practică în acest domeniu reclamă o strictă continuitate, o valorificare consecventă a aspectelor culturale, cognitive şi de creaţie a lecturii copiilor. Bibliotecile care servesc copiii îşi asumă educarea unor oameni spirituali şi inteligenţi. În condiţiile sărăcirii instituţiilor bugetare, bibliotecile pentru copii au de suportat consecinţe grave, iar aceasta se va repercuta asupra lecturii tinerilor cititori. O altă problemă pentru bibliotecile care servesc copiii este schimbarea mediului socio-cultural, când cartea şi lecturile tradiţionale sunt înlocuite de mass-media şi purtători de informaţie netradiţionali. În această ordine de idei, tocmai biblioteca pentru copii este cea chemată să orienteze copiii spre acumularea consecventă a cunoştinţelor, spre formarea unei ambianţe propice lecturii şi creaţiei.

Claudia Balaban,
Biblioteca Naţională
pentru Copii "Ion Creangă"

CONFERINȚA ANUALĂ A ASOCIAȚIEI NAȚIONALE A BIBLIOTECARILOR ȘI BIBLIOTECILOR PUBLICE DIN ROMÂNIA

În perioada 18-19 noiembrie 1999 s-a desfăşurat la Buşteni **Conferinţa Anuală a A.N.B.P.R.**

Programul conferinţei a fost structurat în funcţie de tema seminarului ***Viitorul unei comunităţi depinde de viitorul bibliotecii ei.***

Pornind de la ideea că viziunea pe care societatea o are despre biblioteci exprimă direcţia spre care societatea respectivă se îndreaptă şi apreciind că societatea noastră tinde şi evoluează spre Societatea Informaţională, conferinţa a adus în atenţia bibliotecilor publice priorităţile pe care trebuie să le promoveze pentru a contribui la realizarea Societăţii Informaţionale.

În prima zi lucrările seminarului, demonstraţiile şi prezentările au relevat modalităţile prin care bibliotecile îşi pot dezvolta funcţia de informare pentru comunitatea pe care o servesc. În acest sens, declanşarea primei etape de realizare a Reţelei Naţionale a Bibliotecilor Publice din România în anul 2000 este un pas important . Comisia de automatizare a A.N.B.P.R. a prezentat avantajele şi importanţa unui astfel de program, costurile şi sursele de finanţare pentru prima etapă. Celelalte informări s-au referit la prezentarea comparativă de software de bibliotecă, motivarea opţiunii pentru TINLIB şi rolul deosebit al bibliotecii în comunitate.

Au avut intervenţii:

Liviu-Iulian Dediu, director adjunct, Biblioteca Judeţeană "V.A. Urechia" Galaţi, preşedinte al Comisiei de automatizare a A.N.B.P.R.:

Principiul dezvoltării nucleare şi evaluarea naţională a situaţiei automatizării bibliotecilor publice, pe regiuni-elemente de bază ale Programului de Automatizare şi Dezvoltare a Serviciilor din cadrul Reţelei Naţionale a Bibliotecilor Publice din România.

Dragoş Neagu, director adjunct, Biblioteca Judeţeană "Panait Istrati" Brăila, membru în Comisia de automatizare a A.N.B.P.R.:

Aspecte privind finanţarea Programului de Automatizare şi Dezvoltare a Serviciilor din cadrul Reţelei Naţionale a Bibliotecilor Publice din România.

Călina Retişan, director de specialitate, Biblioteca Judeţeană "Octavian Goga" Cluj:

Software de bibliotecă – flashback asupra opţiunilor bibliotecilor româneşti.

Dana Şanta, şef compartiment, Biblioteca Judeţeană Satu Mare:

Biblioteca, factor comunitar proeminent

Au făcut demonstraţii şi prezentări:

Liviu-Iulian Dediu, director adjunct, Biblioteca Judeţeană "V.A. Urechia" Galaţi:

Prezentarea serviciului WEB al Bibliotecii "V.A. Urechia".
Prezentarea serviciului de poştă electronică al Bibliotecii "V.A. Urechia".

Dan Marinescu, manager, I.M.E. România
TINLIB. Versiunea 300.

Ziua a doua a fost rezervată evaluării activităţii A.N.B.P.R. prin prezentarea de către preşedintele asociaţiei, dl director general Traian Brad, a *Raportului de activitate* şi a *Raportului financiar pe anul 1999* şi prin informările făcute de comisiile de lucru ale A.N.B.P.R. care au programe în derulare.

Raportul de activitate al A.N.B.P.R. pe anul 1999 a subliniat faptul că în perioada dintre cele două conferinţe anuale, activitatea asociaţiei s-a concentrat spre continuarea programelor iniţiate deja:

1. Programul de formare şi dezvoltare a personalului bibliotecar;
2. PubliCA (Acţiune Concertată pentru Bibliotecile Publice) – un program al U.E. cu extindere în Europa Centrală şi de Est, de formare a managerilor de bibliotecă;
3. Programul de realizare a Reţelei Naţionale a Bibliotecilor Publice din România;
4. Programul PROBIP 2000 (Performanţe Româneşti în Bibliotecile Publice);
5. Programul legislativ;
6. Programul de punere pe suport electronic a 25 de ziare şi reviste din secolele XIX şi XX.

Făcând o paralelă între managementul românesc de bibliotecă şi cel european raportul concluziona că în bibliotecile româneşti există două tendinţe: una spre un management cultural local sau regional (destul de puternică încă) şi alta orientată spre armonizarea cu managementul european informaţional şi formaţional care presupune acceptarea schimbării şi eforturi pentru realizarea ei.

Comisiile de lucru ale asociaţiei au făcut o succintă prezentare a stadiilor în care se află programele lor.

Comisia de automatizare, al cărei program a fost detaliat în ziua precedentă de dl Liviu Iulian Dediu, a obţinut susţinere financiară de la Ministerul Culturii pentru prima etapă – anul 2000.

Comisia de perfecţionare profesională, coordonată de dl director Eugen Iordache de la Biblioteca Judeţeană "V.A. Urechia" Galaţi, a conceput "Programul Naţional de perfecţionare pentru bibliotecari şi personalul de conducere". Este un program foarte bine structurat, cu posibilităţi de desfăşurare atât centralizat, pentru partea de formare-iniţiere, cât şi pe centre zonale pentru partea de specializare. Programul este încă în faza de proiect pentru că nu s-au găsit surse de finanţare. S-a perfectat în schimb un protocol de colaborare între A.N.B.P.R., C.D.B.P.R. şi Centrul de Perfecţionare în funcţie de care se desfăşoară în prezent perfecţionarea profesională la nivel naţional.

Programul Naţional Performanţe Româneşti în Bibliotecile Publice — PROBIP 2000, coordonat de Doina Popa, director adjunct la Biblioteca Judeţeană "Octavian Goga" Cluj, se desfăşoară în 13 biblioteci judeţene împărţite pe "familii" în funcţie de mărimea populaţiei pe care o servesc şi îşi propune monitorizarea performanţei prin statistica de bibliotecă şi indicatori de performanţă. Programul se desfăşoară în perioada 1998-2000 şi a realizat până acum instrumentele de colectare şi raportare a datelor statistice, selecţia indicatorilor de performanţă, prezentarea anuală pe ţară a indicatorilor de performanţă esenţiali (1997, 1998), un model de statistică naţională şi s-a implicat în proiectul Uniunii Europene, LIBECON 2000 pe sectorul biblioteci publice.

În continuarea lucrărilor conferinţei, participanţii la congrese şi conferinţe internaţionale au prezentat informări:

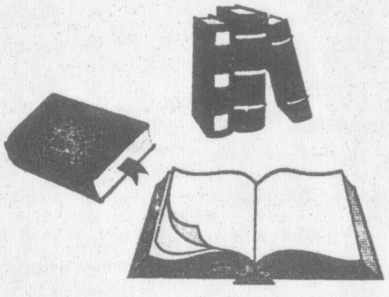
Adriana Kiraly, Biblioteca Judeţeană "O. Goga" Cluj:
"Conferinţa Generală IFLA 1999".

Rodica Drăghici, director, Biblioteca Judeţeană "Panait Istrati" Brăila:
"INTAMEL 1999".

Călina Retişan, director adjunct, Biblioteca Judeţeană "O. Goga" Cluj:
"Proiectul PubliCA".

Lucrările Conferinţei Anuale A.N.B.P.R. s-au încheiat cu dezbaterea *Programului pe termen scurt (2000-2002)* al asociaţiei, program care iniţiază o serie de proiecte noi ce vizează colaborarea, activitatea partajată, recunoaşterea profesiei şi a statutului de bibliotecar.

Doina POPA,
Biblioteca Judeţeană
"O. GOGA" Cluj

MASĂ ROTUNDĂ PENTRU BIBLIOTECARI

În data de 25 noiembrie 1999, Fundaţia Soros Moldova a găzduit o Masă rotundă pentru bibliotecari, desfăşurată sub titlul "Cooperarea interbibliotecară". Având o importanţă stringentă, la acest sfârşit de mileniu, în epoca societăţii mediatice şi a globalizării spaţiului informaţional, acţiunea în cauză a suscitat interesul şi participarea activă a reprezentanţilor Sistemului Naţional de Biblioteci din Moldova. Animată de experţii Aldis Abele (Letonia) şi Zuzana Repisova (Slovacia), discuţia a condus spre concluzia că, pentru a face faţă numeroaselor probleme pe care le ridică procesul de automatizare al bibliotecilor, este necesar ca acestea să-şi unească eforturile. Ideea creării unui Consorţiu al Bibliotecilor Automatizate din Republica Moldova a dominat întâlnirea. Cei prezenţi la masa rotundă au fost familiarizaţi cu experienţa creării unor asemenea consorţii în Letonia şi în Slovacia, experienţă împărtăşită de către experţii străini. Alte aspecte puse în discuţie au fost: standardele de activitate în regim automatizat catalogul unit / partajat, avantajele şi beneficiile pe care le oferă cooperarea.

Irina DIGODI

SEMINARUL NAŢIONAL "CATALOGAREA ŞI CLASIFICAREA PUBLICAŢIILOR: REALITĂŢI ŞI PERSPECTIVE"

La 20-21 octombrie 1999 în incinta Bibliotecii Naţionale a avut loc Seminarul Naţional "Catalogarea şi Clasificarea Publicaţiilor", susţinut şi finanţat de Fundaţia Soros Moldova. Scopul acestui seminar a fost familiarizarea specialiştilor din domeniu cu noile tehnologii de catalogare şi cu modificările intervenite în Clasificarea Zecimală Universală.

Animatorul ideii de organizare a unui asemenea seminar a fost dna Mariana Alecsandri, coordonator al Programului de Biblioteci, care a intuit necesitatea convocării unei întâlniri cu specialiştii de catalogare din republică. Dna Mariana Alecsandri a insistat ca acest seminar să îmbine teoria şi practica în mod obligatoriu, procedeu bine cunoscut, dar lăsat uitării în ultimul timp.

Seminarul i-a avut ca organizatori pe specialiştii de la Biblioteca Naţională: Ala Panici, director de proiect; Rodica Avasiloaie şi Elena Conţescu – formatori. În primăvara-vara anului 1998 aceştia au avut posibilitatea să acumuleze deprinderi teoretice de instruire în cadrul altui seminar organizat de Fundaţie – "Formarea formatorilor".

Unul dintre scopurile principale ale seminarului de catalogare a fost aplicarea în practică a cunoştinţelor teoretice, obţinute la seminarul anterior. Acest eveniment important a facilitat considerabil organizarea şi desfăşurarea seminarului de catalogare şi clasificare, la care au fost aplicate cu mult succes metode performante de instruire, utilizate de formatori la etapa actuală: activităţi practice, lucrul în grup, testare, chestionare, evaluare.

La seminar au fost prezenţi bibliotecari din judeţele Cahul, Bălţi, Căuşeni, Soroca, Edineţ, Orhei, Ungheni, de la Ialoveni şi de la Biblioteca Universităţii Pedagogice "A. Russo" Bălţi. Centrele biblioteconomice au fost reprezentate de specialişti de la Biblioteca Ştiinţifică Republicană Medicală, Biblioteca Academiei de Ştiinţe, Biblioteca Republicană Ştiinţifică Tehnico-Economică, Biblioteca Ştiinţifică a Universităţii de Stat, Biblioteca de Stat pentru Copii "Ion Creangă", Biblioteca Municipală "B.P. Hasdeu", Biblioteca Ştiinţifică a Universităţii Agrare, Camera Cărţii. Un deosebit interes au manifestat specialiştii de la bibliotecile U.L.I.M. şi A.S.E., care au participat foarte activ la lucrările seminarului. În total la seminar au participat circa 40 de specialişti din domeniu şi domenii conexe.

Pe parcursul a două zile au fost puse în discuţie

diverse probleme ce ţin de catalogarea şi clasificarea publicaţiilor. Un viu interes au trezit comunicările, ce au elucidat activitatea Conferinţei Internaţionale de la Moscova din aprilie 1999, la care s-a vorbit foarte mult despre problemele catalogării naţionale şi internaţionale, controlului bibliografic universal şi formelor de autoritate, despre problemele catalogării resurselor electronice.

Importanţa cooperării în domeniul catalogării şi clasificării documentelor a fost scoasă în evidenţă de dna Rodica Avasiloaie, care a pus accentul pe evenimentele ce au contribuit la realizarea acesteia. Un exemplu elocvent de colaborare şi cooperare internaţională în domeniul catalogării este elaborarea Regulilor anglo-americane de catalogare (AACR), etapele de creare ale cărora au fost aduse la cunoştinţa participanţilor de către semnatara acestor rînduri. În prezent principiile care stau la baza AACR pot fi utilizate cu succes şi în Bibliotecile Republicii Moldova, graţie implementării programului TINLIB.

Conform cerinţelor de instruire contemporane participanţii la seminar au efectuat activităţi practice, au realizat studii de caz, menite să ajute participanţii să ia decizii promte şi corecte în situaţii complicate, atunci când vor reveni în teritoriu. Participanţii au avut posibilitatea să evalueze atât cunoştinţele sale, cât şi ale lectorilor.

Dna Valentina Chitoroagă, directorul Camerei Cărţii a îmbinat cu succes cunoştinţele practice de catalogare cu regulile teoretice de descriere a publicaţiilor, implicând participanţii în rezolvarea cazurilor complicate de catalogare.

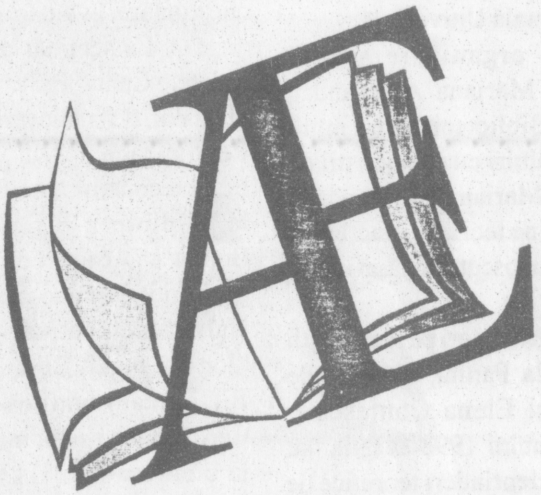
Metode eficace de instruire a participanţilor au fost practicate de dna Elena Conţescu – moderatorul seminarului: repetarea, schimbul de experienţă, chestionarea etc. Destul de demonstartiv şi util s-a dovedit a fi schimbul de experienţă al participanţilor, care au dezvăluit părţile forte şi vulnerabile ale activităţii fiecăruia.

Problemele de clasificare ale publicaţiilor au fost puse în discuţie de dna Lidia Carpenco, care a vorbit despre situaţia actuală în aspectul noilor modificări ale sistemului zecimal de clasificare. Pe parcurs, la solicitarea cursanţilor au fost multiplicate şi repartizate tuturor participanţilor domeniile modificate radical: *004 Ştiinţa şi tehnologia calculatoarelor şi 81 Lingvistică*. Tuturor participanţilor le-au fost înmânate dischete cu varianta C.Z.U. lizibilă pe calculator.

Expoziţia de publicaţii noi, organizată în cadrul seminarului a suscitat un viu interes, deoarece nu fiecare bibliotecar din judeţele republicii are posibilitatea de a consulta revistele de specialitate. Pentru solicitanţi au fost multiplicate toate articolele importante care reflectau realizările performante din domeniu. Au fost expuse, de asemenea, standardele internaţionale şi naţionale de catalogare aflate în vigoare pe teritoriul Republicii Moldova, schemele noi de clasificare în limbile română, engleză şi rusă – în scopul confruntării tuturor variantelor de clasificare.

Participanţii la seminar şi-au exprimat speranţa că asemenea instruiri utile vor mai avea loc în viitorul apropiat, iar prima întâlnire va fi un început de cale în vederea ameliorării activităţii bibliotecilor.

Ala PANICI

EVALUAREA SEMINARULUI

«STATUTUL FUNCŢIONAL AL BIBLIOTECII JUDEŢENE»

Schimbările dictate de noua structură administrativ-teritorială a Republicii Moldova au dictat şi schimbarea tipologiei bibliotecilor publice. A apărut un nou tip de biblioteci – bibliotecile judeţene cu toate structurile caracteristice acestor instituţii publice. Schimbările menţionate, de rând cu criza financiară cu care se confruntă bibliotecile publice pe parcursul ultimului deceniu, implică o nouă strategie a bibliotecii publice, promovarea imaginii ei de centru cultural al comunităţii, activităţii de lobbing, marketing etc. şi toate acestea subordonate ideii că biblioteca publică este indispensabilă societăţii în general şi în special în condiţiile de criză când rămân unicul garant al protecţiei sociale în cultură. Pe acest fondal a fost binevenit Seminarul "Statutul funcţional al Bibliotecii Judeţene" sprijinit financiar de Fundaţia Soros-Moldova şi organizat în cadrul Programului de susţinere a bibliotecilor, care a avut loc în lunile octombrie-decembrie în centrele de reşedinţă ale judeţelor. Seminarul a fost organizat în 9 biblioteci judeţene: Edineţ, Ungheni, Orhei, Bălţi, Cahul, Hânceşti, Căuşeni, Străşeni, Soroca şi a întrunit 138 de participanţi. Au fost reprezentate cadrele din veriga superioară din bibliotecile publice judeţene, municipale, orăşeneşti şi comunale. În prelegeri au fost incluse următoarele subiecte pentru care indic şi gradul de succes al subiectului (judecând după reacţia participanţilor):

- **legislaţia bibliotecară în vigoare (naţională şi internaţională)** (înalt);
- **funcţia biblioteconomică a bibliotecii judeţene** (foarte înalt);
- **biblioteca publică şi societatea contemporană** (relativ);
- **completarea fondurilor: posibilităţi de cooperare** (înalt);
- **depozitul legal în sistemul de conservare şi valorificare a moştenirii culturale locale** (relativ);
- **bibliografia locală în sistemul de informare** (înalt).

Într-un fel sau altul au fost puse în discuţie şi problemele privind cooperarea mai strânsă dintre biblioteci şi alte instituţii, care se anunţă a fi o modalitate de supravieţuire într-o lume atât de instabilă şi într-o perioadă în care resursele devin din ce în ce mai puţine şi se impune stabilirea unor priorităţi şi operarea unor alegeri fundamentate în funcţie de necesităţi. De la seminar la seminar a trebuit să reduc materialul teoretic în favoarea materialului practic, care s-a bucurat de mare succes în toate judeţele. Lucrul individual şi în grup a fost apreciat la cea mai înaltă cotă posibilă de către toţi participanţii, acesta fiind un aspect mai nou pentru mulţi dintre ei, care practic nu sunt încă familiarizaţi cu acest aspect al instruirii netradiţionale. Menţionez că majoritatea ascultătorilor au asistat pentru prima oară la un seminar, lucrările căruia s-au axat nu atât pe monologul instructorului, cât mai ales pe dialogul dintre profesionişti, instructorului revenindu-i funcţia de dirijare a discuţiilor în albia cerută de scopul principal al seminarului. În urma lucrului în grup au fost formulate propuneri constructive pentru viitoarea redacţie a Legii bibliotecilor, pentru Regulamentul asistenţei metodologice şi de specialitate ale bibliotecilor ce fac parte din Sistemul Naţional. Ascultătorii au căpătat deprinderi practice de elaborare a organigramei şi a statutului de funcţiuni ale bibliotecilor judeţene şi orăşeneşti; organizare a unui concurs de suplinire a posturilor vacante; elaborarea unui plan tematic de completare a bibliotecii; completarea nomenclatorului arhivistic; întroducerea unor servicii contra plată; completare a angajamentului de responsabilitate materială etc. Sunt de părere că pe viitor în instruirea continuă a bibliotecilor accentul va trebui pus pe aplicaţiile practice, care, combinate cu lucrul individual şi cel în grup, par a fi cea mai eficientă metodă de instruire. Ţin să menţionez şi faptul că deprinderile şi cunoştinţele căpătate la seminarele: "Formarea formatorilor", "Managementul resurselor informaţionale" şi "Utilizarea personalului de bibliotecă: recrutare, selectare, integrare profesională" mi-au fost de ajutor, iar repetarea seminarului în cele nouă judeţe m-a ajutat să mă perfecţionez ca lector. Seminarul este primul de acest fel care a ieşit din aria geografică a Chişinăului şi a cuprins toate centrele judeţene. Consider că această practică trebuie continuată. Ea permite cuprinderea unui număr mai mare de bibliotecari şi cunoaşterea de către formator a condiţiilor şi necesităţilor concrete de activitate, iar, ca urmare, propunerea unor soluţii eficiente de rezolvare a problemelor scoase la iveală.

Vera OSOIANU

BIBLIOTECA ORĂȘENEASCĂ IALOVENI LA 50 DE ANI

Pentru întreaga comunitate din Ialoveni anul ce a trecut e semnificativ prin faptul că s-a împlinit o jumătate de veac de la fondarea primei instituții de cultură din localitate, și anume a bibliotecii publice sătești, predecesoarea Bibliotecii Publicie Orășenești "P. Ștefănucă" (Ialoveni). Pe parcursul a cinci decenii de existență biblioteca a avut mai multe etape de dezvoltare.

Organizată în 1949, la început, biblioteca era într-un sediu mic și se afla la balanța colhozului. Prima bibliotecară a fost Eudochia Volovicenco. În 1954 biblioteca trece la balanța gospodăriei colective "Moldova Socialistă". În 1958 se dă în exploatare casa de cultură, unde biblioteca se transferă în două săli luminoase, în care se va afla până în anul 1979. În 1972 se organizează pe lângă biblioteca sătească și o filială pentru copii. O dată cu formarea, la 1 aprilie 1977, a raionului Kutuzov, Biblioteca Publică Ialoveni primește statut de bibliotecă raională a Sistemului Centralizat de Biblioteci Kutuzov.

În 1979 biblioteca se transferă în sediul de pe strada Lev Tolstoi nr. 3, unde și-a desfășurat activitatea atât Biblioteca Publică, cât și Filiala pentru Copii până în anul 1990. În 1986 fondurile bibliotecilor din Ialoveni numărau circa 80 mii publicații. La finele anului 1989 biblioteca se transferă la etajul doi al primăriei de astăzi. În anul 1991, în urma descentralizării sistemelor de biblioteci, biblioteca raională a primit statut de Bibliotecă Publică Orășenească. Tot de anul 1991 e legată și atribuirea bibliotecii a numelui "P. Ștefănucă", băștinaș de-al nostru, remarcabil savant și folclorist, nume conferit în cadrul conferinței științifice republicane, organizate cu ocazia împlinirii a 85 de ani de la nașterea savantului. În perioada 23-27 septembrie 1993 la Ialoveni are loc al III-lea Simpozion Național de Etnografie și Folclor, dedicat vieții și activității lui P. Ștefănucă, în cadrul căruia pe lângă bibliotecă se inaugurează Camera-Muzeu "P. Ștefănucă" și se instalează o placă comemorativă. În noiembrie 1996 biblioteca își schimbă sediul în fosta grădiniță, unde ne aflăm și în prezent.

În cadrul sărbătorii "Limba noastră cea română", la 30 august 1995, pe lângă biblioteca orășenească și-a deschis larg ușile o filială de carte română, care poartă numele marelui om politic, celui mai mare diplomat român Nicolae Titulescu. Partea română a contribuit până în prezent cu circa 14 mii de publicații, iar în cadrul sărbătorii Hramului orașului Ialoveni, care a avut loc pe data de 27 octombrie 1999, cu încă 3500 ex. donații, cu care ne mândrim foarte mult și care reprezintă salvarea noastră și aproape unica sursă de completare a bibliotecii.

Oaspeți de onoare ai acțiunilor culturale ne-au fost: Virgil Delureanu, directorul departamentului resurse umane la Consiliul Județean Olt; Paul Matiu, directorul Bibliotecii Județene "Ion Minulescu" Olt, Slatina; Florin Cârstea, director adjunct la Biblioteca Județeană Olt; Mihai Radu, inspector general la Banca Agricolă Slatina.

Au fost prezenți, de asemenea, numeroși oaspeți de la Ministerul Culturii al Republicii Moldova, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, Biblioteca Națională pentru copii "Ion Creangă", direcția cultură din județul Chișinău, Primăria orașului Ialoveni, directori ai bibliotecilor publice orășenești din județul Chișinău, veterani ai muncii, directori de școli și licee din orașul Ialoveni, bibliotecari etc.

Programul jubileului a cuprins mai multe acțiuni culturale:

Ședința festivă consacrată semicentenarului, în cadrul căreia directorul Bibliotecii Publice Orășenești "P. Ștefănucă" a prezentat un scurt raport asupra istoricului și activității bibliotecii. Cu mesaje de felicitare au venit toți oaspeții. Printre ei și dl Nicolae Schițco, primul director al Sistemului Centralizat de Biblioteci Kutuzov.

Vernisajul expoziției de carte "Biblioteca Publică Orășenească "P. Ștefănucă" Ialoveni – 50 de ani.

Invitație la Muzeul "P. Ștefănucă".

Excursie la Filiala de Carte Română "N. Titulescu".

Recital de poezie cu genericul "Carte frumoasă – cinste cui te-a scris", prezentat de copiii din s. Ruseștii-Noi, care activează în Cenaclul Literar "Vocile inimii", condus de profesoara de limba și literatura română, dna Lidia Ganea, care investește în acești copii tot ce are mai de preț – sufletul ei mărinimos.

Spectacol muzical cu genericul "Odă cărții și bibliotecarului", cu participarea elevilor de la Școala de Arte Ialoveni.

O filă specială a sărbătorii a fost dedicată veteranilor muncii, celor care și-au consacrat întreaga viață acestui domeniu spiritual, nobil, uman, acestei biblioteci, care, pe parcursul anilor, le-a fost o a doua casă.

Vor trece anii, dar vor rămâne în memorie acele clipe de revelație petrecute în mijlocul colegilor la acest frumos jubileu. Fie ca momentele acestei zile să ne transpună mereu în lumea fascinantă a cărții și a frumosului.

Acest vis frumos de a ne revedea toți colegii la acest jubileu a putut fi realizat grație sponsorului nostru principal – Primăriei orașului Ialoveni, în persoana dlui Anatol Moldovanu – primarul orașului, căruia îi mulțumim din suflet și de la care așteptăm susținere și în continuare.

Larisa PETCU,
Biblioteca Publică Orășănească Ialoveni

CHEMAREA DESTINULUI

În chipul şi comportamentul Domniei sale este ceva unic, ce o caracterizează ca personalitate. Femeia aceasta frumoasă şi sociabilă l-a impresionat pe Glebus Sainciuc, care i-a înveşnicit chipul într-un tablou din cele mai reuşite; ştie maeştrul să evidenţieze calităţile şi sufletul oamenilor întâlniţi în cale.

La sfârşitul anilor '40 tăvălugul colectivizării forţate a ajuns şi în vechiul sat moldovenesc Cobâlnea, din fostul raion Rezina. Aici, la 3 septembrie 1949, în familia ţăranilor Mihai şi Ecaterina Ioncu s-a născut al doilea copil – fiica Natalia. De la părinţi aceasta a moştenit dragostea de muncă şi spiritul gospodăresc, fermitatea şi omenia.

A studiat la şcoala primară din satul natal, apoi la şcoala medie din Cotiujeni, iar în 1966 a fost înmatriculată la Universitatea de Stat din Moldova, unde a urmat filologia şi biblioteconomia. După absolvire a lucrat la Biblioteca de Stat a R.S.S.M. (acum Biblioteca Naţională), la Biblioteca Republicană Tehnico-Ştiinţifică, avansând în funcţie: bibliograf, bibliograf superior, şef serviciu; milita încă pe atunci pentru un aparat informativ-bibliografic, care să facă faţă cât mai complet şi mai operativ variatelor cerinţe ale beneficiarilor.

În 1978, având o bogată experienţă de bibliolog şi de pedagog, mamă a doi copii, Natalia Senocosov răspunde la chemarea destinului şi pleacă la doctorat la Institutul de Cultură din Moscova. Susţine cu succes teza de doctor în ştiinţe pedagogice. În teză, precum şi într-un şir de studii, publicate în reviste prestigioase de specialitate, dna N. Senocosov a abordat o temă de pionierat la vremea aceea – aspectele sociale, psihologice şi pedagogice ale intensificării şi perfecţionării activităţii bibliotecare, temă care astăzi a devenit o întreagă ştiinţă afirmativă în lume, şi anume "Managementul bibliotecar şi informaţional".

De la începutul anului 1982 până în prezent dna Natalia Senocosov activează în calitate de pedagog la Universitatea de Stat din Moldova – lector, lector superior, conferenţiar universitar. Este unul dintre profesorii preferaţi ai catedrei biblioteconomie şi asistenţă informaţională.

Una dintre principalele discipline bibliologice – "Teorii şi practici de catalogare" — a fost elaborată de către Natalia Senocosov. Se bucură de succes şi cursurile opţionale şi de specializare pe care le predă Domnia sa. Este unul dintre autorii manualului "Clasificarea Zecimală Universală" (1995), iar în prezent finisează alt manual – "Analiza documentelor şi limbaje documentare".

Natalia Senocosov s-a manifestat şi ca un cercetător înzestrat, care nicicând nu se mulţumeşte cu cele realizate. Şi darul acesta de a fi exigent faţă de sine şi de discipoli îl preiau studenţii, licenţiaţii, doctoranzii Domniei sale.

În cadrul programului de colaborare "TEMPUS" a făcut stagieri la Universitatea "La Sapienza" din Roma şi "Complutence" din Madrid, unde a studiat structura formativă la specialitatea biblioteconomie şi ştiinţa informării din Italia şi Spania. A publicat, în colaborare cu Nelly Ţurcan, articole despre bibliotecile din aceste ţări.

În calitate de prodecan al Facultăţii de Jurnalism şi Ştiinţe ale Comunicării, dna Natalia Senocosov contribuie la perfecţionarea procesului de învăţământ pentru specialiştii ce vor activa în mileniul trei, la ridicarea prestigiului în societate al bibliotecarului, bibliografului, informaticianului, jurnalistului din presa scrisă şi cea electronică.

Îngăduitoare şi principială, sinceră şi săritoare la nevoie, se bucură de un deosebit respect printre studenţi, doctoranzi, profesori, bibliotecari.

E prezentă deseori prin biblioteci, unde activează foştii dumisale studenţi. Colaborează intens cu Biblioteca Municipală "B.P. Hasdeu" din Chişinău, unde este investigată o problemă importantă nu numai pentru Moldova – accesul liber la carte şi informaţie al cititorilor dezavantajaţi.

Este membru al prezidiului Consiliului Biblioteconomic Naţional din cadrul Guvernului Republicii Moldova, membru al colegiului de redacţie al revistei "Magazin bibliologic". Recent a participat cu un comunicat la Congresul al 65-lea al Federaţiei Internaţionale a Asociaţiilor Bibliotecarilor (IFLA), desfăşurat în capitala Thailandei, Bangkok.

Cu ocazia aniversării sale, îi adresăm sincere urări de bine, multă, multă sănătate şi noi realizări distinsei noastre colege.

Ion MADAN

CONTRIBUȚIE LA AVEREA A DOUĂ NEAMURI

Bibliografia cere de la cei ce o îmbrățișează răbdare și competență, precizie și muncă cu dăruire. Cei ce fac față acestor calități vor fi răsplătiți din plin și se vor bucura de aprecierea contemporanilor și a urmașilor. Avem, pe această palmă de pământ, o pleiadă de oameni, care s-au format ca bibliografi profesioniști prin anii '60 și au rămas pentru toată viața devotați acestui important și nobil domeniu de activitate.

La 6 septembrie 1929, la Chișinău, în familia lui Solomon Molceanschi, intelectual ce se bucura de o meritată autoritate în diaspora evreiască din Basarabia, s-a născut o fiică, pe care au numit-o Sara.

În anii celui de-al doilea război mondial s-a aflat în evacuație. Orașul fumega încă, se afla în ruini, când familia Molceanschi a revenit la baștină. Sara a terminat o școală medie din Chișinău, iar în 1951 a absolvit cu succes Universitatea de Stat din Cernăuți, secția limbi moderne a Facultății de Litere. A lucrat învățătoare la școala medie moldovenească din Florești, colaborând, totodată, cu schițe și reportaje, la gazeta raională. Pe atunci a tradus lucrări de literatură artistică din rusă în română (povestirea "Aur" de B. Polevoi ș.a.).

La Florești s-a căsătorit cu Moisei Șpitalnic, agronom de specialitate, care i-a devenit sprijin și ajutor în toate. În 1956 tânăra familie se transferă cu traiul în capitala Moldovei. A activat la biblioteca Institutului de Medicină (astăzi Universitatea de Medicină și Farmacie "N.Testemițeanu") în calitate de bibliograf, iar din 1963, în decurs de aproape 3 decenii a fost șefă a secției bibliografice. A absolvit cursurile de biblioteconomie și bibliografie din cadrul Universității de Stat din Moldova.

La această bibliotecă, Sara Șpitalnic și-a manifestat talentul de bibliograf. Este autoare, alcătuitoare, redactor al unui șir de bibliografii, care au constituit baza bibliografiei medicale în special și a celei naționale în întregime. Astfel, în 1963 Editura "Cartea Moldovenească" scoate de sub tipar "Bibliografia lucrărilor științifice ale Institutului de Stat de Medicină din Chișinău (1946-1961)"; 23 coli de tipar, într-un tiraj de 1000 de exemplare. Autorii acestei lucrări fundamentale, pregătite la un susținut nivel științific și metodologic, sunt S. Șpitalnic și L. Trofimova. Peste 3600 de descrieri bibliografice constituie o oglindă vie a realizărilor științelor medicale la vremea aceea.

Peste 4 ani, în 1967, aceeași editură pune la dispoziția publicului cititor de limbă rusă un indice bibliografic adnotat: "Lucrătorul medical în literatura artistică (1955-1965)", care a avut ecouri favorabile, în presa medicală și literară; în 1976 apare volumul doi al acestei lucrări. În 1981, în redacția lui Eugen Popușoi, apare îndreptarul bibliografic "Scriitorii-medici", unde, pentru fiecare medic, sunt date informații bogate privitoare la viața și activitatea, la edițiile operelor acestora.

Dna S. Șpitalnic a inițiat și a redactat o frumoasă serie de biobibliografii, în cadrul căreia, pe parcursul anilor 1973-1992, au apărut fascicule consacrate unor renumiți savanți medici și profesori, ca A. Zubcov, Ia. Renic, A. Molohov, P. Râjkov, N. Starostenco, N. Anestiadi ș.a. S-a învrednicit de distincția "Eminent al Culturii din R.S.S.M." Este membru activ al Societății Istoricilor din Moldova.

La începutul anilor '90, din inițiativa dnei Lidia Kulicovski, directoare a Bibliotecii Municipale "B.P. Hasdeu", a fost acumulată o experiență unică în lume – au fost deschise biblioteci pentru minoritățile naționale, printre primele aflându-se Biblioteca Evreiască "Iți Mangher", situată în centrul Chișinăului. Sara Șpitalnic trece în această instituție, organizând un fond extrem de bogat de lucrări de referință.

În 1995 a apărut, în limba română, cartea de vârf a dnei S. Șpitalnic, îndreptarul "Evreii în literatura, arta și știința Moldovei". Autoarea a consultat enciclopediile și bibliografiile, presa, arhivele de stat și cele ale universităților și uniunilor de creație, ale bibliotecilor mari, muzeelor etc., a apelat la sute de intelectuali și a consultat arhivele, corespondența lor. A simțit susținerea Asociației Americane Evreiești "JOINT", a colegilor de la bibliotecile din Chișinău.

Prezenta lucrare, după părerea noastră, constituie o apariție unică nu numai pentru diaspora evreiască, ci și în bibliografia internațională. Materialele sunt aranjate după compartimente: "Organizatori ai vieții publice", "Rabini. Teologi", "Scriitori", "Ziariști. Editori", "Artă. Muzică. Teatru. Cinema", "Pedagogi. Învățători", "Bibliologi", "Sportivi", "Jurișți", "Economiști", "Savanți". Fiecare compartiment începe cu un studiu laconic, apoi sunt date informații biografice, în care se urmăresc etapele vieții, și bibliografii selective privind la fiecare personalitate. În total peste 2000 de oameni, împrăștiați pe toate continentele. Vestea despre această lucrare s-a răspândit în toată lumea, fiind mereu solicitată. În curând vor apărea două ediții, completate, în limbile engleză și rusă.

Dna S. Şpitalnic este autoarea unui şir de lucrări: "Evreii Chişinăului", "Puşkiniana evreiască", biobibliografii ale scriitorilor evrei Ihil Şraibman, Iţic Mangher, ale scriitorilor de limbă română: Iosif Balţan, Liviu Deleanu. E de menţionat biobibliografia consacrată lui Anton Rubinştein (1829-1894) şi cea despre septuagenarul Zinovie Stolear. Este solicitat, atât în Moldova cât şi peste hotarele ei, Calendarul datelor memorabile "Evreii în istoria şi cultura mondială" (1997, 1998, 1999).

Dna Sara Şpitalnic poate fi mulţumită ca savant şi bibliograf de cele realizate. Dar septuagenara croieşte noi planuri, elaborează alte bibliografii şi îndreptare. Multă sănătate, la mai mult şi la mai mare!

Ion MADAN

UN PROMOTOR AL BIBLIOGRAFIEI NAŢIONALE

Bibliografia este memoria realizărilor unui popor în domeniul economiei, ştiinţei, tehnicii, culturii. Informaţiile despre publicaţii fixate în lucrările bibliografice îşi păstrează valoarea în decurs de secole. La edificiul bibliografiei noastre naţionale şi-au adus prinosul mulţi bibliografi basarabeni. Printre ei un loc de cinste îi revine lui Nicolae Sanalati.

S-a născut la 13 decembrie 1924 în orăşelul Camenca de pe malul stâng al Nistrului în familia ţăranilor Carp şi Elena Sanalati. A urmat şcoala medie pe care, din cauza războiului, a absolvit-o doar în 1946.

A început să muncească de timpuriu – în 1940 el devine şef al bibliotecii şcolare. De atunci începe fructuoasa activitate a Domniei sale pe tărâmul biblioteconomiei şi bibliografiei.

În anii celui de al doilea război mondial a fost secretar al primăriei într-un sat din raionul vecin Pesceanca. Participant la lupte de partea trupelor sovietice, lângă Orhei a fost grav rănit. În perioada anilor 1947-1952 a urmat studiile la Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Istorie. Din 1951 a activat în calitate de bibliograf-şef al Bibliotecii de Stat a R.S.S.M. (în prezent Biblioteca Naţională a Republicii Moldova).

Anume în anii '50 Nicolae Sanalati s-a manifestat ca bibliograf de forţă. A întocmit şi a publicat un şir de liste, convorbiri, bibliografii de recomandare, în special în ajutorul viticultorilor, pomicultorilor şi crescătorilor de vite. În 1957, împreună cu Ludmila Cotova de la Biblioteca Ştiinţifică "M. Gorki" din Odesa, a scos bibliografia de recomandare "Ce" să citească viticultorii Ucrainei şi Moldovei".

În condiţiile grele de după război, urmate de foametea organizată, deportări şi colectivizarea forţată, nimicirea literaturii în grafie latină, când colecţiile bibliotecilor abia se înfiripau, aparatul informativ bibliografic fiind insuficient, când lua avânt ştiinţa şi învăţământul urmat de valorificarea moştenirii noastre literare şi culturale, Nicolae Sanalati a purces la întocmirea unei lucrări bibliografice fundamentale privitor la cartea moldovenească.

A căutat prin biblioteci, arhive şi edituri, a conversat cu autorii şi editorii, a studiat, practic, tot ce s-a tipărit în anii '40-'50. Datorită muncii încordate şi cu dăruire în anii '50 la Editura de Stat a Moldovei au apărut 3 volume ale bibliografiei "Cărţile editate în R.S.S.M.", care cuprinde publicaţiile neperiodice apărute pe parcursul anilor 1944-1957. Este o lucrare de pionierat şi include în total 5948 de descrieri bibliografice grupate în 50 de diviziuni.

A fost unul dintre organizatorii Congresului al II-lea al Bibliotecarilor din Moldova (1961). Atunci Domniei sale i-a fost conferit titlul onorific "Lucrător Emerit al Culturii din R.S.S.M.".

În 1960 N. Sanalati organizează în cadrul Bibliotecii de Stat un sector, care peste 3 ani a fost transformat în secţia de literatură şi bibliografie moldovenească. Anume aici sub conducerea lui Nicolae Sanalati au făcut şcoală de bibliografie istoricul Parascovia Cojuhari, biologul Tamara Isac, literaţii Ion Şpac şi Vlad Chiriac, absolventa Institutului de Cultură din Moscova Elizaveta Burlac. În cadrul acestei secţii în anii '60 s-a format o şcoală bibliografică originală, iar bibliografii pomeniţi mai sus şi cei veniţi mai târziu au devenit cunoscuţi atât în Moldova, cât şi peste hotarele ei prin valoroasele bibliografii consacrate istoriei, literaturii, agriculturii, personalităţilor neamului nostru, prin variatele studii bibliologice.

Vreo doi-trei ani N. Sanalati a îndeplinit funcţia de director adjunct şi director interimar al principalei biblioteci din Moldova. Pe parcursul anilor 1966-1977 a condus Biblioteca Ştiinţifică Centrală a Academiei de Ştiinţe din Moldova. În această funcţie a acordat o deosebită atenţie completării personalului acestei biblioteci cu cadre calificate, colaborării cu bibliotecile şi instituţiile ştiinţifice din diferite ţări, întocmirii unor bibliografii de o reală valoare. A participat la conferinţe republicane şi unionale, a publicat articolele "Aportul bibliotecilor ştiinţifice la dezvoltarea ştiinţei şi economiei Moldovei" (1968), "Biblioteca Centrală a

Academiei de Ştiinţe" (1974) etc.

Dar visul lui şi permanenta dorinţă era de a construi o clădire specială pentru Biblioteca Academiei. În desele mele vizite îmi demonstra mersul realizării acestei idei – elaborarea proiectului arhitectural, costul lucrărilor şi echipamentului, viitoarea plasare a colecţiilor, personalului. Dar în ultimul moment, când de acum era programată data de început a construcţiei bibliotecii, preşedintele de atunci al Academiei Alexandr Jucenko, protejatul lui Ivan Bodiul, conducătorul autocrat al partidului şi republicii, aşteptările bibliotecarilor au fost spulberate.

În anii 1977-1983 Nicolae Sanalati a fost director al Camerei Cărţii. Datorită bogatei experienţe şi felului de a lucra cu oamenii a ridicat prestigiul acestui institut bibliografic. În prezent dl Nicolae Sanalati întreţine relaţii cu marile biblioteci, cu discipolii săi, îi susţine şi se bucură de succesele lor.

Cu ocazia împlinirii a 75 de ani de la naştere, apreciem la justa valoare faptele şi publicaţiile Domniei sale, decan de vârstă al bibliografiei noastre postbelice. Mulţi ani, sănătate şi toate cele bune, stimatul nostru coleg Nicolae Sanalati!

Ion MADAN

GLOBALIZAREA INFORMAŢIEI ŞI IMPLICAŢIILE BIBLIOTECARILOR

Intrarea în noul mileniu este anticipată şi puternic marcată de evoluţia epocii informaţionale. Societatea, ai cărei contemporani suntem, nu mai poate fi concepută în afara dimensiunii informaţionale care a devenit definitorie. Trăim într-o lume cu distincte tendinţe de globalizare a informaţiei şi a tehnologiilor performante. Cu toate polemicele pe care le suscită aceste subiecte, este cu neputinţă să nu le recunoaştem caracterul dominant în societatea mediatică. Informaţia a avut întotdeauna un rol decisiv în societate, dar sec. XX a revoluţionat producerea, difuzarea, prelucrarea ei în cantităţi incomensurabile, afectând toate verigile implicate în aceste procese. Schimbările sociale şi tehnologice ating, într-un fel sau altul, şi societatea basarabeană, developând întâi de toate imaginea dezolantă a desincronizării noastre de restul lumii. O reconsiderare a valorii informaţiei şi, drept consecinţă, a tuturor factorilor responsabili pentru producerea şi utilizarea informaţiei (biblioteci, centre de informare, arhive, edituri etc.) este necesară. În Republica Moldova se impune schimbarea de optică asupra conceptului de informaţie, prioritară în societatea de azi şi, în mod sigur, va fi prioritară şi în cea viitoare.

Ce este informaţia? Fără să abordăm această problemă din perspectivă matematică sau filozofică, vom aminti că există multiple definiţii şi opinii asupra obiectului, adesea complementare una alteia sau chiar exceptându-se reciproc. Mai simplu vorbind, informaţia este oricare semnal nou (sau un grup de semnale şi date), imagine, sunet, cuvânt sau număr, susceptibil de producere, transmitere, distribuire şi interpretare. Conform acestei definiţii, datele/semnalele sunt "informaţie eventuală" care, în urma interpretării şi procesării, a devenit informaţie utilă, iar ulterior, în urma organizării şi definirii, se transformă în cunoştinţe. Cu alte cuvinte:

datele sunt oricare semne sau simboluri prezentate într-o astfel de formă încât pot fi direct "capturate" de către om sau maşină;

informaţia o constituie datele care au o anumită valoare, într-un anumit context;

cunoştinţele sunt matrice, în perimetrul cărora individul plasează informaţiile recent recepţionate;

Globalizarea informaţiei o transformă într-un instrument util pentru soluţionarea unor probleme de ordin practic. Iată de ce devin atât de importante deprinderile de stocare, organizare, adaptare şi diseminare a informaţiei.

Vorbind despre globalizarea informaţiei, subînţelegem, întâi de toate, creşterea cantitativă şi diversificarea formelor pe care le iau mesajele transmise/recepţionate pe diferite căi. Studiile arată că volumul informaţiilor se dublează aproximativ într-un interval de 6-10 ani.

Factorii care influenţează creşterea cantitativă şi calitativă a volumului de informaţii sunt:

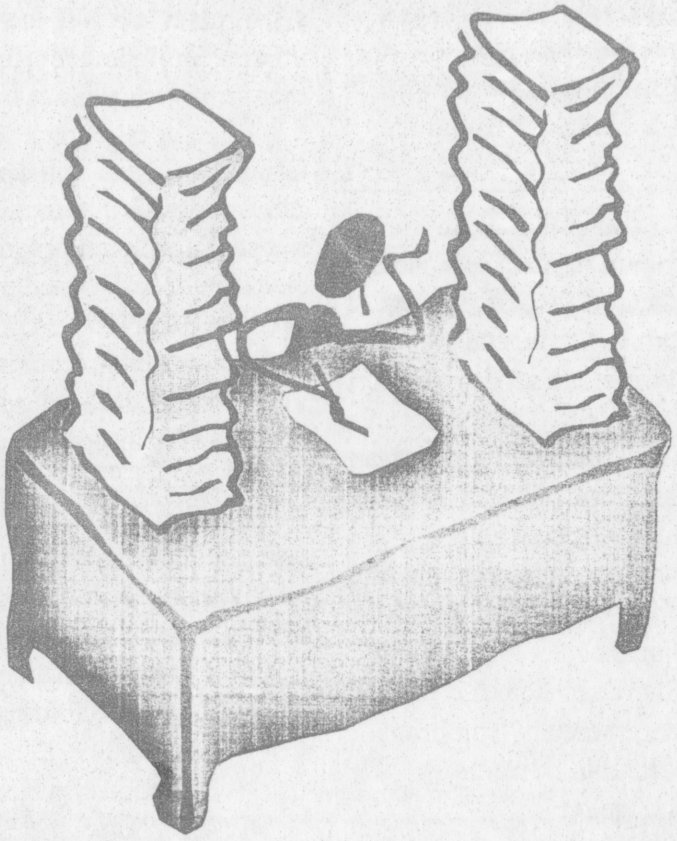
* îmbunătăţirea continuă a tehnologiilor;
* creşterea forţei echipamentului electronic;
* digitalizarea informaţiei;
* standardizarea proceselor de stocare, regăsire şi transmitere a informaţiei;
* extinderea reţelelor interne şi externe;
* cooperarea internaţională etc.

Evident, creşterea cantitativă a informaţiei nu este în mod obligatoriu însoţită de schimbări pozitive în calitatea acesteia. Iată de ce este general recunoscută necesitatea depistării unor metode eficiente de organizare a resurselor informaţionale de reţea, iar rolul bibliotecarului la această etapă devine hotărâtor.

Cu toate atitudinile controversate pe care le suscită extinderea Internet-ului, trebuie să ne împăcăm cu existenţa acestuia, precum şi cu faptul că această reţea a devenit indispensabilă viitorului bibliotecilor şi al informaţiei, revoluţionând modalităţile de producere, difuzare, stocare şi regăsire a articolelor informaţionale. Bibliotecarii sunt "somaţi", în aceste condiţii, să-şi însuşească practici pertinente de manipulare a informaţiilor. În acest context, capătă valenţe majore noţiunea de "ecologie informaţională". Autorii americani Bonnie A. Nardi şi Vicky L. O'Day definesc această noţiune ca fiind "un sistem de oameni, valori, practici şi tehnologii înscrise unui mediu. Într-o ecologie informaţională, rolul prioritar nu este jucat de tehnologii, ci de oameni şi activităţile acestora"*. Biblioteca este cel mai elocvent exemplu de ecologie informaţională în care reţelele automatizate nu fac decât să contribuie la atingerea scopului principal al bibliotecii – servirea beneficiarilor. Designul informaţional este o altă noţiune demnă de luat în considerare din acest punct de vedere, întrucât este legată de ecologia informaţională. Elaborarea şi lansarea pe "piaţa virtuală a informaţiei" – Internet – a articolelor informaţionale de înaltă calitate şi de certă valoare este esenţa designului informaţional. Bibliotecarii participă activ la dezvoltarea reţelei, de exemplu, prin crearea publicaţiilor electronice şi a bibliotecilor digitale, şi acţionează în parteneriat cu designerii. Bibliotecarii sunt "agenţii inteligenţi", într-un sistem informaţional; ei îşi orientează activitatea spre oferirea serviciilor informaţionale calitative; în acest fel, ei se implică tot mai mult în ecologia şi designul serviciilor informaţionale prin Internet, şi acest fenomen are tendinţă de amplificare. În epoca globalizării informaţionale, bibliotecarii nu devin în nici un caz complementari tehnologiilor. Din contră, rolul lor de consultanţi, orientaţi spre oferirea unor servicii informaţionale de calitate, se consolidează mai mult ca oricând.

*Nardi, Bonnie A., O'Day, Vicki L. Information Ecologies: Using Technology with Heart. London: The MIT Press, 1999, 232 p.

Irina Digodi

PROGRAMUL NAŢIONAL PROBIP 2000 ŞI PROGRAMUL EUROPEAN LIBECON 2000

PROGRAMUL NAŢIONAL PROBIP 2000 (Performanţe Româneşti în Bibliotecile Publice), iniţiat de Asociaţia Naţională a Bibliotecarilor şi Bibliotecilor Publice din România, Consiliul Directorilor din Bibliotecile Publice din România şi susţinut de Ministerul Culturii, răspunde unei probleme dificile dar extrem de importante în momentul de faţă : evaluarea activităţii de bibliotecă cu instrumente specifice. Pe parcursul celor trei ani programul monitorizează activitatea de bibliotecă, stabileşte datele şi informaţiile statistice care trebuie colectate manual sau în sistem automatizat, analizează tendinţele, introduce noţiuni, servicii şi facilităţi noi, propune standarde sau reglementări posibil de realizat în România.

Cercetarea are la bază două standarde internaţionale: ISO 2789 pentru statistica de bibliotecă şi ISO 11620 pentru indicatori de performanţă şi modelele practicate în Europa. La sfârşitul perioadei de cercetare programul va oferi un set de indicatori de performanţă esenţiali, aplicabili în toate bibliotecile publice şi obligatorii, şi un set de indicatori suplimentari pe care managerii de biblioteci să-i utilizeze în funcţie de obiectivele şi interesele bibliotecii lor.

Al doilea obiectiv major al programului este realizarea unui model de STATISTICĂ NAŢIONALĂ care să ajute la :

- evaluarea activităţii de bibliotecă în funcţie de cerinţele managementului european;
- justificarea necesarului de resurse;
- determinarea tendinţelor;
- facilitarea comparaţiilor;
- calcularea indicatorilor de performanţă;
- armonizarea standardelor şi reglementărilor româneşti cu cele europene.

În România în anii '90 ne-am confruntat cu o acută lipsă de informaţii statistice bune despre biblioteci, ceea ce a impiedicat evaluarea progresului sau constatarea lipsei lui. Lipsesc datele financiare, datele despre serviciile de informaţii şi referinţe, lipsesc indicatorii de performanţă şi nu este rezolvată problema standardelor. Această situaţie o întâlnim şi în alte ţări central şi est-europene. De aceea în momentul de faţă există în Europa o preocupare deosebită pentru elaborarea unui model de raportare aplicabil în toate ţările aşa încât comparaţiile interne şi internaţionale să se facă după aceleaşi criterii, iar informaţiile obţinute să ajute la stabilirea deciziilor în ceea ce priveşte politica faţă de biblioteci.

În acest context Uniunea Europeană prin Comisia DG XIII a iniţiat programul LIBECON 2000 care urmăreşte, în principal, să realizeze o evidenţă statistică a ţărilor monitorizate pentru a informa mai bine factorii de decizie din politică şi administraţie şi să creeze o comunitate virtuală a celor care utilizează statisticile de bibliotecă din ţările europene.

Programul adună şi publică statistici de bibliotecă din 29 de ţări membre ale U.E., semnatare ale Acordului EFTA şi ale Acordului de Asociere cu U.E. din Europa Centrală şi de Est. Datele statistice sunt publicate pe Web şi în scris şi se referă la şase tipuri standard de biblioteci aşa cum sunt definite de UNESCO şi cum apar în ISO 2789 :

1. Biblioteci naţionale;
2. Biblioteci ale instituţiilor de învăţământ superior;
3. Biblioteci publice;
4. Biblioteci speciale :
   - Biblioteci guvernamentale;

- Biblioteci ale serviciilor de sănătate;
- Biblioteci ale asociaţiilor profesionale;
- Biblioteci industriale şi comerciale;
- Alte biblioteci (în muzee, organizaţii voluntare etc.);

5. Alte biblioteci nespecializate majore.

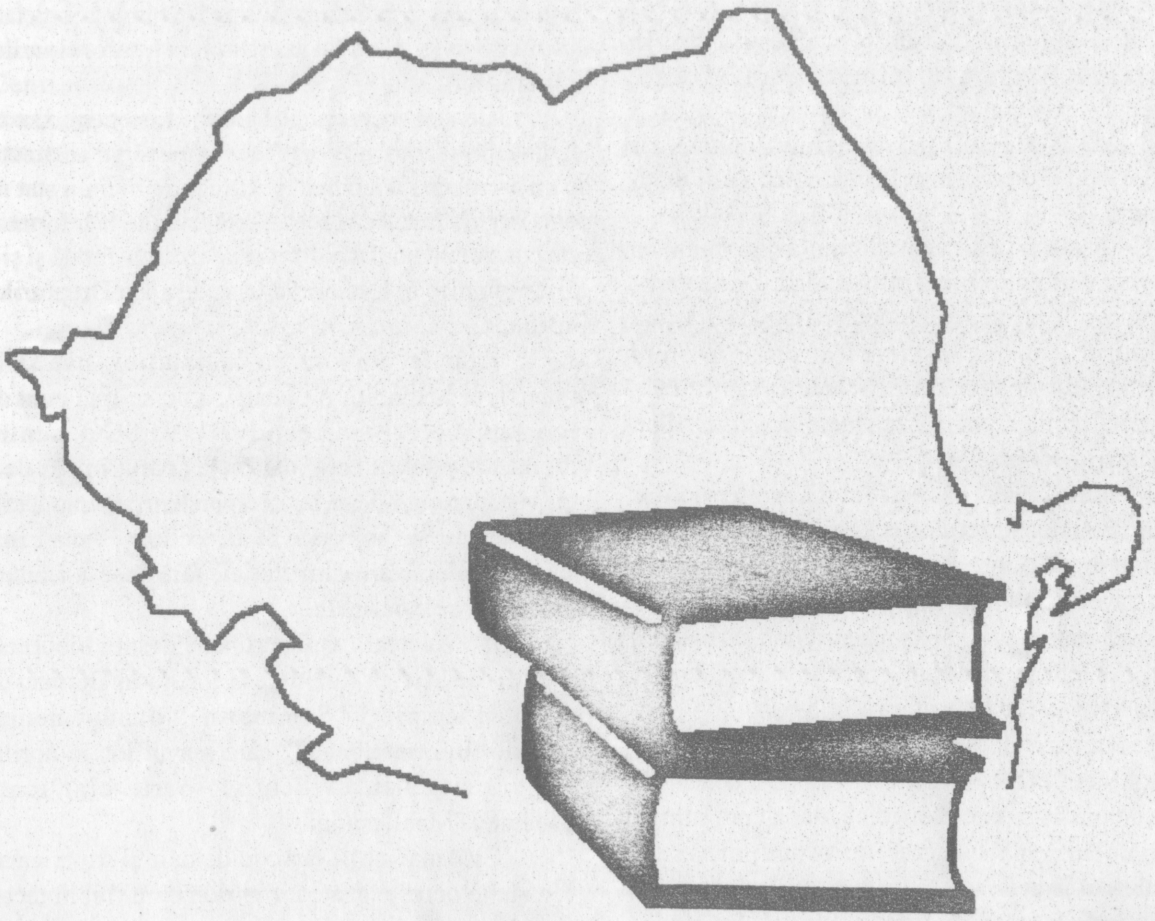
Proiectul este susţinut de Comisia Europeană până în anul 2001, iar materialele colaţionate vor asigura baza pentru *STUDIUL MILENIULUI* în ceea ce priveşte importanţa economică a bibliotecilor. Prelucrarea datelor se efectuează la Biblioteca Naţională a Republicii Cehe şi în Marea Britanie la Departamentul de Statistică Informaţională despre Biblioteci şi la Institutul de Finanţe Publice.

România este inclusă în programul LIBECON 2000 cu toate cele şase tipuri de biblioteci. Comisia PROBIP 2000 s-a implicat în acest program pe sectorul biblioteci publice şi a reuşit să reconstituie şi să comunice situaţia statistică a bibliotecilor publice din România pe perioada 1991-1998. Am considerat că modelul oferit de chestionarul LIBECON 2000 poate fi preluat şi adaptat pentru o STATISTICĂ NAŢIONALĂ şi am propus Ministerului Culturii şi Comisiei Naţionale pentru Statistică acest model.

Fiind prima colectare masivă de date statistice exerciţiul a fost destul de dificil mai ales pe segmentul datelor financiare, dar am reuşit să atragem atenţia asupra necesităţii unui astfel de tablou statistic.

Pe măsură ce studiul avansează ne dăm seama că pentru implementarea rezultatelor Programului Naţional PROBIP 2000 şi pentru armonizarea cu managementul european se impune rezolvarea unui pachet de probleme care să reglementeze activitatea de bibliotecă şi o strategie la nivel naţional.

Doina POPA,
Biblioteca Judeţeană
"O. GOGA" Cluj

BIBLIOTECA UNIVERSITARĂ ÎN CONTEXTUL LEGISLAŢIEI BIBLIOTECARE ÎN VIGOARE

De-a lungul anilor lumea bibliotecară depune eforturi considerabile pentru a proteja activitatea bibliotecară şi a o pune sub scutul legii. Problema legislaţiei bibliotecare este caracteristică pentru aproape toate ţarile lumii şi pentru toate categoriile şi tipurile de biblioteci atât cele de învătământ, cât şi cele publice şi specializate. În ultimii ani acest aspect al activităţii bibliotecare este scos în evidenţă atât la nivel internaţional, cât şi la nivel naţional. Menţionăm seminarul "Reforma legislaţiei bibliotecare în Europa centrală" (Strassburg, 1994) organizat de Consiliul de cooperare culturală al Consiliului Europei, seminarul "Reforma legislaţiei bibliotecare" (Budapesta, 1995) etc. O reuniune internaţională asupra legislaţiei bibliotecare a avut loc la 19-20 noiembrie 1999 la Praga sub egida UNESCO.

Necesitatea unui cadru de reglementare nu rezidă numai în vulnerabilitatea instituţiei bibliotecare. Pentru ţările tinerelor democraţii mult mai important este faptul că drumul spre un stat de drept reclamă datoria de a asigura cetăţenilor accesul liber la informaţie, de natură să reflecte adecvat toate evenimentele curente interne şi externe, precum şi schimbul de idei, accesul egal la instruire, cultură, iar aceasta presupune organizarea democratică a activitaţii bibliotecare.

Nu poate fi lipsit de importanţă nici faptul că lumea a păşit vertiginos în era informatizării şi aderarea la acest proces necesită o reglementare legislativă, mai ales având în vedere rămânerea în urma în sfera tehnologiilor informaţionale, scăderea catastrofală a volumului achiziţiilor, înrăutăţirea securităţii colecţiilor, calitatea instruirii cadrelor etc.

Menţionăm aici că revizuirea Legii serviciilor de bibliotecă şi construcţiilor şi Legii învăţământului superior din S.U.A. a fost dictată anume de informatizarea societăţii şi că noua ei versiune se concentrează asupra unor programe privind extinderea folosirii noilor tehnologii de informare de către biblioteci şi iniţierea unor activităţi în afara bibliotecii.

Literatura de specialitate din ultimii ani vehiculează ideea că bibliotecarii sunt ultimii intelectuali din lume de formaţie enciclopedică, după cum sunt şi printre primii informaticieni care au menirea să lucreze pentru publicul larg. Dintre toate instituţiile de cultură, anume bibliotecile se află în fruntea progresului tehnic, acţionând ca o punte de legătură între mijloacele informaţionale tradiţionale şi noile mijloace, în felul acesta permiţându-le să se completeze reciproc şi nu să se excludă.

Nimeni fără rea-voinţă nu poate tăgădui rolul imens al bibliotecii în lumea modernă şi implicit rolul bibliotecarului în administrarea şi procesarea informaţiei, ceea ce face ca toţi membrii societăţii să obţină acces la cunostinţe şi să le folosească, ceea ce este din ce în ce mai important în societatea informaţională, pe măsură ce importanţa tehnologiei informaţionale creşte.

Deci, deloc întâmplătoare poziţia Uniunii Europene care a decis elaborarea Cărţii verzi privind rolul bibliotecilor în lumea modernă.

Una dintre recomandările principale ale Cărţii se referă la finanţarea bibliotecilor. Citat din capitolul 3: "Întrucât bibliotecile au roluri atât de vitale şi multiple în societatea informaţională, resursele lor trebuie îmbunătăţite. Finanţarea bibliotecilor trebuie complet revăzută în întreaga Europă în lumina Societaţii informaţionale. Acest lucru se aplică tuturor tipurilor de biblioteci".

Un stat membru al Uniunii Europene sau cu tendinţe de aderare nu poate face la nesfârşit abstracţie de un asemenea document şi categoric nici un stat nu poate neglija faptul că dreptul cetăţeanului la informare este considerat unul din drepturile fundamentale şi şi-a găsit oglindire în Declaraţia Universală a Drepturilor Omului.

Atât la elaborarea legislaţiei, cât şi la organizarea activităţii nu poate să nu se ţină cont de recomandările Manifestului UNESCO pentru bibliotecile publice care în 1994 a apărut în cea de-a treia versiune modificată în corespundere cu schimbările majore apărute în universul bibliotecilor şi dictate mai ales de modernizarea instituţiei, fără însă a-i altera obiectivele ce o definesc.

În Proiectul Legii europene despre biblioteci dat citirii de Steffen Ruckl de la Institutul German de Biblioteconomie la Seminarul "Managementul resurselor informaţionale", care a avut loc în aprilie anul curent, s-au evidenţiat foarte clar toate dezideratele Manifestului.

Cele mai multe ţări occidentale şi America au o legislaţie corespunzătoare în domeniul bibliotecar. Există însă ţări precum Franta, Germania, Suedia care

dispun de reţele dezvoltate de biblioteci, dar nu au o legislaţie relevantă.

În studiul "Aspecte juridice ale activităţii bibliotecare din Rusia şi practica internaţională" Ecaterina Gheneva menţiona şi nu fără bună dreptate: "Deşi specialiştii nu au nici o îndoială în ceea ce priveşte necesitatea unei legislaţii în domeniul bibliotecilor, totuşi bibliotecile pot funcţiona eficient fără o asemenea legislaţie, dacă ţările dispun de suficiente resurse financiare pentru a asigura activitatea bibliotecilor şi a structurilor lor administrative".

Aceeaşi idee a fost susţinută şi de Steffen Ruckl la seminarul menţionat mai sus.

Studiul organizării conducerii bibliotecilor S.U.A. ne permite să tragem concluzia că legislaţia bibliotecilor în aceasta ţară este strâns legată de rezolvarea problemei finanţării bibliotecilor.

Schimbările în reglementările legislative privind finanţarea bibliotecilor americane la nivel federal datează de la sfârşitul anilor '50 începutul anilor '60, când aspiraţia de a-şi menţine superioritatea în domeniul ştiinţei şi tehnologiei, a forţat guvernul să-şi revizuiască principiile de finanţare a aşezămintelor culturale şi educative, precum şi a instituţiilor educaţionale.

"Legea cu privire la biblioteci", aprobată prin Legea nr. 289 din 16 noiembrie 1994 a Parlamentului Republicii Moldova, care a fost elaborată şi adoptată printre primele după demararea procesului de accelerare a reformei legislative bibliotecare în Europa Centrală şi de Est şi care a fost mentionată de secretariatul Consiliului European defineşte clar care este locul şi rolul instituţiei bibliotecare în societate.

Printre aspectele mai importante legiferate sunt:

- administrarea bibliotecilor;
- depozitul legal;
- drepturile şi obligaţiunile beneficiarului;
- baza economică a bibliotecilor;
- colaborarea internaţională etc.

Articolul 7. prevede că "Biblioteca de învăţământ funcţionează în subordinea unei instituţii de învăţământ, având colecţii corespunzătoare programelor de studii şi funcţia de a sprijini procesul de instruire".

După cinci ani de la apariţia Legii o revizuire a ei este iminentă.

În condiţiile Republicii Moldova, dar, de fapt aceasta este şi practica internaţională, Legea bibliotecilor este sprijinită de alte legi suplimentare şi reglementări legislative înrudite, valabile la nivel naţional:

- Legea depozitului legal;
- Legea privind drepturile de autor şi drepturile conexe;
- Legea privind drepturile copilului;
- Legea învăţământului;
- Legea "Cu privire la întreprinderea de stat" şi mai ales Anexa nr. 1 la Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 700 din 20 octombrie 1994 "Regulamentul Consiliului de administraţie al întreprinderii de stat".

Menţionăm că în Franţa unde nu există o Lege a bibliotecilor diferite aspecte ale activităţii bibliotecare sunt reglementate de către un şir de legi adiacente.

Organizarea depozitului legal se face în conformitate cu Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 610 din 2 iulie 1997 "Depozitul legal de publicaţii".

Articolul 6. al Hotărârii menţionează că "Biblioteca Naţională este autorizată să recepţioneze documentele cu titlu de Depozit legal în număr de 7 exemplare şi să le repartizeze Centrelor biblioteconomice din Republica Moldova conform profilului fiecărei biblioteci şi listei beneficiarilor de Depozit legal anexată". În lista anexată figurează şi două biblioteci universitare: Biblioteca Centrală a Universităţii de Stat din Moldova, care beneficiază de câte un exemplar din toate publicaţiile editate pe teritoriul Republicii Moldova, şi Biblioteca Universităţii de Stat "A. Russo" din Bălţi care beneficiază de publicaţiile din domeniile: limbii şi literaturii moderne, pedagogiei şi psihologiei, fizicii, matematicii, informaticii, literaturii despre Moldova.

Practica internaţională demonstrează că principala restricţie juridică căreia îi sunt supuse bibliotecile în sarcina lor de a difuza documentele, provine de la legile şi prevederile cu privire la copyright. S-a realizat mult în Uniunea Europeană pentru armonizarea şi standardizarea copyright-ului. Au apărut rezultate certe în privinţa duratei protejării operelor, dar divergenţele de abordare între ţările cu "drepturi de autor" şi cele cu "copyright" împiedică încă progresul. Până acum nu se ştie ce nu trebuie să se facă sau ce taxe trebuie aplicate. Bibliotecarii sunt derutaţi de disparităţile dintre noţiunile de "folosire corectă". Întreaga politică cu privire la împrumut sau la fotocopierea documentelor în biblioteci se bazează pe clauze vagi şi uneori contradictorii.

Legea privind dreptul de autor şi drepturile conexe a fost aprobată de către Parlamentul Republicii Moldova în noiembrie 1994.

Sunt legiferate diferite aspecte precum:

- obiectivele dreptului de autor;
- recunoasterea paternităţii;
- drepturile personale;
- drepturile patrimoniale (economice) de autor;
- dreptul de autor asupra operei audiovizuale;
- dreptul de autor asupra operei derivate;

- moştenirea dreptului de autor;
- limitarea drepturilor patrimoniale;
- răspunderea pentru violarea dreptului de autor şi a drepturilor conexe.

Prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr. 1318-XII din 2 martie 1995, Republica Moldova a aderat la Convenţia Mondială cu privire la drepturile de autor.

După aprobarea în 1994 a Legii cu privire la biblioteci cele mai multe biblioteci universitare din Republica Moldova au purces la elaborarea cadrului de reglementare propriu. Menţionăm Statutul Bibliotecii Republicane Ştiinţifice a Universităţii Agrare de Stat din Moldova (aprobat prin ordinul nr. 256 al Ministerului Agriculturii şi Alimentaţiei al Republicii Moldova din 12.07.95); Regulamentul de organizare şi funcţionare a Bibliotecii Centrale a Universităţii de Stat din Moldova (aprobat la 15.03.96); Statutul Bibliotecii Ştiintifice a Academiei de Studii Economice din Moldova (aprobat prin decizia rectorului Academiei de Studii Economice din Moldova 15.01.95) etc.

Deşi documentele elaborate sunt diferite ca structură, ele oglindesc totuşi principalele aspecte ale activităţii unei biblioteci universitare:

- atribuţii şi sarcini;
- structura organizatorică;
- conducerea şi personalul;
- drepturile bibliotecii;
- obligaţiile directorului;
- raporturile cu alte subunităţi şi alte organizaţii etc.

Bibliotecile universitare îşi au locul binemeritat în cadrul Consiliului Biblioteconomic Naţional. Regulamentul de organizare şi funcţionare a Consiliului Biblioetconomic Naţional prevede în articolul 6 că "centrele biblioteconomice din învăţământ sunt reprezentate de către unul dintre directorii acestora la propunerea Consiliului directorilor al bibliotecilor universitare şi de colegii".

Proiectul Regulamentului Sistemului de asistenţă metodologică şi de specialitate în Republica Moldova, prezentat C.B.N. spre aprobare, concretizează că centrele biblioteconomice departamentale, din care fac parte şi bibliotecile universitare, asigură asistenţa metodologică şi de specialitate a bibliotecilor din reţeaua concretă. În articolul 2.5 sunt evidenţiate toate aspectele mai importante ale acestei activităţi.

Thomas Barbro (şef de departament în Consiliul Naţional pentru Cultură din Suedia), referindu-se la legislaţia pentru biblioteci în Suedia, singura ţară scandinavă în care în prezent nu există o legislaţie specială pentru biblioteci, scria în articolul "Legislaţia pentru biblioteci, Suedia, Un studiu de caz": "În ciuda absenţei unei legislaţii proprii, bibliotecile s-au dezvoltat rapid, ca efect al creşterii economice şi al voinţei administraţiilor locale de a asigura servicii de lectură publică pentru comunităţile respective.

Până acum, absenţa legii nu a incomodat progresul sistemului de biblioteci publice, dar nu sunt nici dovezi sigure că l-ar fi stimulat".

Referinţe bibliografice:

1. *Legea cu privire la biblioteci : Adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 16 noiembrie 1994 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova . — 1995. — Nr. 2. — P. 7-11.*
2. *Ghenieva E. Aspecte juridice ale activităţii bibliotecare din Rusia şi practica internaţională // Biblioteconomie : Culegere de traduceri prelucrate. — 1997. — Nr. 2. — P. 50-64.*
3. *Barbro T. Legislaţia pentru biblioteci, Suedia, Un studiu de caz // Ibidem, P. 8-11.*
4. *Belayche C. O lege privitoare la biblioteci // Ibidem, P. 11-12.*
5. *Melot M. Legislaţia referitoare la biblioteci în ţările europene // Ibidem, P. 74-88.*
6. *Regulamentul de organizare şi funcţionare a Bibliotecii Centrale a Universităţii de Stat din Moldova // Biblioteconomia Moldovei: Cadru de reglementare (1993-1996) / Biblioteca Naţională. — Chişinău, 1997. — P. 39-45.*
7. *Statutul Bibliotecii Republicane Ştiinţifice Agricole a Universităţii Agrare de Stat din Moldova : Aprobat la 12.07.95 // Biblioteconomia Moldovei : Cadru de reglementare. — Chişinău, 1997. — P. 36-38.*
8. *Statutul Bibliotecii Ştiinţifice a Academiei de Studii Economice din Moldova : Aprobat la 15.01.95 // Ibidem, P. 46-51.*

Mohammad A.M. NAGRASHI

PRELUCRAREA DOCUMENTELOR

Brigitte Richter defineşte prelucrarea documentelor ca: "ansamblu al operaţiilor materiale şi intelectuale care sunt efectuate din momentul intrării publicaţiei în bibliotecă până la punerea acesteia la dispoziţia cititorului"[1].

Prelucrarea documentelor este o activitate specific intelectuală ce constă în identificarea unică şi neambiguă a unui document prin autori, titlu, ediţie, date de apariţie, colecţie şi, mai ales, în redarea succintă sub forma indicilor de clasificare sau a descriptorilor, a conţinutului. Această activitate necesită consultarea permanentă a unor instrumente de referinţă: tezaure, vocabulare, tabele de clasificare, lucrări de referinţă, date de autoritate privind denumirile oficiale de persoane, denumirile de activităţi, nume geografice etc., care ar trebui să constituie o colecţie de date de referinţă pe calculator, consultabilă online.

În prelucrarea documentelor de bibliotecă sunt utilizate trei categorii de date:

1. Date pentru descrierea fizică a documentelor.
2. Date pentru descrierea de conţinut a documentelor.
3. Date locale.

Într-un sistem automatizat integrat de bibliotecă descrierea documentelor se realizează prin parcurgerea fluxului de prelucrare de la achiziţie la depozitare.

1. Descrierea fizică a documentelor este cunoscută sub denumirea de *catalogare*. Catalogarea reprezintă: "procesul de descriere a documentelor cu toate elementele de identificare necesare, înregistrarea acestora într-un format bibliografic, crearea şi selectarea punctelor de acces (cu excepţia celor de subiect)"[2].

Notiţele catalografice ale documentelor sunt orânduite conform unor principii standardizate de alcătuire şi administrare a cataloagelor de bibliotecă.

Catalogarea unei publicaţii se va realiza ţinând cont de suportul acesteia. În funcţie de suport se va alege standardul de descriere bibliografică corespunzător.

În România sunt folosite următoarele standarde de descriere bibliografică: ISBB(M) pentru publicaţii monografice; ISBD(A) pentru carte veche; ISBD(S) pentru publicaţiile de muzică tipărită; ISBD(NBM) pentru materiale audio-vizuale; ISAD pentru materiale de arhivă; ISBD(CF) pentru fişiere de calculator. Pentru descrierile antice nu există un standard propriu-zis. Se foloseşte ghidul ISBD(CP) care datorită frecvenţei utilizării şi consensului adoptat de multe biblioteci legat de folosirea lui poate fi considerat un standard.

În funcţie de modalitatea concretă de realizare, catalogarea poate fi de mai multe tipuri:

- catalogare în publicare (CIP): presupune redactarea descrierii bibliografice a cărţii înainte ca aceasta să fie tipărită, astfel încât descrierea respectivă să fie imprimată pe carte (de regulă pe versoul paginii de titlu), cât şi pentru a fi inclusă, cu menţiunea CIP, în Bibliografia Naţională în aşa fel încât beneficiarii acestei publicaţii să cunoască din timp ce lucrări de interes urmează să apară şi să facă comenzile pe care le doresc.
- Catalogare originală: crearea unei descrieri bibliografice pentru prima dată. Absenţa infrastructurii tehnologice obligă foarte multe biblioteci să realizeze catalogarea originală adică să creeze notiţe bibliografice pentru fiecare document intrat în bibliotecă fără a prelua înregistrări din alte sisteme.

Într-un sistem automatizat integrat de bibliotecă, catalogarea originală a unui document se realizează prin modulul de catalogare pe baza datelor realizate de compartimentul de achiziţie.

- catalogarea prin copiere: reprezintă procesul de prelucrare a descrierilor bibliografice elaborate de alt organism bibliografic. Descrierile bibliografice pot fi preluate prin reţea sau dacă biblioteca nu este conectată la o reţea, preluarea se poate face pe suport magnetic (dischetă, CD-ROM) sau chiar în formă tipărită;
- catalogarea partajată: presupune cooperarea între biblioteci, centre sau agenţii bibliografice în scopul realizării descrierilor bibliografice. Catalogarea partajată se bazează pe principiul elaborării o singură dată a descrierii bibliografice a unei publicaţii, în ţara de origine (şi eventual într-o bibliotecă în funcţie de domeniul ştiinţific) şi transmiterea acelei descrieri către orice sistem de informare şi documentare interesat.

De asemenea, o bibliotecă participantă la

procesul de catalogare partajată poate prelua înregistrări bibliografice de la orice altă bibliotecă, centru sau agenţie bibliografică din sistem.

Fişierele de autoritate au o importanţă deosebită în descrierea publicaţiilor. Un fişier de autoritate este o listă de cuvinte sau sintagme (nume, titluri, subiecte) supuse controlului unei autorităţi profesionale ce desemnează entită de un anumit tip (autorizat), folosite ca puncte de acces în cataloage.

Sunt cunoscute patru tipuri de fişiere de autoritate:

a) fişiere de autoritate pentru autori persoană fizică;
b) fişiere de autoritate pentru colectivităţi;
c) fişiere de autoritate pentru titluri uniforme;
d) fişiere de autoritate pentru subiecte.

Fiecare din aceste tipuri de fişiere de autoritate oferă patru grupe de informaţii:

- formele unitare, acceptate ale vedetelor (vedetele uniforme);
- formele neacceptate ale vedetelor (de exemplu: pot exista variante ale numelor de autori);
- trimiteri de la o formă neacceptată la o formă acceptată a vedetei;
- date complementare care au menirea să particularizeze informaţiile conţinute în fişierul de autoritate.

Fişierul de autoritate este deci un fişier al tuturor datelor uniformizate utilizate într-un sistem informatic precum şi al diferitelor variante existente de la care se fac trimiteri către forma uniformă. Date de autoritate din fişierele de autoritate sunt folosite în descrierea bibliografică a publicaţiilor contribuind (datorită informaţiilor care permit o identificare precisă a vedetelor de autoritate) la normalizarea descrierilor bibliografice şi, mai ales, a punctelor de acces.

O înregistrare de autoritate din fişierul de autoritate pentru autori persoane fizice trebuie să conţină următoarele date:

- forma uniformă a numelui autorului;
- datele bibliografice ale autorului (an, luna, zi de naştere/moarte, domeniul de cercetare, titluri profesionale şi onorifice, locul de exercitare a profesiei);
- naţionalitatea autorului;
- formele neacceptate ca vedetă ale numelui autorului şi formele asociate ale acestuia însoţite de trimiteri "vezi" şi "vezi şi";
- sursele consultate pentru stabilirea notiţei de autoritate[3].

Dintre fişierele de autoritate se evidenţiază, sub aspectul complexităţii în realizare şi utilizare, fişierul de autoritate pe subiecte.

Un fişier de autoritate pe subiecte este definit în Glosarul ALA ca: "un set de înregistrări indicând formele autorizate de termeni folosite ca vedete de subiect într-un anumit set de înregistrări bibliografice; referinţele făcute la şi de la formele autorizate; atât informaţiile folosite, cât şi sursele lor pe baza cărora s-au stabilit vedetele şi referinţele care trebuie făcute"[4].

Definiţia implică faptul că un fişier de autoritate pe subiecte conţine câte o înregistrare pentru fiecare vedetă de subiect care a fost atribuită unei înregistrări bibliografice dintr-un fişier bibliografic.

Fişierul de autoritate pe subiecte poate fi privit şi ca un tezaur din care lipsesc regulile de combinare ce constituie o parte componentă a unui tezaur. Un asemenea fişier de combinare îşi dobândeşte cu adevărat utilitatea doar într-un sistem online care-şi permite, să funcţioneze ca instrument de regăsire (care-i permite să realizeze ghidarea utilizatorilor cu stabilirea vedetelor valide şi a subdiviziunilor şi folosirea tehnicilor de navigare pentru căutarea şi selectarea subiectelor).

În prezent toate ţările care utilizează sistemele automatizate de bibliotecă depun eforturi pentru a-şi realiza fişiere de autoritate deoarece numai aşa se pot asigura: uniformitatea datelor în înregistrările bibliografice şi crearea punctelor de acces care să ofere multiple posibilităţi de regăsire a informaţiilor.

2. Descrierea de conţinut a documentelor se realizează prin *indexare*. Indexarea reprezintă operaţia de analiză, descriere şi redare a conţinutului unui document cu ajutorul unui limbaj documentar sau natural în vederea regăsirii acestuia.

Limbajele de indexare pot fi:

- Limbaje de indexare cu structură ierarhică (clasificările). Conţinutul unui document este exprimat prin indici de clasificare preluaţi din tabele.
- Limbaje de indexare cu structură combinatorie (indexare coordonată). Conţinutul unui document este exprimat prin descriptori reluaţi din liste de termeni, vocabulare, tezaure.

Tehnica de calcul se dovedeşte a fi deosebit de utilă în activitatea de indexare deoarece permite selectarea automatizată a cuvintelor sau termenilor extraşi din textul documentului sau atribuirea automatizată termenilor extraşi dintr-un limbaj documentar.

3. Datele locale care apar în înregistrările bibliografice sunt date de gestiune şi evidenţă (număr de inventar, număr de exemplare etc.), cota, anumite date specifice bibliotecii sau documentului respectiv.

Prelucrarea documentelor într-un sistem automatizat integrat de bibliotecă se realizează în două moduri:

1. Prelucrarea de către personalul bibliotecii a documentului şi crearea înregistrării bibliografice corespunzătoare. Se realizează atunci când biblioteca nu este conectată într-o reţea şi nu poate realiza schimburi de înregistrări bibliografice sau atunci când se efectuează pentru prima dată descrierea bibliografică a unui document. Se realizează o înregistrare bibliografică ce va putea fi pusă la dispoziţia bibliotecilor, centrelor de informare şi documentare sau agenţiilor bibliografice.
2. Prelucrarea descrierii bibliografice din alte sisteme (în cazul în care biblioteca este conectată la o reţea şi are acces la diverse baze de date).

Când înregistrările bibliografice se preiau din alte sisteme se adaugă datele specifice (număr de inventar, cota, clasificare proprie etc.) care nu fac parte din descrierea bibliografică propriu-zisă. Preluând înregistrări din alte sisteme se reduce efortul de prelucrare, scad costurile şi se asigură uniformitatea descrierilor bibliografice.

Tendinţa este de a se extinde procesul de catalogare parţială. La baza acestui proces se află "Controlul Bibliografic Universal", un program de mari proporţii, promovat de IFLA şi susţinut de UNESCO. Aşa cum am menţionat, principiul de la care s-a pornit a fost acela al prelucrării o singură dată a unui document, după norme şi reguli unanim acceptate, în ţara unde a apărut şi difuzarea descrierii bibliografice către orice sistem de informare şi documentare interesat.

În raport cu funcţiile şi atribuţiile bibliotecii transmiţătoare şi receptoare, comunicarea poate avea două direcţii:

- comunicarea descendentă: preluarea de către o bibliotecă a înregistrărilor bibliografice de la o bibliotecă ce asigură o funcţie centralizată, de la alte biblioteci sau din baze de date specializate (OCLC, PICA, REBUS etc.).
  comunicarea ascendentă: transmiterea de către o bibliotecă a înregistrărilor bibliografice proprii (dacă sunt solicitate) către o bibliotecă ce asigură o funcţie centralizată, către alte biblioteci sau baze de date specializate[5].

Înregistrările bibliografice pot fi preluate din alte sisteme (sau transmise în alte sisteme) fie prin reţele inline, fie prin mijloace tradiţionale sau parţial automatizate offline (înregistrări pe suport magnetic). Pentru a facilita transferul de informaţii şi pentru a se elimina conversia datelor s-au adoptat formate de aranjare a datelor pe suport magnetic. Formatele actuale au fost elaborate pornind de la formatul MARC (creat în 1967 de către Biblioteca Congresului Statelor Unite ale Americii) şi sunt denumite generic formate tip MARC. Formatul MARC descrie structura înregistrărilor bibliografice pe suporţi de informaţie ce pot fi citite de calculator. Un format stabileşte etichetele câmpurilor, indicatorii şi identificatorii ce descriu o înregistrare bibliografică. Un asemenea format se numeşte "format de descriere bibliografică".

Alte tipuri de formate mai sunt:

Formatul de schimb: destinat schimbului de date între diferite instituţii care desfăşoară activităţi de informare şi documentare la nivel naţional sau internaţional. Apariţia formatelor de schimb s-a datorat practicilor şi tehnicilor diferite de catalogare folosite în diferite ţări. UNIMARC-ul este un format destinat a facilita schimbul informaţional de date în formă citibilă pe calculator între agenţiile bibliografice naţionale.

Formatul de stocare a datelor permite structurarea datelor bibliografice într-o formă specială fiecărui software de bibliotecă. Formatul de stocare este de fapt formatul intern de structurare a datelor. Datele bibliografice pot fi convertite din format de schimb în format intern şi invers.

Formatul de introducere a datelor reprezintă structura datelor şi ecranul de introducere a datelor în procesul de achiziţie, catalogare etc.

Formatul de afişare a datelor reprezintă modul în care datele bibliografice sunt prezentate utilizatorilor (fie că aceştia sunt personal de bibliotecă, fie utilizatori) pe ecranul calculatoruli sau pe imprimantă[6].

Formatele de înregistrare pe suport magnetic au avut o dezvoltare foarte mare în urmă cu aproape 10 ani. Intensificarea fluxului informaţional de date ce circulă direct prin reţele a făcut ca rolul lor să scadă în timp. Formatele de înregistrare au fost create pentru schimburi de informaţii pe bandă magnetică. Când schimburile de informaţie s-au făcut prin sisteme de comunicaţie (şi mai ales când au apărut documente electronice fără echivalent pe un alt tip de suport) banda magnetică a devenit inutilă.

Apariţia calculatorului în prelucrarea informaţiilor a modificat esenţial acest proces. S-au schmbat metodologiile de lucru, s-au redus redundanţele, s-a mărit viteza de execuţie a operaţiilor, informaţiile sunt concentrate în baza de date, regăsirea informaţiilor se realizează cu uşurinţă.

O dată cu începerea informatizării procesului de catalogare şi construirea catalogului online

bibliotecile au hotărât îngheţarea cataloagelor tradiţionale. Pentru fondurile documentare reflectate în cataloagele tradiţionale va trebui să se realizeze conversia retrospectivă sau retroconversia.

IFLA consideră că retroconversia este problema cea mai importantă cu care se vor confrunta marile biblioteci ale lumii în următorii 10 ani.

Conversia retrospectivă este procesul prin care înregistrările manuale (de regulă fişe de catalog) existente într-un sistem tradiţional (neautomatizat) sunt convertite în forme citibile de calculator[7].

Transpunerea informaţiilor pe suportul tradiţional al bibliotecii (fişa de catalog) în baze de date omogene şi coerente se va face din următoarele considerente:

- necesitatea practicării împrumutului informatizat;
- alcătuirea unei baze de date bibliografice omogene pentru integrarea online de către utilizatori;
- reconstituirea catalogului colectiv unic online, singurul mijloc de gestiune şi cercetare eficace pentru utilizatori şi bibliotecă[8].

Retroconversia trebuie să respecte regulile folosite în prelucrarea curentă a publicaţiilor:

- înregistrările bibliografice să fie prezentate într-un format de tip MARC;
- o să se atribuie indici de clasificare;
- să se atribuie descriptori.

Alain Jacquesson identifică următoarele tipuri de reconversie:

a) **Catalogarea retrospectivă "cu cartea în mână"**. Este metoda cea mai costisitoare şi cea mai lentă. Prezintă însă avantajul că permite prelucrarea publicaţiilor după cele mai noi reguli de catalogare şi dă posibilitatea trecerii de la un tip de indexare la altul.

b) **Catalogarea retrospectivă prin dactilografierea fişelor de catalog**. Dactilografierea trebuie făcută de personal de specialitate deoarece de-a lungul anilor s-au folosit mai multe reguli de catalogare. Existenţa fişierelor de autoritate permite stabilirea cu precizie a punctelor de acces.

c) **Dactilografierea catalogului de către o societate "service"**. Biblioteca oferă societăţii o fotocopie, un microfilm al catalogului său topografic. Catalogul este dactilografiat pe micro sau minicalculatoare de către societate, aceasta oferind bibliotecii benzi magnetice care permit încărcarea notiţelor în sistemul de lucru al bibliotecii. Este vorba de notiţe în format MARC. Fişierul informatic nu conţine o bază de date bibliografică coerentă, fiind nevoie de o muncă de omogenizare.

d) **Lectura optică prin recunoaşterea caracterelor (scanarea fişierelor)**. Notiţele bibliografice sunt citite digital sau scanate, obţinându-se imaginea notiţei în calculator. Aceasta este tratată de către un program de recunoaştere a caracterelor. Operatorul adaugă diferite elemente de identificare MARC în faţa informaţiilor recunoscute (autor, titlu etc.). Un dezavantaj îl constituie faptul că sunt păstrate regulile iniţiale de prelucrare.

e) **Cumpărarea şi încărcarea notiţelor bibliografice din exterior**. Marile biblioteci permit, contra cost, recopierea fişierilor lor. Astfel, Library of Congress, prin serviciul său comercial, oferă date catalografice după diferite criterii: cărţi, hărţi, muzică, seriale, lucrări în: ebraică, chineză, japoneză, coreeană etc. Sunt comercializate şi fişiere de autoritate. Notiţele sunt comercializate în format USMARC şi UNIMARC, urmând ca fiecare bibliotecă să-ţi menţioneze coordonatele proprii.

f) **Cumpărarea de notiţe, bibliografice de la marile reţele**. Marile reţele bibliografice OCLC, RLIN, WLN, vând notiţe în vederea realizării retroconversiei (coordonatele sunt trecute de către fiecare bibliotecă).

g) **Agenţii de cooperare regională**. Asemenea agenţii pot furniza bibliotecilor (în special bibliotecilor mici) notiţele bibliografice necesare. De exemplu, în Franţa CRDP Poiton Charentes furnizează la peste 5000 de biblioteci şcolare notiţe bibliografice, descrieri de articole din periodice, indexate şi cu un tezaur.

h) **Cumpărarea datelor bibliografice pe CD-ROM**. Se poate realiza doar în cazul în care programul integrat de bibliotecă are o interfaţă care să permită asimilarea notiţelor bibliografice de pe CD-ROM. Multe din firmele producătoare de sisteme integrate de bibliotecă (ALEPH, VTLS, DYNIX etc.) au proiectată interfaţă de retroconversie pentru date de pe CD-ROM[9].

Nu se poate vorbi de o metodă ideală de retroconversie. În funcţie de mărimea fondului documentar ce trebuie reconvertit, de structura fondului, de personalul disponibil, de resursele financiare şi tehnologice, se poate opta pentru una sau alta din metode sau pentru o combinaţie a acestora.

În retroconversie trebuie să se ţină cont de următoarele aspecte:

- tratarea lucrărilor se va face după catalogul

alfabetic sau topografic;
- tratarea colecţiilor (sub aspectul conţinutului) se va face pe domenii mari;
- retroconversia trebuie făcută în sensul invers al intrărilor.

Retroconversia va fi problema cea mai importantă pentru bibliotecile informatizate la intrarea în secolul XXI, deoarece numai aşa se vor putea alcătui bazele de date unitare şi omogene.

Retroconversia trebuie începută în toate bibliotecile care au început procesul de informatizare. A nu gândi la retroconversie înseamnă a nu înţelege scopul informatizării bibliotecilor[10].

Referinţe bibliografice:

1. *Richter, Brigitte. Ghid de biblioteconomie /traducere de Gheorghe Buluţă şi Silvia Nestorescu. Bucureşti: Editura Grafoart, 1995, p. 49.*
2. *Regneală, Mircea. Vocabular de biblioeonomie şi ştiinţa informării. Vol. I. Bucureşti: ABIR, 1995, p. 51.*
3. *Fichier d'autorité des auteurs personnes physiques de la baze BN-OPALE. Paris: Bibliotheq Nationale de France, 1992. Apud. Drăgoi, Elena: Fişierul de autoritate între deziderat şi realitate. În: Buletinul ABIR, nr. 2, 1997, p. 21.*
4. *ALA Glossary of Library and Information Sciences. Chicago: American Library Association, 1983. Apud. Lois Mai Chan. Funcţiile fişierului de autoritate pe subiecte. În: Catalogare. Clasificare-Indexare: Traduceri de texte de specialitate, vol. II, BCU Bucureşti, 1996, p. 48.*
5. *Banciu, Doina. Sisteme automatizate de informare şi documentare. Bucureşti: Editura Tehnică, 1997, p. 62-63.*
6. *Idem. Noţiunea de "format" între informatică şi biblioteconomie. În: Revista Bibliotecii Naţionale, nr. 2, 1996, p. 27-28.*
7. *Banciu, Doina: Larsen, Patricia. Lexic de informatică documentară. Bucureşti: Revista "Biblioteca", 1993, p. 42.*
8. *Marinescu, Nicoleta. Retroconvesia: Preocupare europeană. În:Buletinul ABIR, nr. 2, 1997, p. 22.*
9. *Jacquesson, Alain. L'informatisations des biblio teheques. Paris: Edition du Cercle de la Librairie, 1995. Apud. Marinescu, Nicoleta, op. cit. p. 23-24.*
10. *Marinescu, Nicoleta, op.cit., p. 24.*

asist. univ. **Elena TÂRZIMAN,**
Universitatea Bucureşti

ORDONAREA DOCUMENTELOR ÎN BIBLIOTECĂ
(MICĂ INCURSIUNE ISTORICĂ)

În spaţiul activităţii biblioteconomice una dintre problemele teoretice şi practice deosebit de importante pentru identificarea rapidă şi eficientă a informaţiei din memoria bibliotecii este alegerea sistemului de clasificare adecvat exigenţelor utilizatorului.

Este un adevăr incontestabil, graţie necesităţii de aranjare într-o ordine bine determinată a documentelor, numărul cărora se multiplică într-o proporţionalitate directă cu evoluţia societăţii şi a cunoaşterii.

În bibliotecile din Republica Moldova au fost impuse diferite sisteme de clasificare în strictă corespundere cu orientările politice ale societăţii. Până în 1983 a existat o variantă sovietică a Clasificării Zecimale Universale (C.Z.U.), aşa-numita clasificare a lui Ambarţumean, adaptată la necesităţile prea politizate ale bibliotecilor, prin atribuirea unor clase de semne convenţionale ce corespundeau (la avizul modificatorilor C.Z.U.) etapelor de dezvoltare al societăţii.

Exemplu: pentru literatura rusă de până la 1917 – P1; pentru literatura rusă după revoluţie – P2. Identic s-a procedat şi cu literatura republicilor surori, numai cu alt semn convenţional: C1, C2. În acelaşi fel se indexau şi toate documentele referitoare la activitatea de partid: ЗКП1, ЗКП2 etc. Această clasificare încerca, într-un fel, să contribuie la politizarea bibliotecilor, pentru a le face un instrument puternic de educare a maselor în spiritul comunismului mondial.

Neţinută la zi, clasificarea îşi pierdea actualitatea, de aceea se ivi necesitatea creării unui nou sistem de clasificare ce ar fi satisfăcut cerinţele unei societăţi complet sovietizate.

Din 1983, acest sistem, cunoscut sub denumirea de Bibliotecino-Bibliograficeskaia Klassificaţia (B.B.K.) a început să fie implementat cu mult zel şi entuziasm şi în bibliotecile Republicii Moldova. Dar trebuie să recunoaştem, cu toată sinceritatea, că noul sistem avea şi priorităţi incontestabile:

- conţinea foarte mulţi termeni actuali din toate domeniile cunoştinţelor umane;
- facilita clasificarea şi ordonarea documentelor prin excluderea alternativelor proprii C.Z.U.

Evoluţia evenimentelor ce au contribuit la dezmembrarea ultimului imperiu au cauzat şi revoluţia în domeniul biblioteconomiei din Republica Moldova. Numai Clasificarea Zecimală Universală s-a dovedit a fi acel sistem, menit să asigure circulaţia internaţională a informaţiilor, democratizarea bibliotecilor. Cu toate dezavantajele acestui sistem, bine cunoscute de specialişti, trebuie să menţionăm că sistemul:

- asigură posibilitatea de dezvoltare nelimitată a indicilor;
- asigură posibilitatea de a cuprinde mereu noţiuni noi fără ca sistemul să se modifice;
- asigură ordonarea noţiunilor, ce poate fi aplicată atât în marile biblioteci, cât şi în micile biblioteci cu colecţii restrânse sau fonduri specializate pe un anumit profil;
- are un caracter internaţional, prin sistemul său de notare (cifre arabe).

Dar toate realizările performante în domeniul clasificării pot fi obţinute numai în cazul în care C.Z.U. este ţinuta la zi şi se ţine cont de toate modificările, prevăzute în "Extensions and Corrections to the UDC", fapt care este aproape irealizabil, în condiţiile economice actuale, deoarece aceste ediţii nu pot fi procurate. Din această cauză, calitatea ordonării documentelor nu asigură întotdeauna găsirea oportună a informaţiilor, atât de solicitate de către beneficiar. Şi, atunci, pleacă bietul cititor, dezamăgit şi contrariat, că o bibliotecă contemporană, care, de fapt, ar trebui să depoziteze informaţia cea mai actuală, nu dispune nici măcar de acele documente ce conţin noţiuni apărute în toate domeniile ştiinţei zeci de ani în urmă.

Paradoxul cel mai mare însă constă în faptul, că specialiştii în domeniu, cu toate că înţeleg foarte bine consecinţele revoluţiilor permanente în bibliotecă, nu se pot opune acelor perturbaţii, provocate de vitregiile soartei şi schimbărilor politicii în societate.

Sistemul de clasificare-cotare odată adoptat, este foarte greu de schimbat, deoarece orice schimbare în cotarea fondurilor de publicaţii implică un volum uriaş de muncă pentru regăsirea tuturor fişelor, în toate cataloagele, pentru trecerea pe ele a noilor cote.

Cu toate acestea, în bibliotecile din Republica Moldova acest volum preţios de timp şi forţe umane a fost cheltuit nu numai o singură dată. Clasificarea Zecimală Universală sperăm să fie şi ultimul sistem utilizat în bibliotecile noastre. Trista experienţă a

bibliotecarilor nu va permite instaurarea haosului ce se creează în cataloage şi fonduri de bibliotecă în urma cataclismelor din societate.

Revoluţionalizarea permanentă a sistemelor de clasificare în bibliotecile din Republica Moldova a creat situaţia în care utilizatorul este nevoit să consulte diferite cataloage, organizate în baza clasificărilor ce au fost aplicate, pentru depozitarea informaţiilor. În acest caz, apare necesitatea creării unui aparat informativ auxiliar, ce ar simplifica intrările în catalog prin notarea noţiunilor cu indici respectivi, din toate sistemele de clasificare. Dar şi în acest caz, utilizatorul va pierde suficient de mult timp pentru a-şi satisface necesităţile informaţionale.

Această problemă pare a fi rezolvată, în condiţiile computerizării. Crearea catalogului online vine în ajutorul atât al bibliotecarilor, cât şi al beneficiarilor. Desigur, încă mult timp vor persista situaţii complicate (problema retrospecţiei, lipsa de computere etc.), dar trebuie să fim siguri că viitorul va aparţine celor ce-şi vor putea satisface setea de cunoştinţe şi informaţii, ignorând mulţimea de instrumente informaţionale rudimentare, folosite în prezent în bibliotecile noastre.

Ala PANICI

BIBLIOTECA UNEI INSTITUŢII DE ÎNVĂŢĂMÂNT SUPERIOR ÎN PREAJMA NOULUI MILENIU

Se zice că următoarea sută de ani se va numi Era Informaţiei. Şi chiar dacă "În aceşti ani comnuicarea umană va fi... virtuală şi nu fizică" (Jonh Barlow în "Electronic Frontier Fundation"), chiar dacă, cu ajutorul tehnicilor moderne, Enciclopedia Britanică va încăpea într-un centimetru cub, chiar dacă resursele computerizate vor încerca să substituie procesul tradiţional de învăţământ, rolul cărţilor şi al bibliotecilor nu se va epuiza, ca mijloc de transmitere a cunoştinţelor de la o generaţie la alta.

Cartea, invenţie a mileniului doi, cu cinci secole în urmă, a transformat civilizaţia din auditiv în vizual, a învins timpul şi tot ea, "Cartea va rămâne întotdeauna ospăţ al gândurilor la care oricine e poftit".

În sfera studiului şi ştiinţei, cartea mereu va fi prioritară. Cultul cărţii a sporit şi mai mult, o dată cu declararea de către UNESCO, în anul 1996, a Zilei Internaţionale a Cărţii şi a Drepturilor de Autor – ziua de 23 aprilie, sărbătorită de o întreagă civilizaţie. Deci, nimeni încă nu se grăbeşte să transforme cărţile în obiecte de muzeu. Alături de cei ce preferă să citească de pe ecran, alături de cei care preferă să utilizeze multimedia, aptă să satisfacă cereri de mare complexitate, vor exista şi cei care agreează procesul de lectură de pe foaia tipărită.

Iată de ce, şi după 2000, bibliotecile de învăţământ vor avea grijă de dimensionarea, structurarea, organizarea şi prezervarea fondurilor sale. Dotarea rectoratelor la cel mai înalt nivel se va înfăptui nu numai prin colecţiile informatizate, moderne, multifuncţionale, ci şi prin cartea tipărită. Ţinând cont de prevederile din Carta bibliotecilor, "aceste instituţii trebuie mereu să-şi adapteze fondurile la nevoile contemporane ale procesului de învăţământ", deoarece calitatea învăţământului superior depinde în mod direct de calitatea colecţiilor. Astăzi (ca şi ieri, de altfel) nu se poate pretinde ca o bibliotecă universitară să-şi poată susţine cercetarea doar cu ajutorul fondurilor lor documentare. În zilele noastre, cu bani mari se procură carte puţină, aceasta fiind exagerat de scumpă. Cea mai indicată soluţie va fi partajarea resurselor, coordonarea dezvoltării colecţiilor şi asigurarea accesului la informaţie, a furnizării de documente.

De fapt, conceptul de colecţie îşi va schimba treptat sensul: pe de o parte va fi ansamblul format din documente tradiţionale, pe de altă parte – "colecţii

virtuale". Bibliotecile vor fi nevoite să realizeze un echilibru între accesul la informaţie (care, la fel, costă scump) şi achiziţia documentelor. Dacă s-ar acorda o atenţie mai mare activităţilor de furnizare a informaţiilor, în detrimentul colecţiilor locale, s-ar ridica simţitor costul nemijlocit al fiecărui serviciu. Altfel spus, bibliotecile vor trebui să propună tot mai multe servicii, atât la distanţă, cât şi pe loc, să continue să caute căi noi de a asigura accesul la informaţii şi documente care nu se află la faţa locului.

În ciuda recesiunilor economice, a creşterii accelerate a preţurilor la cărţi, periodice, alte suporturi de informaţie, în contrast cu bugetul acordat bibliotecilor, universităţile proliferează. Şi desigur, nu cred că bibliotecile vor deveni cauza suspendării activităţii instituţiilor superioare de învăţământ, în momentul desfăşurării procesului de acreditare a celor 38 de instituţii superioare de învăţământ din Moldova. În Regulamentul respectiv un rol hotărâtor i se acordă acestei importante subdiviziuni a unei universităţi – bibliotecii. Atunci când rectoratul Universităţii din Bălţi a suprimat deservirea studenţilor instituţiilor – filiale din Moscova, Sankt-Peterburg, Transnistria, localizate în Bălţi, acestea imediat au găsit resurse pentru constituirea propriilor biblioteci.

O bibliotecă de învăţământ pune mereu accentul pe comunicare, servicii de informare şi mai puţin pe funcţia patrimonială. Şi oricât de greu s-ar schimba mentalitatea bibliotecarilor în activitatea de eliminare a publicaţiilor depăşite moral, în condiţiile or. Bălţi în special, trebuie păstrate câte 1-2 exemplare de carte ştiinţifică şi didactică. Menirea acestora fiind studiul concepţiilor ştiinţifice şi ideologice, ale teoriilor anterioare, care nu se poate efectua fără a avea la îndemână publicaţiile ce au servit cândva învăţământului. O mare greşeală vor comite bibliotecile care se vor despărţi cu uşurinţă de sursele atât de solicitate altădată.

Se spune, că biblioteca universitară este cel mai înalt instrument ştiinţific pentru cadrele didactice şi cel mai elementar instrument de instruire şi educaţie ştiinţifică pentru studenţi, mai ales pentru cei din anul I-II. Toate metodele şi mijloacele formativ-instructive ale sistemului de informare proprii bibliotecilor de învăţământ superior sunt îndreptate cu preponderenţă spre subiectul principal – studentul.

A primi studentul, a-l orienta, asemenea unui ghid, şi a-l informa – sunt cele trei principii în jurul cărora se organizează astăzi concepţia biblioteconomică viabilă şi pentru secolul următor. Relaţia dintre bibliotecar şi utilizator se transformă într-o asociere în vederea utilizării cât mai judicioase a bibliotecii. Schimbările efectuate în Biblioteca universitară bălţeană în urma anchetelor întreprinse pe diverse aspecte de activitate, în ultimii ani, vin să confirme justeţea conlucrării eficiente între Bibliotecă şi beneficiarii săi. Eforturile se concentrează în special pe îmbunătăţirea calităţii, care trebuie să includă 4 genuri de măsuri, după cum ne sfătuie colegii din S.U.A.:

1. Dezvoltarea unui program de cercetare, care să permită ridicarea standardului serviciilor;
2. Angajarea de personal, care să corespundă standardului;
3. Dotarea serviciilor cu calculatoare şi alte echipamente necesare utilizatorilor;
4. Adoptarea, de către personal, a unei atitudini corespunzătoare faţă de utilizatori.

Presa de specialitate de ultimă oră ne atenţionează că "iluminatul, mobilierul, echipamentul şi design-ul interior" vor avea, de asemenea, un impact hotărâtor asupra formării imaginii, vor spori nu numai prin diversitatea şi calitatea serviciilor acordate, dar şi prin atractivitatea ambianţei.

Alături de dirijarea calităţii, domeniu prioritar pentru timpurile ce vin, va rămâne automatizarea, oferirea noilor tipuri de materiale. Cu alte cuvinte, amintindu-ne de Legea a 5-a a lui Ranganathan "Universul Informaţiei este în continuă dezvoltare".

Ceea ce se întâmplă azi în bibliotecile mari din Moldova – implementarea programelor automatizate bibliotecare, crearea cataloagelor electronice, constituirea reţelelor locale – va deveni temelia comunicării informaţionale la nivel naţional şi va permite conectarea la Internet, nu numai în calitate de utilizator ci şi ca producător de informaţii. Astfel, vom preveni o posibilă nouă formă de colonialism intelectual, participând activ la procesul de antimonopolizare a potenţialului informativ. Rolul pe Internet se va defini în trei dimensiuni: politică documentară, politică de acces

şi politică de cooperare în reţea. Îndeplinirea obligaţiilor complexe corelate va deveni cheia succesului activităţii bibliotecilor de învăţământ de mâine. În alte ţări, se şi realizează deja acest proces, de exemplu, numai în anul 1997 "peste 70 la sută din bibliotecile publice finlandeze (nemaivorbind de cele universitare) erau conectate la Internet. Utilizatorii dispun de o oră de acces gratuit pe zi şi de 4 cataloage colective ce pot fi consultate pe Web". Tot acolo, în această mică ţară, în anii '80, s-au constituit peste 60 la sută din bibliotecile noi. Ce se întâmplă la noi... suntem martori şi regretăm mult că cei de care depinde crearea unei alte situaţii, în acest domeniu, nu conştientizează acest fapt.

În pofida scăderilor bugetare, pentru funcţionare şi achiziţie, în pofida reducerilor de cadre, care ne-a afectat la începutul acestui an, 1999, în pofida reducerii orelor de program (trebuie să facem economie de energie electrică, apă, căldură), totuşi creşte gradul de informatizare a bibliotecilor, iar personalul îşi onorează cu dăruire şi fidelitate funcţiile, nu numai de informatori, dar şi de formatori, şi de educatori. Să ne amintim, că analfabetul de mâine nu va fi cel care nu ştie să citească, ci va fi "cel care nu a învăţat cum să înveţe" (Alvin Toffler). La orele de cultivare a culturii informaţionale, studentul învaţă să formuleze o cerere de informare, să cunoască sursele accesibile de informaţie şi să deprindă manipularea lor, să posede cunoştinţe, în vederea căutării, regăsirii şi utilizării eficiente a informaţiei. Studentul bălţean are la dispoziţia sa 10 (4 în sala de cataloage) staţii CP de lucru din cele 22 existente, prin intermediul cărora consultă bazele de date (120000) monografii, seriale, analitice. Trăim cu speranţa, că retroconversia celor mai solicitate publicaţii (deja în softul TINLIB) va permite extinderea capacităţii de informare oferită în viitor, satisfăcând dorinţa studentului de a naviga în catalogul partajat şi în Internet.

Astfel, dintr-un serviciu suplimentar, astăzi, Internet-ul se va deplasa în structura serviciilor de bază.

Un alt serviciu dintre cele de bază (împrumut, expoziţii) considerăm că va rămâne lansarea de carte. Marketingul cărţii şi al personalităţii – metodă de popularizare nu numai a cărţii, ci şi a autorului. Lansarea de carte trebuie să existe în viaţa universitară, aducând la cunoştinţa studenţilor preocupările ştiinţifice, creative ale cadrelor didactice, acestea având un impact adesea determinant asupra concepţiei de viaţă şi a comportamentului învăţăceilor. "Formula de a prezenta cărţi semnate de bălţeni la ei acasă mi se pare deosebită şi arată în acelaşi timp un spirit de colegialitate şi unitate de breaslă întru totul meritorii", menţionează colega mea, în raportul pentru anul 1998. "Filosofie. Manual" de doctorul în filosofie V. Capcelea, "Tradiţii naţionale" de acelaşi autor; "Liderii" de doctorul în pedagogie şi psihosociologie M. Şleahtiţchi; "Ştiinţa şi arta educaţiei muzicale" de doctorul în pedagogie I. Gajim; "Deea— Fecioră din lacrima cerbului: Basme pentru copii" şi "Caprele verzi" – două lucrări ale dramaturgului G. Calamanciuc, membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova; "O săptămână de poeme nescrise" de Maria Şleahtiţchi, doctor în filologie, laureată a Premiului pentru debut în anul 1998, membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova — acestea au fost publicaţiile şi autorii deveniţi mai cunoscuţi beneficiarilor Bibliotecii Universitare din Bălţi, prin emoţionantele activităţi desfăşurate în deplină colaborare a cadrelor didactice şi a studenţilor cu Biblioteca. Astfel de acţiuni au o încărcătură educativă şi contribuie în mare măsură la definirea profilului ştiinţific şi moral al viitorului specialist.

Sperăm că în anii ce vin se va ajunge la satisfacerea informaţională şi spirituală deplină a beneficiarilor studenţi, cadre didactice, astfel, problema prestigiului instituţiei şi profesiunii de bibliotecar, care ne doare astăzi atât de mult, nu va mai fi pusă în discuţie şi nici la îndoială.

Elena HARCONIŢĂ,
Biblioteca Universitară Bălţi

BIBLIOTECA UNIVERSITARĂ — PARADIGMĂ SPIRITUALĂ LA SFÂRŞIT DE MILENIU

Diversele paradigme din sistemul bibliotecii bălţene sunt expresia unor concepţii fundamentale asupra comunităţii.

După 1990, o dată cu restructurarea, localităţile din nordul Moldovei au cunoscut, de altfel ca şi celelalte localităţi, o schimbare bruscă a condiţiilor socio-economice. Efectele acesteia s-au răsfrânt asupra bibliotecii noastre. În mod firesc, responsabilii Bibliotecii au pornit de la ideea că transformarea comunităţii este de neconceput în absenţa unei biblioteci cu fonduri tradiţionale şi moderne, precum şi o ofertă adecvată orientată spre utilizator.

În Biblioteca Universităţii, paradis al lecturii, oferta culturală şi implicit serviciile bibliotecare sunt garantate prin lege. Continuăm să muncim în pofida multor greutăţi cu care ne confruntăm.

Dacă analizăm bine, vedem că serviciile culturale consituie o categorie distinctă. Un pas important pentru transpunere în realitate a libertăţii de informare, dobândite în 1990 de către beneficiari, a fost punerea la dispoziţie a literaturii române şi a celei occidentale:

- la solicitarea direcţiei în colaborare cu Asociaţia Pro Basarabia şi Bucovina, în colaborare cu Fundaţia SOROS Moldova, New York, Fundaţia Cărţii, redacţiile unor reviste, cărţi, care s-au arătat dispuşi să trimită cărţi, reviste în regim de donaţie;
- iniţiative individuale inclusiv sub formă de parteneriat, au acordat susţinere pe termen scurt;
- programe SVETS, programe ale editurilor din republică, România şi ale Ministerului Educaţiei şi Ştiinţei au condus la o eficientă susţinere.

La capitolul funcţia comunicativă şi hedonică a Bibliotecii Universitare se subliniază, că biblioteca contribuie prin propria ofertă de cărţi şi alte suporturi la informarea şi petrecerea timpului liber al studentului, al elevului de la Colegiul Pedagogic şi Liceul Teoretic "Ion Creangă". În acest sens definim serviciile culturale ca activităţi prestate în beneficiul consumatorilor de cultură, cu sau fără participarea lor directă, cu scopul de a îndeplini anumite nevoi şi a le produce satisfacţiile aşteptate de ei. În fond, serviciul propriu-zis constă în realizarea gamei de activităţi culturale cu cartea, la care participă, în funcţie de preferinţe, gusturi, un anumit public în calitate de consumatori.

În perioada 1994-1998 s-au desfăşurat mai multe activităţi în cadrul Cerdacului Casei, precum şi în Salonul Literar şi cel Muzical. În Cerdacul Casei s-au organizat 14 şedinţe. Mai bine de 1900 de cititori s-au informat şi documentat, oferind colegilor săi o seamă de tradiţii şi obiceiuri folclorice de la răscrucea secolelor XIX-XX, cuprinzând informaţii din zona de nord şi centrală a Moldovei.

Întrucât nevoile spirituale obiective şi puterea creatoare a poporului sunt mereu vii, în cadrul "Cerdacului..." s-au desfăşurat ceremoniale teatrale, de spectacol dinamic cu ziceri, cu urări de sărbătoare, cu proverbe. "Cerdacul Casei" se promovează mai mult cu studenţii anului întâi de la facultăţile: Pedagogie şi Psihologie, Filologie, specialitatea limba română şi Colegiul Pedagogic "Ion Creangă". Anume de la vârsta de 15-17 ani se clădesc şi se conturează orientările fundamentale ale personalităţii în devenire. Iar biblioteca prin asemenea manifestări folclorice îşi ajută cititorul adolescent să descifreze unele temeri, insuflându-le încredere în sine.

Salonul Literar, născut din dragoste şi din orgoliu, azi a reuşit performanţa unei longevităţi ce se

măsoară în 5 ani cu 25 de şedinţe şi cu diverse genuri de manifestări: TVC-uri, spectacole literare, discuţii, lansări de carte, în atenţie fiind doar cartea ca atare. Timp de 5 ani Salonul Literar a fost vizitat de 2935 de cititori, desfăşurându-se 33 de şedinţe. Lansările de carte sunt metode eficiente de promovare a cărţilor şi a autorilor lor. Sunt emoţionante astfel de lansări atunci când autorul îşi are obârşia în ţinuturile Bălţiului.

Au fost lansate cărţi semnate de V. Capcelea, M. Sleahiţchi, I. Gajim, G. Calamanciuc.

Formula de a prezenta şi lansa cărţi scrise de bălţeni mi se pare deosebită şi arată în acelaşi timp un spirit de colegialitate şi unitate de breaslă întru totul meritorii. Întâlnirile din cadrul Salonullui Literar se constituie într-un adevărat dialog profesional cu valenţe multiple, în care comunicarea între specialişti îşi găseşte expresia cea mai elocventă.

"Cât de mult mi-aş dori o romanţă" - manifestare organizată pentru cei cărora le place mult romanţa. În zilele noastre, când lumea e obosită de griji, o reîntoarcere spre romanţă este evidentă. Iar lumea romanţei semnifică muzica autentică, în care melodia fremătătoare şi poetică de o delicată muzicalitate se îmbină armonios, generând o ambianţă nostalgică, evocatoare, emoţionantă. Cele 64 de întâlniri au fost însoţite de 60 de expoziţii de carte, însumând un număr de 900 de cărţi publicate de edituri din Moldova cât şi din România. Deci, pe parcursul acestor ani oficiul s-a evidenţiat ca un oficiu de cultură cu tradiţiile lui şi care a ştiut să depăşească încercările dificile la care ne-a supus timpul. Am privit în viitor, îmbinând tradiţia cu modernitatea. Cu investiţii enorme spirituale, cu un inimaginabil efort de uzură morală, biblioteca încearcă ceea ce nu pot face alte surse de informare (televizor, radiou etc.).

Valentina TOPALĂ,
Biblioteca Universităţii de Stat "A. Russo" Bălţi

FORMAREA CADRELOR DIDACTICO-ŞTIINŢIFICE ŞI ACCESUL LA INFORMAŢIE ÎN PERIOADA DE TRANZIŢIE

Într-o societate în schimbare, cum este societatea noastră, se simte tot mai puternic nevoia de informaţie – informaţie curentă şi lesne accesibilă celor interesaţi. Informaţia joacă un rol din ce în ce mai mare în viaţa noastră. Omul contemporan are toate drepturile de a obţine şi a folosi informaţia necesară.

Biblioteca universitară este centrul de satisfacere a cerinţelor de studii, de cercetări ştiinţifice ale beneficiarilor, de aflare şi acumulare a celor mai valoroase informaţii. Ea rămâne a fi parte integrantă a unui sistem cultural, element important al muncii intelectuale.

Biblioteca universitară nu este numai o colecţie enormă de publicaţii, ci şi un factor de informaţie ştiinţifică, legat organic de activitatea didactică, în maturizarea intelectuală a categoriei de doctoranzi, dezvoltându-i capacităţile de orientare în colecţii şi oferindu-i toate posibilităţile de transmitere şi utilizare a informaţiei.

Biblioteca Universităţii Tehnice a Moldovei (U.T.M.) contribuie în mod activ, pe diferite căi, la asigurarea informaţiei necesare cadrelor didactico-ştiinţifice, care este o importantă direcţie de informare a viitoarelor generaţii de savanţi şi profesori. Şi totuşi criza economică prin care trecem la ora actulă se răsfrânge negativ asupra activităţii Bibliotecii Universităţii. În perioada de tranziţie la economia de piaţă, posibilităţile de acces liber la informaţie s-au redus simţitor. Sistemul sovietic de informaţie a dispărut, iar accesul la informaţie prin intermediul reţelelor moderne de informare nu întotdeauna este accesibil pentru mai multe categorii de utilizatori, din cauze financiare.

Spre ilustrare, vom analiza posibilităţile de acces la informaţii ale unei categorii concrete de utilizatori şi anume ale doctoranzilor, care sunt în număr de 149 la U.T.M.

Din anul 1992 Bibliotecii Universităţii nu i-au fost alocate fonduri pentru achiziţionarea de cărţi, reviste ştiinţifice, de referate şi alte izvoare de informaţie necesare pentru procesul de instruire şi pregătire a cadrelor ştiinţifice.

Biblioteca Universităţii se bucură de sprijinul Fundaţiei Soros în completarea colecţiei de carte în limbi moderne şi la abonarea publicaţiilor periodice sraine.

Biblioteca benificiază şi de numeroase donaţii de carte din România. Practic, aceste donaţii acoperă o bună parte din solicitările beneficiarilor.

Cu toate acestea, nu pot fi satisfăcute în întregime necesităţile şi cerinţele doctoranzilor în procesul de elaborare a lucrărilor ştiinţifice.

De exemplu, în anii 1985-1990 biblioteca Universităţii era abonată la 71 titluri de reviste de referate, 360 titluri de informaţii expres, culegeri de referate, informaţii bibliografice. Primeam materiale informative în domeniile de profil ale U.T.M.din 34 de instituţii de informaţie,

În ultimii ani, Biblioteca Universităţii este abonată la 6 titluri de reviste de referate şi 110 reviste ştiinţifice. Comparând aceste cifre, putem afirma că este insuficientă asigurarea unui serviciu informaţional calitativ în condiţiile în care îşi desfăşoară activitatea Biblioteca U.T.M. Deci, posibilităţile doctoranzilor de a avea acces la informaţia necesară, de ultimă oră, s-au redus simţitor, motivul fiind lipsa finanţelor.

Reieşind din această stare de lucruri care se manifestă în perioada de tranziţie şi pentru asigurarea unei activiăţi fructuoase şi rezultative a tinerilor savanţi, bibliotecarii U.T.M. îşi mobilizează toate eforturile pentru a informa această categorie de beneficiari în modul cel mai operativ şi calitativ despre toate publcaţiile şi izvoarele de informaţie ce intră în fondurile bibliotecii. Aceasta se realizează prin inregistrarea şi completarea operativă a Catalogului "Cărţi noi", descrierea publicaţiilor periodice şi reflectarea lor în Catalogul sistematic analitic, precum şi editarea "Buletinului bibliografic. Publicaţii intrate în colecţia bibliotecii", care sunt repartizate la toate catedrele Universităţii.

Solicitările care nu sunt satisfăcute în cadrul bibliotecii sunt adresate către alte biblioteci din Chişinău, prin intermediul împrumutului interbibliotecar.

În marea lor majoritate, cerinţele sunt satisfăcute prin accesul la colecţiile Bibliotecii Naţionale, care e deţinătoare a Depozitului legal în Republica Moldova.

Numai în anul 1998 au apelat la serviciile împrumutului interbibliotecar 70 de profesori şi doctoranzi cu 250 de solicitări. 129 dintre ele au fost onorate , restul fiind respinse, din cauza lipsei de finanţe necesare pentru achitarea taxei de acces la colecţiile Bibliotecii Naţionale.

Bibliotecarii U.T.M. consideră că sunt lezate drepturile beneficiarilor la accesul la informaţii. Depozitul legal de carte achiziţionat de Biblioteca Naţională ar trebui să fie utilizat de toate categoriile de beneficiari al bibliotecilor din Republică, în mod gratuit.

Se practică schimbul de carte cu bibliotecile unor instituţii de învăţământ superior din România.

În ceea ce priveşte modernizarea serviciului de informare şi accesul la informaţii prin intermediul reţelelor automatizate, Biblioteca U.T.M. este la faza de început. La moment Biblioteca Universităţii dispune de un număr mic de calculatoare şi se află la etapa formării bazelor de date şi a catalogului electronic.

U.T.M. a beneficiat de un proiect sponsorizat de Fundaţia Soros privind formarea Centrului universitar de informaţie şi acces la Internet.

Pentru viitor, Bibliotecii U.T.M. îi revine sarcina de a se alinia la nivelul unor biblioteci universitare din România pentru a asigura tuturor categoriilor de utilizatori accesul liber la orice informaţie.

Tatiana SUMAN,
Biblioteca Universităţii Tehnice

BIBLIOTECA PUBLICĂ ŞI CEA ŞCOLARĂ: TENDINŢE DE COLABORARE

Se vobeşte, se scrie, se discută mult despre carte şi lectură, despre bibliotecă şi societate. Opiniile sunt diferite – unii consideră cartea factorul primordial în dezvoltarea socială, alţii ignorează şi minimalizează rolul ei. Oricare însă ar fi polemicile nimic nu poate diminua influenţa cărţii în procesul de formare a personalităţii şi deci rolul bibliotecii în dezvoltarea general-umană, independent de faptul cărui departament aparţine, fie că e vorba de biblioteca publică, fie de cea şcolară. În cele ce urmează, vom încerca să schiţăm câteva aspecte ale colaborarării fireşti a celor două tipuri de biblioteci.

Menirea oricărei biblioteci, se ştie, este educaţia prin carte, îmbogăţirea universului de cultură al copiilor, potenţarea spiritualităţii generaţiei în creştere. Obiectivele deci sunt comune, comun e şi contingentul de cititori, rezultă că trebuie să abordăm împreună aspecte care preocupă activitatea bibliotecii şi pe bibliotecari în probleme cotidiene şi de perspectivă. E necesară o colaborare, dar nu una de moment, ci o colaborare sistematică, profundă şi avantajoasă. Aceasta s-ar obţine dacă planurile de activitate s-ar întocmi în comun, dacă în procesul de planificare bibliotecile pentru copii ar ţine cont de proiectele de învăţământ, de direcţiile de dezvoltare a şcolii. Responsabili de manifestaţiile programate ar fi în acest caz nu numai bibliotecile publice, ci şi bibliotecarul şcolar, dirigintele clasei, administraţia şcolii. În aşa fel activtăţile culturale s-ar promova la un înalt nivel calitativ, iar efectul lor ar fi mai mare.

Ar fi binevenită o colaborare în ceea ce priveşte perfecţionarea profesională a cadrelor. Ştiu că în anii precedenţi se practicau seminare, conferinţe la care participau bibliotecarii ambelor departamente. Din cauza situaţiei deplorabile în care ne aflăm, după câte ştiu, în ultimii ani s-a uitat această tradiţie.

Şirul dificultăţilor cu care se confruntă atât bibliotecile şcolare, cât şi cele publice este amplu, dar cu toate acestea, biliotecarii prestează serviciile specifice cu dăruire şi perseverenţă. Prin excelenţă biblioteca face educaţie, dar cum s-o faci dacă achiziţiile de carte sunt rare şi limitate, iar directorii unităţilor şcolare consideră că e mai importantă dotarea şcolii cu televizoare color, covoare persane, perdele decât cumpărarea cărţilor, iar bibliotecarul e considerat un funcţionar ce asigură securitatea fondului de carte şi nu un intelectual.

Bibliotecile şcolare deservesc două categorii de cititori: cadrele didactice şi elevii. Elevii din şcoală solicită frecvent recomandările din cadrul programelor şcolare. Din păcate, nu totdeauna putem oferi cartea solicitată, în această privinţă bibliotecile municipale ne vin deseori în ajutor, punându-le la dispoziţia elevilor noştri colecţiile de carte de care dispun. Nivelul nesatisfacător al cărţii naţionale în bibliotecile publice pentru copii este evident, dar şi mai catastrofală e situaţia în bibliotecile şcolare. Iar fiecare carte, lucru bine ştiut, îşi are cititorul său şi cartea ce nu va fi citită la vârsta corespunzătoare nu va fi citită nicicând.

Există tineri care deţin o bibliotecă dotată în familie şi vin rar la bibliotecă, dar şi tineri care nu citesc nici măcar lectura obligatorie. Timpul dedicat plimbărilor, sportului şi informaţiei audiovizuale câştigă tot mai mult teren în viaţa elevilor. E de datoria noastră comună

să-i atragem la lectură, să colaborăm în misiunea de a face biblioteca un univers miraculos aflat în prelucrarea poveştilor, popasul de bucurie a sufletului şi minţii bunilor prieteni ai cărţii. Cred că un germene a unei colaborări fructuoase între Biblioteca Şcolii nr.1 şi Biblioteca Municipală a luat fiinţă deja. Elevii şcolii noastre participă anual la Concursul republican "La izvoarele înţelepciunii". Anul curent Inesa Rusnac a dat dovadă de o cunoaştere profundă a operei lui L. Blaga şi a ajuns în finala concursului, unde a avut, după câte ştiu, un succes remarcabil. Au fost organizate în colaborare diverse manifestări culturale dedicate marilor clasici: M. Eminescu, "Poetul şi nemurirea sa" A. Mateevici, "A. Mateevici – cântăreţ al limbii noastre". Elevii şcolii noastre au participat la manifestările organizate de bibliotecarii sălii de lectură a Bibliotecii Municipale cu genericul: "Chipul lui Ştefan cel Mare în literatura română", "Istoria or. Bălţi".

Sper că în viitorul apropiat această colaborare va deveni mai fructuoasă. Sfârşitul mileniului doi îl vom întâlni simţind umărul, sprijinul, susţinerea colegilor noştri de breaslă din bibliotecile publice.

Silvia POPA,
Biblioteca Şcolii nr. 1 Bălţi

ACTIVITATEA BIBLIOTECILOR UNIVERSITARE MODERNE

Cartea, lectura, biblioteca sunt teme pentru un şir întreg de întrebări, meditaţii şi prognoze. Trăim într-o societate unde informaţia a devenit un atribut al vieţii de zi cu zi.

Elementul definitoriu pentru o bibliotecă modernă este dat de modul cum aceasta se ancorează în realitatea imediată, răspunzând necesităţilor practice.

Astfel enunţă şi cea de a cincea lege a lui Ranganathan: "Biblioteca trebuie să fie un organism în dezvoltare", deci un organism flexibil şi adaptabil la schimbările istorico-sociale.

În S.U.A., Marea Britanie şi ţările Europei se afirmă, că nu mai târziu decât peste 10-20 de ani studiile tradiţionale din universităţi vor fi înlocuite cu resursele computerizate, iar biblioteca va avea rol de mediator în realizarea acestor studii şi poate deveni o universitate virtuală (3, p. 75).

Suedia se numără printre statele europene cu cel mai performant sistem de biblioteci. Dezvoltarea bibliotecilor este strâns legată în această ţară de învăţământ, organizat astfel încât să răspundă optim solicitărilor unei societăţi supertehnologizate. În anul 2000, apreciază specialiştii suedezi în programele educaţionale, toţi cetăţenii ţării vor avea cel puţin nouă clase şi fiecare al cincilea suedez va avea studii superioare[2].

Se ştie că nivelul educaţional impune nivelul cerinţelor informaţionale. Suedia este pregătită pentru a răspunde acestor cerinţe, deoarece are bine pus la punct sistemul naţional de informare care cuprinde pe lângă alţi furnizori de informaţie şi biblioteci.

Condiţiile de funcţionare a bibliotecilor inclusiv a celor universitare au suferit în ultimii ani modificări de ordin calitativ. Aceste modificări sunt caracterizate de trei grupuri de factori reciproc dependente:

- dezvoltarea activă şi implementarea tehnologiilor informaţionale moderne în toate domeniile de activitate ale bibliotecii;
- integrarea proceselor de prelucrare a torentelor documentare şi servirii utilizatorilor;
- dezvoltarea legislaţiei internaţionale şi naţionale în domeniul informatizării.

În învăţământ, în special în cel superior, au avut loc în ultimii ani, schimbări funcţionale şi de conţinut, implicând în mod organic toate constituentele sale.

Articolul 39 al Legii învăţământului din Republica Moldova (aprobată în iulie 1995), stipulând că "bibliotecile din instituţiile de învăţământ sunt parte integrantă a sistemului de învăţământ..." le obligă pe acestea, îndeosebi pe cele universitare, să găsească noi soluţii care să le alinieze la nivelul cerinţelor pe plan naţional şi internaţional şi să-şi asigure o existenţă

coerentă în context universitar. În acelaşi timp, reforma învăţământului nu-şi va atinge obiectivele preconizate fără biblioteci pregătite şi modernizate (1, p.47).

În acest context trebuie menţionat faptul că la moment s-au modificat mult funcţiile bibliotecilor universitare ce ţin de completarea fondurilor de documente, fapt care impune căutarea de noi principii şi criterii în soluţionarea problemelor de acest ordin. Oricum, funcţia de bază a serviciului de completare rămâne asigurarea cu literatură didactică şi ştiinţifică necesară pentru procesele de studiu şi cercetare atât de suport tradiţional, cât şi electronic. În acest sens este necesar un schimb bine organizat de informaţii dintre bibliotecă şi catedre, decanate, secţia studii, edituri, distribuitori de carte etc. Este necesar de a se ţine cont de uzarea fizică şi morală în funcţie de dezvoltarea ştiinţei, cataclismele economice şi politice din ţară, asigurarea documentară a cursurilor, specializărilor şi specialităţilor noi.

Un moment negativ ce ţine de literatura didactică sunt pierderile de manuale, înlocuirea echivalentă a cărora în ultimul timp este destul de dificilă. Calitatea pregătirii specialiştilor în mare măsură depinde de resursele informaţionale accesate de către studenţi. Fiecare student are dreptul la informaţia necesară.

O problemă aparte în acest sens o constituie faptul că în multe din instituţiile de învăţământ superior nou-formate bibliotecile sau lipsesc totalmente sau sunt la etapa formării. În cele existente s-a redus mult numărul de achiziţii noi. Unele biblioteci nu sunt în stare să se aboneze la un minim necesar de periodice. Un procent destul de impunător din fondurile bibliotecilor universitare s-a învechit moral şi fizic, pentru că programele de studii se modifică spectaculos, iar publicaţiile existente sunt suprasolicitate de către cititori.

În perioada sesiunilor studenţii primesc deseori refuzuri din simplul motiv al lipsei locurilor în sălile de lectură. Şi toate acestea se întâmplă pe fondalul solicitărilor sporite ale serviciilor de bibliotecă.

Tendinţa noilor programe de învăţământ spre reducerea studiilor în aule şi sporirea orelor destinate studiilor individuale ale studenţilor impune bibliotecilor dezvoltarea de servicii suplimentare moderne.

Modernizarea proceselor tehnologice oferă bibliotecii universitare posibilităţi de elaborare a bazelor de date bibliografice tematice, fooltext şi de abstracte, care ar facilita mult servirea informaţională a beneficiarilor. Una din preocupările bibliografilor este şi constituirea unor fişiere personale electronice pentru savanţii universităţii, aparatul de conducere şi alte categorii de beneficiari care ar putea fi accesate direct de la locul de muncă.

Una dintre direcţiile majore ale activităţii bibliotecilor şi în special a celor universitare este automatizarea proceselor de bibliotecă. Spre regret în bibliotecile universitare nivelul diferit al automatizării este determinat de finanţarea nesatisfăcătoare (ca să nu zicem că aceasta lipseşte totalmente) a instituţiilor de învăţământ superior, care la rândul său se răsfrânge nu numai asupra completării fondurilor, dar şi asupra posibilităţilor de procurare a echipamentelor tehnice şi a programelor necesare.

Strategia modernizării continue a bibliotecilor universitare include următoarele direcţii:

- constituirea Catalogului electronic;
- formarea colecţiei de documente electronice:
- formarea reţelei automatizate integrate locale;
- implementarea softurilor specializate de bibliotecă.

Actualmente bibliotecile universitare din Moldova implementează softul specializat TINLIB, versiunea 300. Conglomeratul de probleme ce ţine de implementarea softului precum şi cele ce ţin de relaţiile cu distribuitorul soft-ului nominalizat sunt destul de numeroase şi variate. Şi în acest sens ar fi binevenită realizarea ideii Consorţiului deţinătorilor de TINLIB care îi frământă de mai mult timp pe toţi bibliotecarii nu numai pe cei universitari.

Experienţa consorţiilor bibliotecilor din străinătate ne demonstrează foarte grăitor avantajele pe care le pot propune astfel de reuniuni specializate în soluţionarea problemelor biblioteconomice.

În contextul modernizării bibliotecilor, implementării noilor tehnologii informaţionale beneficiarul categoric are nevoie de o instruire corespunzătoare. La acest compartiment se poate de spus că bibliotecile universitare soluţionează problemele fiecare la latitudinea sa.

În viziunea multor bibliotecari procesul de

instruire a beneficiarilor trebuie să aibă un caracter continuu. Pentru că cerinţele informaţionale sunt diferite şi nu toţi cititorii conştientizează necesitatea şi importanţa disciplinei menţionate.

Oricum este necesară elaborarea unor cursuri corespunzătoare speciale de formare a utilizatorilor, care vor fi supuse unei permanente perfectări, luând în consideraţie noile tehnologii în activitatea de bibliotecă. Astfel de discipline sunt deja incluse în programele de studii şi predate în mai multe universităţi şi colegii din Moldova.

Una dintre problemele care se află în permanenta atenţie a managerilor de bibliotecă este personalul bibliotecii. Succesul oricărei activităţi în oricare domeniu în mare măsură depinde de nivelul de pregătire profesională a personalului angajat, de cât de eficient este acesta utilizat şi nu în ultimul rând cum se efectuează instruirea acestui personal.

Schimbarea bibliotecilor, necesitate conştientizată atât de către bibliotecari, cât şi de beneficiarii acestora, ţine nu numai de aplicarea noilor tehnologii informaţionale, a echipamentului tehnic performant. Această schimbare implică, în primul rând, susţinerea, sprijinirea şi promovarea capitalului uman.

În Moldova se fac încercări de a pune la punct problema instruirii bibliotecarilor (Asociaţia Bibliotecarilor, Consiliul Biblioteconomic Naţional, Ministerul Culturii etc.), dar aceasta nu poartă un caracter continuu. În aceste condiţii bibliotecile elaborează diverse programe de instruire şi reciclare a colaboratorilor, atât colective, cât şi individuale, luând în consideraţie modificările de structură şi de alt caracter determinate în primul rând de noile tehnologii de lucru. Managerii de bibliotecă încearcă să-şi formeze un concept al dirijării resurselor umane, direcţie în activitatea bibliotecilor pentru care se atestează un interes deosebit.

Creşterea exigenţelor utilizatorilor de informaţii, progresele tehnologice, schimbările de atitudine faţă de informaţie, determină schimbări de atitudine faţă de meseria de bibliotecar şi îl determină pe acesta să iasă din izolare şi să-şi afirme profesia.

Bibliografie:

1. Legea învăţământului // Montorul oficial al Republicii Moldova. – 1995. – 9 noiembrie. – P. 38-56.
2. Regneală M. Sistemul de biblioteci din Suedia. // Biblioteca. – 1998. – Nr. 5. – P. 158-159.
3. Costiuc T. Biblioteca publică – tradiţie şi noutate // Biblioteca. – 1998. – Nr. 3. – P. 73-76.
4. Corghenci L. Conceptul de existenţă al bibliotecii universitare // Biblioteca – 1998. – Nr. 1. – P. 16.
5. Cheradi N., Martin R. Bibliotecile universitare în contextul Sistemului Naţional de Biblioteci // Magazin bibliologic – 1995. – Nr. 1-2. – P. 18-23.
6. Abramova G. Esce raz o smekalke i prestije // iblioteka – 1999. – Nr. 10. – P. 71-73
7. Semenov A. Cooperaţia – osnova rasprostranenia distanţionnogo obucenia. // Biblioteka – 1999. – Nr. 9. – P.32.
8. Jabko E.D., Sokolova T.V. Problemî vnedrenia informaţionnâh tehnologii v vuzovskih i publicnîh bibliotekah S.-Peterburga // Nauc. i tehn. bib-ki. – 1998. – Nr. 2. - P. 41-44.
9. Usatiuk O.S., Usatiuk V.N. Printzipî razrabotki bibliotecnoi informaţionnoi seti vuza // Nauc. i tehn. bib-ki. – 1998. – nr. 2. P. 41.

Mohammad A. M. NAGRASHI

BIBLIOTECA NAȚIONALĂ DIN SCOȚIA

Tabel cronologic:

- 1689 *Înființarea Bibliotecii Avocaților*
- 1710 *Acordarea privilegiului depozitului legal*
- 1925 *Actul fondării Bibliotecii Naționale din Scoția*
- 1956 *Deschiderea clădirii George IV Bridge*
- 1989 *Deschiderea primei faze a clădirii Causewayside*
- 1995 *Deschiderea fazei a doua a clădirii Causewayside*
- 1999 *Renovarea clădirii George IV Bridge*

Biblioteca Națională din Scoția este succesorul Bibliotecii istorice a Facultății de Avocați, care s-a deschis în 1689.

În 1610, prin Copyright Act (dreptul de autor) al Reginei Anne, Biblioteca primește dreptul de a pretinde o copie a fiecărei cărți publicate în Marea Britanie. Acesta este un privilegiu pe care Biblioteca îl păstrează până în zilele noastre și pe care îl împarte cu numai patru biblioteci din Anglia.

Peste secole, prin cumpărarea manuscriselor și cărților pentru a adăugi la cele căpătate de depozitul legal, Biblioteca Avocaților s-a transformat în Bibliotecă Națională în toate în afară de nume. Totuși întreținerea acestei mari colecții s-a dovedit a fi o povară pentru o instituție privată. Cu o prevedere de dotare de 100000 de lire de către Sir Alexander Grant din Forres, Guvernul în 1925 a acceptat oferta Facultății de a-și oferi biblioteca, cu excepția cărților și manuscriselor de drept, pentru națiune.

O altă donație de 100000 de lire de la Sir Alexander Grant (cu condiția că Guvernul va fi de acord), a determinat începutul construcției unei noi clădiri în George IV Bridge. Munca a început în 1938, a fost oprită în timpul celui de-al II-lea război mondial. Clădirea a fost terminată și inaugurată abia în 1956.

Pe la sfârșitul anilor 1970 s-a luat decizia de a se construi o nouă clădire la Causewayside. Aceasta a fost construită în două faze în 1989 și 1995 la un cost total de aproape 50 de milioane de lire.

Astăzi Biblioteca Națională din Scoția este prima bibliotecă a Scoției, servind atât ca bibliotecă de cercetare de importanță națională, cât și ca cel mai mare depozit de carte tipărită și manuscrise din istoria și cultura Scoției.

Fondatorul Bibliotecii este Parlamentul Scoțian și este administrată de un consiliu de tutori.

Colecțiile

Ca depozit legal național deține câte un exemplar al tuturor publicațiilor. Biblioteca Națională primește aproape 320000 articole în fiecare an și acum deține aproape 7 milioane de articole media și tipărite și aproape 120000 volume de manuscrise. Deține cca 1,6 milioane de hărți, primește 25000 de publicații anuale și periodice și în fiecare săptămână în mediu 6000 de articole tipărite sunt adăugate la stocul bibliotecii.

Cele mai importante materiale în **colecțiile tipărite** sunt cele referitoare la Scoția, ele includ cărți scrise de autori scoțieni, materiale publicate în Scoția pe orice subiect, și materiale publicate în străinătate referitoare la Scoția.

Biblioteca primește anual o alocație din partea Parlamentului pentru cumpărarea cărților și manuscriselor, inclusiv pentru cele procurate din străinătate.

Biblioteca adună materiale manuscrise referitoare la istoria și literatura Scoției și activitățile scoțienilor din toată lumea. **Colecția manuscriselor** variază de la manuscrisele medievale și cele literare scoțiene la arhive sportive și documente de proprietate (avere) și familie.

Biblioteca de hărți este una dintre cele mai mari din lume și are ca scop completarea arhivei de hărți scoțiene și străine despre Scoția și prin activități legale, donații și achiziții, să colecționeze atlase, hărți și referințe despre Scoția.

Biblioteca scoțiană de științe conține una dintre cele mai mari colecții de publicații științifice și

tehnice din Scoţia.

Serviciul de informaţii despre afaceri în Scoţia (SCOTBIS) conţine una dintre cele mai mari colecţii de date despre piaţă şi companii (societăţi) din Anglia. Tactica lor este de acţiona ca resursă naţională a Scoţiei pentru informaţii despre piaţă şi companii.

Accesul la Bibliotecă

Biblioteca Naţională nu permite efectuarea împrumutului de cărţi. Articolele şi volumele din colecţii pot fi consultate doar în bibliotecă.

Cititorul nu are acces direct la colecţii. Pentru a consulta un articol, cititorul de obicei trebuie să completeze un buletin de cerere, dând detalii despre articolul dorit.

Tactica admiterii

Biblioteca trebuie să-şi îndeplinească datoria de a păstra colecţiile sale pentru generaţiile viitoare, permiţând totodată accesul tuturor doritorilor la colecţiile sale.

Se folosesc două tipuri de permise:

Permisul general al cititorului este eliberat beneficiarului care cere acces frecvent. Permisul general al cititorului este eliberat studenţilor postuniversitari şi nu elevilor sau studenţilor (în primii ani). Formularul de aplicaţie este disponibil la orice punct de serviciu al bibliotecii şi trebuie prezentat de însuşi posesorul împreună cu actul de identitate.

Permisul pe termen scurt este eliberat celui care cere acces ocasional. Formularul poate fi obţinut, la orice punct de serviciu al bibliotecii. Cei ce completează acest tip de formular trebuie să furnizeze dovezi de identitate, adresa şi detalii despre materialul pe care doresc să-l consulte.

Biblioteca de hărţi este deschisă pentru cercetări referitoare la harţi şi referinţe care nu se găsesc în altă parte. Cititorii trebuie să încerce sursele locale înainte de a contacta Biblioteca de hărţi. La fiecare vizită la bibliotecă, cititorii trebuie să completeze detalii cerute de Registrul de cititori, iar permisul de intrare nu este cerut.

Serviciile Bibliotecii

Biblioteca Naţională din Scoţia are cinci săli de lectură ce conţin diferite categorii de informaţii şi se află în două clădiri:

GEORGE IV BRIDGE BUILDING

- Sala generală de lectura
  (Reviste, ziare, cărţi tpărite după 1801)
- Sala de lectură de Nord
  (manuscrise, cărţi tipărite înainte de 1801, colecţii speciale, fotografii)
- Sala de Microformate
  (microformate, CD-ROM-uri)

CLĂDIREA CAUSEWAYSIDE

- Biblioteca de hărţi
  (hărţi, atlase, dicţionare geografice şi cărţi cu referinţe cartografice)
- Biblioteca Naţională de ştiinţe
  (colecţii ştiinţifice şi informaţii despre afaceri)

Biblioteca are un program extins pentru pu-blic. Ea funcţionează de la 9.30 până la 20.30 de luni până sâmbătă, duminica — zi liberă.

Orice scoţian interesat de serviciile bibliotecii poate să se adreseze în scris, prin telefon, fax sau e-mail. Informaţii vaste şi curente despre toate aspectele activităţii Bibliotecii sunt furnizate pe web site-ul: www.nls.uk

Lidia KULICOVSKI

DOINA LUI EMINESCU

Poema îndelung elaborată, cu variante succesive, **Doina**, menită lecturii de către Eminescu la dezvelirea statuii lui Ştefan cel Mare de la Iaşi, la începutul lui iunie 1883, este chintesența resentimentelor Poetului față de stările de lucruri din epocă, față de rânduielile strâmbe şi suferințele semenilor săi modeşti, în vreme ce puternicii şi înstăriții zilei, în alianță cu profitorii străini beneficiau de aranjamente veroase în detrimentul avuției naționale, ceea ce Eminescu a criticat, violent şi adesea, în publicistica sa. Călinescu spune chiar că **Doina** are această structură aparte în creația poetică a ilustrului publicist: "...idei politice subiective, legate într-un sistem..., respingerea prin ele a oricărei realități contrazicătoare, atacarea violentă a celor ce duc țara pe căi greşite, îndreptarea demonstrativă spre trecut, toate acestea într-un stil neaoş țărănesc, din care s-ar părea că lipseşte orice abstracție şi a cărui impulsiune toată lumea o înțelege. Aceasta este şi schema unui articol de gazetă eminescian, fiindcă **Doina** nu e decât un astfel de articol în metru poporan". (**Opera lui Eminescu**, la G. Călinescu, **Opere**, 13, 1970, p.558).

Iacob Negruzzi în necrologul său, Eminescu, din "Convorbiri literare", 1 iulie 1889 (prima pagină), scrie aceste rânduri memorabile: "La 5 iunie 1883 se făcu în Iaşi cu mare pompă inaugurarea statuei lui Ştefan cel Mare. Suveranul, toate autoritățile statului, corpurile legiuitoare şi un public foarte numeros se adunară în Iaşi, din toate părțile țării şi chiar din provinciile române ale imperiilor învecinate. Profitând de împrejurarea că un mare număr de membri vechi ai societății literare, printre care şi Eminescu se găsea cu acea ocaziune în Iaşi, "Junimea" ținu o mare întrunire. În acea sară, Eminescu ne ceti cunoscuta sa Doină populară scrisă cu ocaziunea serbării (...). Efectul acestor versuri pesimiste, care contrastau aşa de mult cu celelalte ode ce se compusese cu ocaziunea acelei strălucite serbări, fu adânc, indescriptibil. În contra obiceiului "Junimii", căreia nu-i plăcea să-şi manifeste entuziasmul, pentru întâia dată de 20 de ani, de când exista Societatea, un tunet de aplausuri izbucni la sfirşitul cetirii şi mai mulți dintre numeroşii membri prezenți, îmbrățişară pe poet. Această cetire a fost cea de pe urmă a lui Eminescu, căci încă în acea lună, la întoarcerea sa în Bucureşti, boala se declară grozavă, aşa încât prin o colectă făcută de prietenii poetului, după inițiativa dlui Maiorescu, el a putut fi trimis la Viena într-un institut cunoscut de boli mentale". Ce a urmat se cunoaşte: lunga agonie, cu puține răstimpuri de linişte şi luciditate, cu puțină putere de creație, pînă ce sleit şi pierdut, titanul se sfirşi la mijlocul lui iunie 1889...

Într-un moment de mare tensiune lăuntrică, şi după atâtea articole de-a lungul celor şase ani, ca redactor la "Timpul", Eminescu definitivează **Doina** ca un testament politic şi literar, cu accente grave, de înaltă iubire de țară, cu o reacție violentă contra celor ce-i primejduiesc existența şi dezvoltarea istorică, cu o invocație simbolică, către Domnul Ştefan al Moldovei, sub care țara a cunoscut biruințe răsunătoare în Europa, o afirmare de prestigiu a acestei românități miraculos păstrată şi afirmată în singulara ei persistență seculară, o chemare patetică a puterii metafizice a Măriei sale neînfricate în fața oricăror primejdii. Poema are o gradație singulară şi o densitate folclorică (folclorul era prețuit de Poet ca "expresia cea mai scurtă a sentimentului"), cu accente energice ale revoltei istorice, ale imprecației hiperbolice. Verbul Poetului potența, resentimentele față de tristețea realităților care-i înverşunau expresia şi filosofia social-politică. Reacția lui la oprimarea cinică din partea tagmei afacerilor care au invadat țara, împotriva clasei suprapuse care "numai banul il vânează şi câştigul fără muncă" (**Scrisoarea III**) este rostită aspru, fără menajamente, intrând direct în temă, la începutul **Doinei**: "De la Nistru pân'la Tisa / Tot românul plânsu-mi-s-a / Ca nu mai poate străbate / De-atâta străinătate". Ceea ce consună cu analizele critice ale Poetului, cu articolele violente, din "Timpul", contra invaziei celor străpâniți de patima averii, a câştigului rapid cu mijloace necinstite, pe orice căi, fără scrupule, abuzând de ospitalitatea românului, de buna lui credință, de răbdarea şi naivitatea lui. Aceia erau străinii, aceia erau pacostea economiei naționale ale țării cu spoiala de industrializare, simbolizată prin "drum de fier", calea aducătoare de pacoste din afară, către locurile noastre mănoase ca să le jefuiască.

În ziarul "Timpul" din 1 aprilie 1882, anul în care Eminescu definitiva **Lucrefărul** şi **Doina**, după ce publicase în anul precedent seria celebră a **Scrisorilor**, sub un titlu dat din contextul articolului ("Arta guvernării", în prima antologie a publicisticii, publicată cu mari restricții, după trei decenii, în 1972, în colaborare cu Al. Melian) citim şi acest pasaj grăitor: "Măsurile economice ale demagogiei sunt o maimuțărie. Îi vezi creând drumuri nouă de fier, tot atâtea canaluri pentru scurgerea industriei şi prisosului de populație din străinătate, pe când adevăratele măsuri ar fi acelea menite a dezvolta aptitudinile care sunt în germene în chiar poporul românesc" (p. 217). Deci, cu adevărat spunea Călinescu, în comentariile sale pe marginea repetatelor acuze de "xenofobie" (ură față de străini), aduse Poetului, că acesta, de fapt, detesta **imoralitatea "păturii suprapuse" de afaceriştii străini, care, fără muncă,** fără respect față de tradițiile şi modestia celor

mulţi, sărăciţi de beneficiarii aranjamentelor lucrative, cu sprijinul păturii politice corupte, ruinau ţara, că Eminescu pornea în critica lui severă de la principii obiective: economice, morale, umanitare. "Feneanţii", cum le ziceau criticii lucizi de la "Junimea", adică "farniente" şi care nu făceau nimic, leneşii, fără muncă, învârtiţii puşi pe câştig prin potlogării, pătura de profitori era "veneticii" în bună parte, agenţii sărăcirii producţiei ţărănimii, lăudată mereu de Eminescu pentru că era cu adevărat pozitivă în economie, exploatată însă de parveniţi veroşi, fără Dumnezeu.

Resentimentele Poetului erau apoi stârnite de "nedreptatea strigătoare la cer" ce ni se făcuse la Conferinţa de la Berlin, în 1878, după "Războiul din Balcani", care ne-a adus Independenţă, dar aliatul cel mare, Rusia, în loc să ne restituie Basarabia, luată în 1812, ne-a mai luat şi judeţele din sudul provinciei, - ceea ce l-a făcut pe Eminescu să protesteze energic într-o serie de articole, tot la "Timpul" în 1878. Ceea ce explică duritatea versurilor din **Doina** în legătură cu pacostea "muscalilor de-a călare", străini ce ameninţau ţara, economia, munca noastră liniştită, aspiraţiile legitime ale comunităţii româneşti, confruntată cu invazia elementelor profitoare, dizolvate şi ostile temeliilor morale ale societăţii.

Când Eminescu scrie: "Din Hotin şi pân'la Mare / Vin muscalii de-a călare / De la Mare la Hotin / Mereu calea ne-o aţin", el se referea la nedreapta ocupare imperialistă a Basarabiei, provincie străveche a lui Ştefan cel Mare. Sfidarea ruşilor la Berlin în 1878, când presa germană şi austro-ungară au comentat o dată cu ziarele româneşti, aroganţa imperiului moscovit, ce chemase în ajutor Armata Română la Plevna ca apoi la încheierea păcii să nu ne recunoască nici un drept asupra vechii provincii, acea sfidare nu putea fi uitată, nici iertată de un patriot sincer precum Eminescu. Cu acelaşi sentiment de revoltă pune la stâlpul infamiei pe prădătorii străini de ţară când scrie: "Din Boian la Vatra-Dornei / Au umplut omida cornii / Şi străinul te tot paşte / De nu te mai poţi cunoaşte. / Sus la munte, jos la vale, / Şi-au făcut duşmanii cale / Din Sătmar pân'la Săcele / Numai vaduri ca acele." Evident duşmanii bunelor rânduieli tradiţionale, ai respectului legilor şi omeniei, cum le înţelegea Eminescu, aşa cum le cerea în articolele lui frecvente din "Timpul", erau antipodul criteriilor moral-sociale, axei gândirii sale politice.

Pentru Eminescu şi epoca lui, de pe la 1880, într-o ţară care îşi **cucerise independenţa**, ţărănimea era clasa cea mai productivă, dar şi cea mai oropsită, mai suferindă economic, căci tot ce trebuia să cumpere pentru traiul cotidian era în mâna unor afacerişti străini, veniţi să facă bani la noi. De aceea accentele afective ale **Doinei** pe sărăcia românului de rând cad: "Vai de biet român, săracul, / Îndărăt tot dă ca racul. / Nici îi merge, nici se-ndeamnă, / Nici îi este toamna toamnă. / Nici e vară vara lui / Şi-i străin în ţara lui". Cum scria Alain Guillermou în teza lui de doctorat la Sorbona (în 1963, teză tradusă şi publicată de noi în româneşte, în 1977, dar fără poema **Doina**, suprimată de cenzura totalitară), **Geneza interioară a Poeziilor lui Eminescu**, este semnificativă insistenţa poetului asupra ideii de sărăcie, dar adăugăm că detaliul se asociază nemijlocit în citatul dat cu acela de "străin în ţara lui", pentru că pătura suprapusă deţinea economia şi toate profiturile posibile din ea. Se insistă asupra nefericirii poporului – zice eminentul autor francez citat mai sus – prin folosirea repetată a adjectivului **sărac**, care apare rimând pentru prima dată în forma articulată **săracul** – şi într-un fel foarte amplu – cu **racul**" (p. 297). Rimă grăitoare: ideea de regresiune materială prin înstrăinarea economiei, prin imitarea tiparelor socio-politice dinafară, care nu se potriveau cu formele şi deprinderile lăuntrice, cum demonstrase Eminescu însuşi în seria de articole grupate sub titlul "Studii asupra situaţiei", în "Timpul" (februarie 1880), după ce tipărise în debutul activităţii sale, la acelaşi ziar, în toamna lui 1877, seria răsunătoare de articole "Icoane vechi şi icoane nouă", mult apreciate în "Junimea" de la Iaşi.

Eminescu notase odată un adevăr care de fapt stă la baza creaţiei sale literare: **"Antitezele sunt viaţa"** (ms. 2258, f. 222) şi **Doina** este construită pe o teribilă antiteză, căreia poetul romantic şi criticul jurnalist necruţător îi adaugă adesea hiperbola; astfel, cele două figuri de stil se fortifică reciproc şi dau scrisului relevanţa unică a "cuvântului ce exprimă adevărul". Şi atunci, în continuarea textului din **Doina**, invazia (o hiperbolă desigur), e a acelor străini care fac rău economiei, căci fiind nişte "feneanţi", deci cu totul neproductivi, spoliază resursele comunităţii, adunate prin trudă şi suferinţe, de unde sărăcia generală a păturii producătoare aservită economic celei suprapuse. Prin hiperbolă, pericolul acesteia, deşi în aparenţă reprezintând tendinţele industrializării, aduce prăpăd, precum "drumul de fier", o adevărată calamitate:

E un tablou cu adevărat dezolant conturat de un admirator al trecutului patriarhal, nobil, creştin. Eminescu era un "laudator temporis acti"; codrul, simbol al naturii viguroase, de durată întinsă, simbol al ţării cu sânul pădurii, verde şi grandios, adăpost istoric pentru vremuri de "teroare a istoriei" (Mircea Eliade, se vede nimicit de secure şi cu izvoarele secate. Ce nenorocire putea fi mai mare? De unde concluzia amară: "Sărac în ţară săracă", românul şi neamul său...

După toate aceste imagini, evocări ale vieţii cotidiene, fixate într-un moment semnificativ al evoluţiei istorice, când lumea se aştepta, după Independenţă, la alt trai şi la alte perspective, vine în poema de care ne ocupăm, imprecaţia forte, blestemul neiertător, în gen folcloric, şi ca reflex al mentalităţii populare, în numai patru versuri care i-au atras Poetului calificare de "xenofob", pentru că – aşa cum a spus-o răspicat

"De la Turnu-n Dorohoi / Curg duşmanii în puhoi / Şi s-aşază pe la noi / Şi cum vin cu drum de fier / Toate cântecele pier. / Zboară păsările toate / De neagra străinătate; / Numai umbra spinului / La uşa creştinului. / Îşi dezbracă ţara sânul. / Codrul frate cu românul / De secure se tot pleacă / Şi izvoarele îi seacă / Sărac în ţara săracă".

Călinescu, Poetul a detestat şi adesea a vituperat neruţător tagma "feneanţilor", acelor puşi pe afaceri fără muncă, a invaziei "lăcustelor de învârtiţi", bugetivori, potenţaţi prin averi făcute necinstit, mulţi veniţi de aiurea, ca să abuzeze de ospitalitatea şi naivitatea acestui popor, "clasa suprapusă" de lacomi de bani şi de putere, pe care i-a condamnat în **Doina** în stil folcloric violent:

Cine-au îndrăgit străinii
Mânca-i-ar inima câinii,
Mânca-i-ar casa pustia
Şi neamul nemernicia...

"Străinii", adică năvala de afacerişti, fără Dumnezeu, fără morală, fără omenie, fără măsură în jafuri şi corupţii, pe care i-a numit direct şi le-a dovedit vinovăţia de corupţie economică şi de imoralitate civică. "Xenofobia" lui Eminescu ţine de criterii nu politice, ci economice, ca forme de ostilitate în viaţa ţării, aşa cum a spus-o de la începutul activităţii sale la "Timpul" în toamna lui 1877, în seria de 6 articole, grupate sub titlul **"Icoane vechi şi icoane nouă"**. Critica socială şi economică s-a înteţit în publicistica de la "Timpul" a Poetului. În perioada când el pregătea poema sa testament **Doina**, după ce tipărise **Scrisoarea III**, cu un conţinut oarecum înrudit, în partea a doua violent critică la adresa "feneanţilor", a corupţiei din ţară, Eminescu scria în ziarul citat: "Ceea ce simţim cu toţii însă sunt relele reale care bântuie ţara, rele care nici au a face cu principiile conservatoare sau cu cele liberale şi pentru a căror înlăturare nu se cere dialectică şi oratorie, ci **muncă, echitate şi adevăr**" ("Timpul", 9 dec. 1882), aceste trei principii lipsind păturii suprapuse de venetici, convinsă că aici afacerile imorale sunt libere şi producătoare de mari avantaje, de mari averi, accentul critic din **Doina** şi invocarea finală a Domnului care a făcut odinioară gloria europeană a românilor erau fireşti, că o concluzie amară a luptelor sale de ani de zile tocmai pentru biruinţa principiilor adevăratului progres al ţării: "muncă, echitate şi adevăr". Duşmanii acestor principii ale vieţii publice sunt "străinii" de acest popor şi ei reprezintă pericolul subminării sale; de unde invocaţia:

Ştefane, Măria Ta,
Tu la Putna nu mai sta.
Las'Arhimandritului
Toată grija schitului,
Lasă grija sfinţilor
În seama părinţilor,
Clopotele să le tragă
Ziua-ntreagă, noaptea-ntreagă.
Doar s-a-ndura Dumnezeu
Ca să-ţi mântui neamul tău.
Tu te-nalţă din mormânt
Să te-aud din corn sunând
Şi Moldova adunând.
De-i suna din corn o dată
Ai s-aduni Moldova toată,
De-i suna de două ori
Îţi vin codri-n ajutor.
De-i suna a treia oară
Toţi duşmanii or să piară
Din hotară în hotară –
Îndrăgi-i-ar ciorile
Şi spânzurătorile.

Cu un viu simţ al responsabilităţii de cetăţean onest, care era conştient de ceea ce a putut face prin scrisul său pentru cultura şi pentru viaţa civică prin publicistica lui curajoasă şi temeinic argumentată, vreme de aproape 6 ani la "Timpul", Eminescu trăgea un semnal de alarmă pentru viitorime, adresând verbul său de foc contemporanilor care şi-au pierdut simţul istoric şi conştiinţa progresului adevărat, lăsând să se instaleze la cârma treburilor publice mulţi corupţi şi "feneanţi", "disprepuitori de "muncă, echitate şi adevăr". **Doina** a fost "cântecul lebedei", mesajul care încorona, prin viziune şi expresie, tot ceea ce poetul-filosof formulase şi în **Scrisoarea III** şi în publicistica lui fără egal în istoria culturii româneşti.

Acum, când avem, în sfârşit, **Opera omnia** – opera completă, în ediţia academică, începută de Perpessicius în 1939, încheiată în anii de acum, în 16 volume mari, din care volumele IX-XIV ziaristica lui, ne putem face o imagine mai vie, mai completă despre cuprinderea minţii şi talentului său de creator, putem urmări pe îndelete şi în toate direcţiile meditaţia şi imaginile reale ale poetului filosof asupra realităţilor istorice, sociale, politice, culturale cuprinse într-o imensă sinteză de spiritualitate românească, reprezentativă în aria culturii europene, ca o componentă majoră a acestei romanităţi miraculos conservată prin tăria şi virtuţile generaţiilor, pe care Eminescu le-a lăudat pentru credinţa, lupta, calităţile şi eroismul lor; faţă de epigoni, prin antiteză s-a născut **Doina**, testamentul său literar, un îndemn la solidaritate, omenie şi patriotism.

Prof. univ. dr. **Gheorghe BULGĂR**

EDIȚII DIN OPERA LUI GOETHE LA CHIȘINĂU

Acest "uomo universale", în înțeles renascentist, a practicat toate formele de manifestare a spiritului omenesc, fiind poet, gânditor, naturalist, artist plastic etc. A emis observații și teorii în optică, anatomie, mineralogie, biologie, fiind atras de mistică, magie, alchimie.

Însă drumul spre cucerirea omenirii i l-a deschis opera literară, care include aproape toate genurile existente atât în proză, cât și în poezie.

El a inaugurat o epocă literară, care poartă numele de "epoca lui Goethe", caracterizată prin tezaurul nesecat de idei și sentimente, îndrumate spre umanism și estetica realismului. Având în vedere anume această deschidere spre universalitate, N. Iorga spunea: "Expresia integrală a unui suflet mare și a unei vieți extrem de lungi, aceasta este opera lui Goethe."

Opera și viața sa se întrepătrund, alcătuind o unitate de nezdruncinat, încât materialul bibliografiei Goethe este unul dintre cele mai bogate din câte a cunoscut istoria literaturii universale.

Circulația operei lui Goethe în Basarabia s-a produs mai cu seamă în perioada înființării în acest teritoriu a primelor biblioteci publice. În 1832, când ia ființă Biblioteca Publică Gubernială a Basarabiei, printre volumele care au stat la baza întemeierii colecției acesteia se afla și o micromonografie despre viața și opera lui Goethe, scoasă de către bibliograful și editorul Sătin (Sankt-Petersburg) și care avea în agendă un florilegiu de poeme goetheene tradus în limba rusă. Ulterior, această bibliotecă, precum și multe alte biblioteci publice din Basarabia acelor ani, elabora și publica anual rapoarte de activitate, unele compartimente ale cărora se constituiau în veritabile studii sociologice asupra solicitărilor interesului de lectură al basarabenilor. Acestea denotă o audiență constantă a cărților lui Goethe în limbile germană și rusă. Astfel, în 1869 opera lui Goethe se afla pe locul III (după Lev Tolstoi și Feodor Dostoevski) în topul celor mai solicitate cărți ale anului.

La începutul sec. XX, prin osârdia unui bogat om de la Akkerman, pe nume de Aleksandr Tanski, în Basarabia pătrunde filosofia și metodologia biblioteconomică germană.

A. Tanski a tradus și un manual nemțesc de organizare a bibliotecilor, de care s-au condus nu numai bibliotecarii din Basarabia, dar și cei din Rusia, manualul fiind reeditat într-un tiraj impunător la Sankt-Petersburg, în 1906. La alinierea principiilor biblioteconomice germane a favorizat și el interesul pentru literatura germană în special pentru opere de Goethe.

Astfel, în 1899, în Biblioteca Publică din Chișinău opera lui Goethe a fost împrumutată de 102 persoane. Iar în raportul de activitate din 1906 al aceleiași biblioteci, printre evenimentele de seamă, este pomenită și achiziționarea de către bibliotecă a unei ediții de lux a tragediei "Faust".

Actualmente, Biblioteca Națională a Republicii Moldova deține peste 250 de ediții ale operelor lui Goethe, în limbile: română, germană, rusă, franceză, sârbă etc.

Opera lui Goethe a fost editată la cele mai prestigioase edituri din lume. Biblioteca Națională deține peste 200 de titluri editate în Germania, Franța, România, Rusia, Iugoslavia, Moldova, Ucraina.

În serviciul cărți vechi și rare al Bibliotecii Naționale se păstrează o colecție de carte "Opere antume ale clasicilor literaturii universale". Aici și-au găsit locul și cele 55 de volume ale operei lui Goethe, în limba germană. Este o colecție îngrijită, cărțile sunt copertate la fel; formatul mic — 9 x 13 cm. Primul volum a apărut în 1827 la Stutdgardt und Tubingen, Germania și ultimul, al 55-lea volum, a apărut în 1833. Toate volumele au ștampila "Библиотека Кишиневского Педагогического института". Pe la sfârșitul anilor '50, când s-a desființat acest institut, cărțile au fost transmise Bibliotecii Republicane "N.K.

Krupskaia".

O altă carte apărută în timpul vieţii lui Goethe este "Noe schriften" volumul III, (Berlin 1795). Cartea e tipărită pe hârtie filigranată. La sfârşitul cărţii sunt anexate două foi cu note muzicale ale lui Reihard pentru două voci discant şi bass.

În acelaşi serviciu se păstrează şi o colecţie de cărţi cu coperte originale, frumos ornamentate. Deşi cartea "Ausghevelte Verche" nu este editată în timpul vieţii, ea se află în acest fond datorită copertei sale originale, acoperită cu percal şi piele maro imprimată cu aur, tăietura cărţii este suflată tot cu aur. Este unul dintre cele 18 volume îngrijite de profesorul Prem. Anul ediţiei este greu de identificat. A apărut la Editura Max Heves Yerlag din Leipzig.

În 1899, la 150 ani de la naşterea poetului, la Sankt-Petersburg apare o ediţie monumentală a tragediei "Faust". Această carte de lux era o podoabă a saloanelor oamenilor bogaţi din Imperiul Rus. Este editată de cel mai mare editor al Rusiei, Adolf Fiodorovici Marx, originar din Germania, renumit prin editarea operelor scriitorilor clasici ruşi: Gogol, Dostoevski, Cehov, Turghenev. Este prima carte publicată în Rusia care conţine în întregime tragedia scriitorului. Are dimensiuni mari, 218 pagini, 25 de ilustraţii originale, care însoţesc textul. Este tipărită pe hârtie velină, literele majuscule sunt împodobite cu ornament floral. Toate acestea demonstrează posibilităţile tehnice ale tipografiei A.F. Marx. Pe copertă este imprimată o gravură în relief, aurită, într-un stil german, executată, la comanda editorului, în Germania, sugerând ideea de a-i da cărţii o nuanţă de "măreţie".

Generaţii de poeţi au fost inspiraţi de farmecul creaţiei lui Goethe. În Moldova opera lui Goethe a avut numeroase ecouri. Pe Gh. Asachi l-a încântat "balada cea frumoasă" a lui Goethe pusă pe note de nemuritorul Shubert. Un cult deosebit pentru Goethe l-au avut V. Alecsandri, B.P. Hasdeu şi M. Eminescu. Referindu-se la dramele "Gotz von Berlihinghen" şi "Egmont", Hasdeu le numeşte capodopere. Eminescu, care îl considera pe Goethe un geniu al literaturii universale, a tradus "Cântecul de nuntă" şi alte scrieri ale celui ce l-a creat pe "Faust".

În 1954, la Editura Pedagogică de Stat a R.S.S. Moldoveneşti "Şcoala Sovetică" din Chişinău, apare prima traducere "moldovenească" din această operă a lui Goethe ("Faust").

În 1978, la Editura "Literatura Artistică", apar două cărţi ale lui Goethe, traduse de Vladimir Belistov, în prezentarea grafică a lui O. Zemţov. Este vorba de "Vulpoiul Reineke" şi volumul "Drame", acesta din urmă incluzând patru piese: "Ifigenia în Taurida", "Torquatto Tasso", "Fiica naturală" şi "Egmont".

O traducere a romanului "Suferinţele tânărului Werther", aparţinând lui N. Dabija, apare în 1987, în prezentarea grafică a lui B. Babuiac, la Editura "Literatura Artistică" din Chişinău.

Ultima tipăritură a unui volum al lui Goethe ("Faust") apare la Chişinău, în 1997, la Editura "Litera". Cartea face parte din seria "Biblioteca şcolarului". Textul ediţiei reproduce traducerea lui Ştefan Augustin Doinaş (Editura "Univers", Bucureşti, 1983). Coperta este executată de pictorul Isai Cârmu.

Raisa MELNIC

LUCRARE-UNICAT [?] A "DASCĂLULUI DE FRANCEZĂ" AL LUI CONSTANTIN NEGRUZZI

În prezent, e suficient să apelăm la schiţa-evocare *"Cum am învăţat [a citi] româneşte"* (1838), pentru a afla că, mai întîi, viitorul autor al lui "Alexandru Lăpuşneanul" (1840), elev fiind, însuşeşte limbile greacă şi franceză (scriind "franţuzeşte *sous la dictee*, fără a face mai mult decît şepte-opt greşale pe faţă [=pagină, adică]").

Asupra nivelului de cunoaştere şi studiere a aceloraşi limbi ne edifică C. Negruzzi şi în "Kalipso" (1839), în sensul că "...Puşkin [îl] iubea şi găsea plăcere a [-i] îndrepta greşalele ce făcea vorbind cu el *franţozeşte*...", iar "cîte o dată, şedea şi ne asculta ore întregi, pre mine şi pre Kalipso, vorbind *greceşte*..."

Astfel de concretizări fiind făcute în cadrul unor scrieri literare, s-a încercat identificarea numelor eventualilor dascăli "de limbă" ai celui ce-şi depăna primele aduceri aminte. Cel care se recunoştea drept caricaturalul "dascăl român" de la Socola era Ion (alias: Enache) Alboteanu, neîntîrziind a-i replica lui C. Negruzzi, printr-un *"Răspuns la o critică"*, în versuri, numindu-l şi "soi de ţigan" iar, ceva mai tîrziu, se stabilea că limba greacă i-o predase tînărului "Negruţ" un oarecare "dascăl Chiriac".

Limba lui Voltaire (în perioada ieşeană, dar şi în cea chişinăuiană, pe la 1822, credem noi) o învăţase tînărul C. Negruzzi cu "un emigra(n)t francez", nominalizat, tot ulterior, sub cele mai ciudate forme: *Bancovici, B(r)ancovitz,* chiar *Rancovitz*, pe parcursul a trei decenii jumătate (între 1843 şi 1878). Astfel, am putea începe prin a cita cîteva propoziţii de început dintr-o autobiografie a lui C. Negruzzi, întocmită exact în anul cînd deja autorul nuvelei "Alexandru Lăpuşneanul" împlinea acelaşi număr de ani, cîţi aveau să treacă după 1843 (şi pînă la 1878, în 1868, de fapt, el încheindu-şi traiul pe acest pămînt): "...La dascăli privaţi învăţă limba elenă şi franceză. Profesorul său de literatură franţeză Brancovitz fusese multă vreme în Polonia rusească, unde avea cunoscuţi şi [era] în corespondenţă cu mulţi din literatorii şi patrioţii cei mai însemnaţi poloni.

La [=după] 1820, ducîndu-se în Polonia, poliţia rusească puse mîna pre el şi numele lui nu se mai auzi. N[egruzzi] pierzînd pre învăţătorul său [de franceză], el se aplică singur cu învăţarea belelor litere [=beletristicii?!...] (Ap. *Paul Cornea*. Oamenii începutului de drum, Editura "Cartea Românească", Bucureşti, 1974, p. 69.)

Este sesizabilă, sperăm, insistenţa cu care C.N. relevă legăturile fostului său profesor cu literaţii şi patrioţii revoluţionari polonezi (probabil, încă impresionat de reprimarea, de către Rusia ţaristă, a răscoalelor poloneze din 1830-31), inclusiv a celui care se numea Brancovitz (ortografia respectivă cerînd, poate, transcrierea acestui nume cu "cz", la sfîrşit!); un argument în plus ar putea servi şi referirea lui C. Negruzzi, ceva mai încolo, la aceeaşi ţară: "...La 1837, N. fu ales deputat de giud. Iaşi, la Ob. Adunare. Atunci, se afla consul rusesc în Moldavia un oarecare Vezac, a căruia misie era precum fusese aceea ce o avu Repnin în Polonia, cînd pregăti subjugarea şi [a] acestei ţări..."

După cît se pare, această autobiografie-manuscris, schiţată de către C. Negruzzi pentru o eventuală ediţie a operelor sale (pînă la sfîrşitul lui 1843), avea să servească drept bază şi pentru unele enciclopedii, manuale, crestomaţii, pe parcursul a 35 de ani. Ne referim, întîi de toate, la "Dicţionarul contemporanilor" (ediţia 1858 şi 1861) al lui Gustave Vapereau, apărut la Paris, şi care începea astfel articolul despre autorul lui "Alexandru Lăpuşneanul": "NEGRUZZI (Constantin), poete moldave, ne en 1809 [corect: 1808], d'une ancienne famille roumaine, recut dans la maison paternelle des lecons de langue francaise d'un emigrat, m. Bancovitz, qui, etant passe plus tard en Pologne, fut envoye en Siberie..."

Anume de aici (de la p. 1295 a ediţiei din 1861) pare a-şi fi preluat şi Aron Pumnul articolul despre Constantin Negruzzi din "Lecturarul românesc" al său (tomul IV, partea 1, Viena, 1864, p. 242-243), cu unele, uşoare, modificări, omisiuni sau adăugiri: "S-a născut în Moldova, dintr-o familie veche română, la anul 1809; învaţă în casa părintească limba frîncească [evident: *franceza*, pentru că, în cronici, limba "frîncească" era cea... italiană!], de la un emigrant, d. Bancovici..." Şi atît!

La rîndul său, Vasile Gramen Pop, în "Conspect asupra literaturei române şi literaţilor ei" (partea I, Bucureşti, 1875, p.119), îl va urma şi pe Aron Pumnul, dar va restabili şi "mesajul" din originalul lui G. Vapereau: "CONSTANTIN NEGRUŢI, născut în Moldova la 1809 dintr-o familie veche română, primi în casa părintească primele cunoştinţe de limba franceză de la un emigrant anume Bancovici, care, trecînd mai tîrziu în Polonia, fu dus în Siberia..."

Reapariţia formei "Rancovitz", în cadrul articolului "Constantin Negruzzi" din *"Albina Carpaţilor"* (ianuarie 1878), anonimul autor o datorează, probabil, consultării lui Iacob Negruzzi sau a amintitei autorbiografii-manuscris (de la 1843, cu

numele "Brancovitz", G.Vapereau omiţîndu-l doar pe "r").

Ulterior, mai înspre zilele noastre, prin intuiţie, se vede, a fost preferată forma "Bancovitz" (de către dna V. Ghiacioiu, în ediţiile "Păcatelor tinereţelor", de la Craiova, din 1937 şi 1942, precum şi de către G. Călinescu, în monumentala "Istorie a literaturii române de la origini pînă în prezent" (din 1941) etc.; iar dl Liviu Leonte, editorul şi monografistul ieşean al lui C. Negruzzi (în 1974, apoi 1980) s-a oprit la: "Brancowitz", "Rankowitz" (părîndu-i mai firească această "austriacă" reprezentare grafică a unui nume, în fond, mai curînd... sîrbo-român: *Brancovici*.

Deschidem un recent *"Dicţionar enciclopedic"* (de altminteri: "Micul dicţionar enciclopedic", în cea de-a treia ediţie), vol. I. A-C, Buc., 1993 (p. 252), unde citim: "BRANCOVIC [brancovits], familie nobiliară de origine sîrbă... 2. SAVA B. (?-1683), mitropolit al românilor din Transilvania... 3.GHEORGHE B. (1645-1711), cronicar transilvănean, agent diplomatic al Transilvaniei şi al Ţării Româneşti la Constantinopol..."

Desigur, suntem departe de a-i stabili descendenţa lui Ioan Brancovici din pomenita dinastie sîrbo-română, deşi de alte informaţii de ordin genealogic nu dispunem. Ceea ce se ştie cu precizie, pînă una-alta, despre dînsul este faptul că printre refugiaţii veniţi din Iaşii răscoliţi de eteriştii nevoiţi să se retragă, şi ei, la Chişinău (după 1821), printre membrii lojei masonice "Ovidiu" de aici, alături de "exilatul" A.S. Puşkin, este atestat şi "Ivan Brankovici".

Mai întîi însă vom atrage luarea aminte a cititorului asupra povestirii lui A.Th. Weltman (1800-1870), *"Radoy"*, publicată în 1839, dar şi la 1843 (în cadrul volumului *"Poveşti"*), în anul cînd C. Negruzzi vorbea, prima dată, în acel concept de autobiografie, despre "învăţătorul de franţeză" al său, "Brancovitz" ...Numele de familie al protagonistului său ("Radoy") fiind ... Vrankovici, prozatorul rus exclamă, la un moment dat: "...*Vrankovici!* ...Ciudat! Un nume de familie parcă cunoscut... Nu! – acela-i *Brankovici*... Însă e vorba de o oarecare asociaţie... În memoria mea obscură..."

Avînd de-a face cu o descriere-evocare artistică, nu ne grăbim să conchidem că în povestirea aceasta a lui A.Th. Weltman ar fi vorba cumva de chiar Ioan-Jean Brancovici al lui C. Negruzzi...

În schimb, ţinem să îndemnăm pe cei care au scris despre acest "dascăl de franceză" al viitorului ctitor de proză română modernă a-l recunoaşte drept unul şi acelaşi cu ... "Ivan Brankovici" – "chişinăuianul" de la 1821-1822. În fond, despre acesta au scris şi unii puşkinologi de prestigiu, cînd s-au referit, mai ales, la perioada chişinăuiană, la "exilul din Basarabia" al Marelui A.S. Puşkin. Despre "Ivan Brankovici, scriitor, orator moldovean", drept membru al lojei masonice chişinăuiene "Ovidiu", scrie şi profesorul B.A. Trubeţkoi, în atât de multe ori editata sa monografie, la Chişinău, în ruseşte: *"Puşkin în Moldova"*.

Iar în relativ recenta "enciclopedie" a lui L.A. Cereiski, *"Puşkin i ego okrujenie"*, apărută la Leningrad, în 1989 (p.47), mai aflăm concisele informaţii: "BRANKOVICI (Brancovich) Ivan – scriitor, autorul broşurei *"Precis des eveniments les plus remarquables de la Moldavie et Valachie..."* (Posen, 1828) ...Împreună cu Puşkin, era membru al Lojei Masonice "Ovidiu" (Chişinău, 1821)..."

Ca să recunoaştem, aceasta era, pentru noi, prima indicaţie despre o "bibliografie" a literatului ce ne interesa atît de mult. În mod firesc, de la acest scurt articolaş enciclopedic am purces la căutarea volumului-culegere de studii (citat între sursele bibliografice ale lui L.A. Cereiski), editat tot la Leningrad, încă în 1962, cu un titlu foarte apropiat de cel precedent: *"Puşkin i ego vremea"* (fascicula I). Am dat de această carte, unde, la p. 160, într-o notă desfăşurată la studiul fundamental aparţinînnd lui S.S. Landa, am citit următoarele (în traducerea românească a noastră, de astăzi): " în listele cunoscute ale membrilor lojei masonice lipsesc numele unor lideri ai Eteriei. S-a păstrat [însă] o rarisimă broşură, editată la Poznan, în 1828, de către Ivan Brankovici – în trecut "orator" al lojei [masonice "Ovidiu" din Chişinău]. Autorul, evident, un moldovean, care îndurase multe vicisitudini ale soartei, înainte de a nimeri la Chişinău, şi care condamna «insurecţia sîngeroasă» a lui Ypsilanti, revoltă ce a adus numeroase nenorociri întregului popor din Principatul Moldovei. Răscoala aceasta, după părerea lui Brankovici, a fost absolut străină intereselor populaţiei locale şi nu putea să conteze pe un ajutor din partea moldovenilor [români]. Întreaga broşură e străbătută de durere şi îngrijorare pentru destinul poporului «cinstit şi paşnic» din Moldova. E posibil ca pornirile antigreceşti ale lui Brankovici să fi apărut deja ca reacţie la eşecul lui Ypsilanti şi la devastarea ce-a urmat, apoi, din partea oştilor turceşti. În *Prefaţă* [«Avant-Propos»?], autorul anunţă despre intenţia sa de a reveni, pe viitor, la nişte aduceri aminte mai desfăşurate despre viaţa sa [în Valahia şi] în Moldova, în anii 1816-1822, dar nu avem informaţii: şi-a dus el oare la bun sfîrşit acest gînd..."

Acum, după ce am avut posibilitatea să consultăm, şi noi, un exemplar al acestei unicale (şi unice? broşuri a lui J. Brancovich în fondurile Bibliotecii Academiei Române (avînd cota de păstrare II / 441786), nu mai face să insistăm cu alte detalii (în plus faţă de cele ale lui S.S. Landa, reproduse atît de desfăşurat). Propunem, la rîndu-ne, traducerea textelor de pe foaia de titlu a acestei cărţulii, precum şi cîteva dintre cele

mai revelatoare fragmente, culese din cele aproape 20 de pagini (de note... de jurnal şi ... de călătorie, scrise în anii `20 - `30 ai secolului XIX):

"**I. Brancovici**. *Pe scurt despre evenimentele cele mai remarcabile din Moldova şi Valahia, în timpul răscoalei greceşti a principelui Ypsilanti; cu o ochire asupra viitoarelor destine ale acestor două provincii şi asupra războiului de faţă între Rusia şi Turcia ... / la Poznan / În vînzare-cumpărare la J.A. Munk, librar. / Pe piaţă, N 85 / 1828"*

I. [p. 8:] "M-am îmbarcat la Constantinopol, avînd direcţia spre Varna; după o navigare de trei zile, soseam acolo în chip fericit. Cu ajutorul banilor mei, un turc în vîrstă, cu barbă albă, mă transportă, într-o trăsură cu doi cai, la Ruşciuk. Acolo, am trecut Dunărea, prin Giurgiu, şi mă dusei cu poşta la Bucureşti..."

II. [p. 9:] "În primăvara lui 1816, mă hotăram să plec [din Bucureşti] şi mergeam [astfel] la Iaşi..."

III. [p. 10:] "Fie din fericire, fie printr-un simplu hazard, a treia zi după sosire în această capitală, m-am văzut angajat, în calitate de secretar, la un boier al acestei ţări [Dinu Negruţ?], cu un onorar convenabil, înconjurat de multe atenţii şi cu tot felul de posibile comodităţi. Eram, în casa acestui boier, mai curînd un prieten decît un amploaiat, pentru că d[umnea]lui nu m-a făcut niciodată să-i simt rangul, decît doar prin nişte avantaje, pe care eu preferam să nu le accept. Am rămas, aşadar, în Moldova pînă în anul 1821, epoca fatală în care principele Ypsilanti avea să tulbure această tihnită regiune, prin scrîntita şi nenorocita sa revoltă..."

IV. [p. 12-13:] "Moldova, de cînd a fost dezmembrată, prin cedarea făcută Rusiei, dincolo de Prut [a Basarabiei], a păstrat ca hotar malurile acestui rîu. Întinderea sa e de 740 leghe pătrate, şi populaţia sa e de 450000 de suflete. Prin această dezmembrare, ea a pierdut păşuni considerabile, dar şi cea mai bună parte a teritoriului ei. Dacă Rusia ar fi căutat să o încorporeze în întregime, moldovenii ar fi preamărit ziua eliberării lor, şi ţara lor n-ar fi încercat nicicînd vre - o nenorocire; însă, fie din fatalitate, fie că sorţii n-au vrut - o, ea a rămas izolată şi expusă, drept urmare, unor jigniri şi agresiunii, precum şi la tot felul de rele..."

V. [p. 17:] "Partizani zeloşi ai Imperiului Otoman, ce aveţi de spus în legătură cu aceasta? S-ar putea să-mi răspundeţi că grecii au aruncat mănuşa, prin masacrul de la Iaşi, şi că răsplata i-a ajuns pe aceştia. Foarte bine: dar moldovenii [români], care n-au luat o cît de mică parte nici la revoltă, nici la masacrul pe care voi îl invocaţi, meritau ei un asemenea tratament? Acest popor, cinstit şi paşnic, trebuia el oare să împărtăşească destinul rebelilor? Turcii, în loc să-l măcelărească, n-ar fi fost mai degrabă datori să-l apere şi să-l protejeze de tulburătorii liniştii acestuia? Atunci cînd armatele europene se bat ele înde ele, sunt oare compromise popoarele, în securitatea lor, în timpul acestei lupte? Nu sunt oare respectate viaţa şi averea acestora?.."

VI. [p. 18:] "...dacă regele Jan Sobieski, Laudon, Rumeanţev etc. n-ar fi dat cîndva acestor barbari nişte lecţii severe; dacă ei n-ar fi pus nici o stavilă ferocităţii lor, ar fi ajuns să profaneze pămîntul părinţilor noştri, ar fi ajuns să dezgroape oasele acestora, să calce în picioare cenuşa morţilor şi să tîrîie în robie, ca pe nişte turme de nimic, femeile noastre şi copiii noştri: satele noastre ar fi fost înecate în sînge; frumoasele ţări ale Europei, prefăcute în bărăgane şi pustiuri, n-ar fi prezentat prin sine decît nişte ruine părăsite!... Ah, dacă puterea şi braţul lui Sobieski ar fi putut să se întindă, în vremurile despre care vă vorbesc, asupra acestor coaste sălbatice, turcii, apucaţi de groază, ar fi respectat cu certitudine templele lui Dumnezeu cel adevărat, inocenţa şi umanitatea! Iartă-mă, o, Sobieski, dacă sufletul mi-e copleşit de amintirea vitejiilor tale, iar eu am îndrăznit, pentru o clipă, să uit slăbiciunea mea şi să mă cred mijlocitorul cugetului tău: în numele sfînt şi august al tău, îmi înclin fruntea spre pulberea [ta] şi glorific în linişte virtuţile tale sublime..."

VII. [p. 22; ultima frază a textului:] "Moldovă! Pămînt nefericit! De-ar putea aste pagini lugubre pe care le-am schiţat aici asupra sorţilor tăi, cu culori ale adevărului, să înduioşeze pe oamenii virtuoşi din toate statele! De-ar putea destinul să-ţi pregătească un viitor mai dulce şi de-ar putea să strălucească mereu pentru tine nişte zile senine! Acestea sunt dorinţele celui ce a împărtăşit din necazurile tale şi care îţi închină prezenta lucrare..."

Pavel BALMUŞ,
Preşedinte al Societăţii Bibliofililor "Paul Mihail"

TRANSPLANTAREA BASARABIEI

Jurnalul preotului Paul Mihail (1940-1944), tipărit în 1998 la Editura Paideia, în "Colecţia cărţilor de referinţă. Memorii" – ediţie îngrijită de Eugenia şi Zamfira Mihail – ar fi trebuit să înceapă cu un citat din intervenţia profesorului Ştefan Ciobanu în şedinţa din 27 iunie 1940 a Consiliului de Coroană: "Cedarea Basarabiei ar deştepta poftele ungurilor şi ale bulgarilor. Decât să ne răşluiască ţara, bucată cu bucată, mai bine să murim cu toţii pentru un ideal al părinţilor noştri".

Sinistra presimţire s-a împlinit şi părintele Paul Mihail, care n-a ştiut nimic până în momentul în care, ieşind din biserică, a văzut ostaşii români retrăgându-se cu capetele în piept, scrie abrupt în jurnalul său despre prima Vinere a Patimilor (28 iunie 1940), a doua Vinere a Patimilor (30 august 1940) şi a treia Vinere a Patimilor României Mari (6 septembrie 1940). "Zile de zdruncinare sufletească şi trupească. Mi s-a încovoiat pieptul de durere şi mi-au ieşit oasele din stern."

Cei care se refugiau în 1940 nu se puteau rupe din strânsoarea braţelor ţăranilor basarabeni: "Pe noi cui ne lăsaţi? Nu plecaţi!". În 1944 însă nimeni nu dorea să mai rămână pe loc. Disperarea era atât de mare, încât bătrâni şi femei cu copii au luat cu asalt până şi trenurile cu vagoane descoperite pentru a putea pleca. Nu am citit pagini mai dramatice despre refugiul basarabenilor decât consemnările scurte din jurnalul preotului nostru despre cele 65 de vagoane descoperite, care aduceau în Ţară, prin lapoviţa lui martie 1944, refugiaţi din Chişinău, lăsând prin staţii copii şi bătrâni îngheţaţi, pentru a fi înmormântaţi la repezeală de familiile lor ori de cine se nimerea.

Dintre cele două categorii de intelectuali ai satelor din perioada interbelică – cea ecleziastică şi cea învăţătorească – preoţii, acceptaţi ca autoritate indiscutabilă în sânul comunităţilor, au avut mai multe motive să se retragă în faţa bolşevismului ateu. Doar patru licenţiaţi în teologie au rămas în Basarabia postbelică.

Preotul Paul Mihail consemnează în jurnalul său, cu durere şi cu recunoştinţă, cinstit şi fără eufemisme, istoria transplantării clerului basarabean pe alte meleaguri româneşti. Clerul din Arhiepiscopia Chişinăului a fost evacuat în Mitropolia Olteniei. Se ştie că unele localităţi din acea provincie, în semn de protest faţă de ocuparea Basarabiei şi Bucovinei, şi-au schimbat denumirea în aceea de "Basarabia", "Bucovina", "Cernăuţi", "Chişinău", "Cetatea-Albă", "Ismail" etc.

"Greu se face aclimatizarea noastră. Azi a trebuit să stau trei ore în librărie, răsfoind cărţi şi reviste, ca să-mi abat gândurile negre." La Iaşi a avut surpriza să cunoască şi "caractere pe care în idealismul şi tinereţea de la Chişinău nu le bănuiam: boierie, falsitate, interes şi indiferenţă". Chiar naşul său, Cicerone Iordănescu, era împotriva retragerii preoţilor din Basarabia şi Bucovina. Retragerea din faţa prigonitorilor credinţei era calificată de unii ca apostazie şi pricină a demoralizării şi căderii poporului. "Oare ne vor ierta?" se întreabă mereu părintele Paul Mihail în paginile jurnalului său. Întrebările lui sunt actuale şi după retragerea basarabenilor căzuţi în defetism de la anul 1990 încoace.

Preotul notează în jurnal că ziarele refugiaţilor basarabeni îi fac silă prin tânguirile interminabile referitoare la salariile cu care fuseseră totuşi asiguraţi. "Prin plânsul nostru facem ca Ţara să uite fraţii robiţi sufleteşte şi trupeşte." La 29 ianuarie 1941 publica la Iaşi tulburătorul articol "Au rămas în Basarabia". Până la sfârşitul vieţii sale părintele Paul Mihail a scris cu durere despre tatăl sufletesc al tuturor preoţilor basarabeni, iconom mitrofor Constantin Popovici, care a rămas atunci în Basarabia "ca un stâlp văzut al credinţei creştine", împreună cu alţi "apostoli şi mucenici sub regimul sovietic". Spirit justiţiar, observă însă că fraţii din ţară tocmai pe Constantin Popovici uitaseră să-l includă în listele de repatriaţi. Chiar dacă atunci, ca şi acum, figura impunătoare a preotului deputat Alexandru Baltaga era plasată în prim-plan, Paul Mihail a arătat în repetate rânduri că smeritul preot al închisorii din Chişinău, Constantin Popovici, a fost, de fapt, cel mai valoros om al Mitropoliei Basarabiei. În jurnalul despre care vorbim totul apare într-o altă ordine, în funcţie de valoarea sufletului.

Ziarul preoţimii basarabene "Raza" informa în 1941 că din cei 26223 de repatriaţi admişi de guvernul român, timp de un an au sosit doar 12347. Mulţi n-au putut pleca pentru că nu vroiau să se angajeze să spioneze în România pentru bolşevici.

Mai recent Anatol Petrencu, în cartea sa "Basarabia în al doilea război mondial" constată că din cei 3000 de agenţi comunişti "transplantaţi" în România în timpul războiului, 2000 veniseră în loturile de refugiaţi din 1940-1941.

Concomitent şi Chişinăul primea un transplant. După trimiterea forţată de către sindicatele sovietice a 200 de mii de tineri basarabeni la minele din Donbas şi înaintea deportării altor 300 de mii în noaptea de 13

iunie 1941, pe această bucată de pământ răpită României începe transplantarea de către ruşi a evreilor din Rusia şi Galiţia. În Chişinău fuseseră aduşi atât de mulţi încât au fost nevoiţi să se adăpostească provizoriu şi prin corturi. Situaţia lor s-a îmbunătăţit în urma deportărilor şi după operaţia de comasare a locuinţelor băştinaşilor. "Raza" scria în 1940 că basarabeanul de sub ocupaţia rusă avea dreptul doar la 9 metri pătraţi de cameră. În restul spaţiului locativ i se trimiteau colocatari venetici, care-l îngrămădeau într-un colţ al propriei sale locuinţe (de obicei la bucătărie) şi-l spionau permanent. Ce stranie actualitate are şi această regulă bolşevică: observaţi că de câţiva ani şi noi în Republica independentă Moldova, plătim mai mult pentru încălzirea spaţiului locativ care depăşeşte nouă metri pătraţi de persoană, iar cei care nu rezistă sunt invitaţi să se retragă la sat.

Cu toată fascinaţia fostei capitale moldovene, Iaşi ("alt aer, altă apă"), în care s-a retras nu numai în anii de pribegie, dar şi în perioada postbelică, reîntors pentru un timp la Chişinău, în anii de război, părintele Paul Mihail nota în jurnal: "Fiecare zi trecută în linişte pe locurile acestea, o consider ca dar şi binecuvântare de la Părintele Luminilor. Seara [...] aduc mulţumiri lui Dumnezeu că am mai trăit o zi pe pământul acesta scump".

Cea mai mare parte a jurnalului mărturiseşte despre activitatea sa asiduă pe tărâm naţional bisericesc în nişte ani de cumplit provizorat. Preotul cărturar avea nopţi albe pricinuite de regretul că nu-şi poate prezenta lucrările pentru doctorat din cauza muncii epuizante la Şcoala de Cântăreţi Bisericeşti, la renovarea Muzeului Bisericesc şi, desigur, în parohia sa, la Soborul vechi "Sfinţii Arhangheli", biserică domnească în care a slujit şi primul mitropolit al Basarabiei, Gavril Bănulescu-Bodoni. Cei care treceţi neştiutori şi nepăsători pe lângă Cinematograful "Moscova" din Chişinău, deschideţi "Jurnalul" părintelui Mihail la paginile 219 şi 230 şi veţi afla că în anii celui de-al doilea război mondial aici sfinţia sa a muncit mult de tot şi aici, lângă Muzeul bisericesc, lângă sobor şi lângă biserica de lemn adusă din Cornova a dorit să rămână până la sfârşitul vieţii sale şi după trecerea din viaţă. Acum peste acele locuri atât de importante pentru istoria oraşului nostru tronează clădirea primitivă a unui cinematograf alături de o gunoişte.

Cele mai multe biserici din Basarabia au ca patroni pe Sfinţii Arhangheli Mihail şi Gavril, ca să ne apere de războaie şi holeră, de năvălirea altor neamuri asupra noastră. Asta vorbeşte despre psihologia populaţiei provinciei noastre, supuse unor permanente eroziuni umane şi unor repetate transplantări diabolice.

"Ici îmi place loc de casă
Şi străinii nu mă lasă,
Ici îmi place să trăiesc
Şi duşmanii mă gonesc"

este un refren destul de răspândit în această margine de ţară.

După război, 300 de mii de evrei din România vor fi transplantaţi în locul celor 300 de mii de basarabeni deportaţi (I. Constantin). "Tel-Avivul s-a mutat la Chişinău – scriau ziarele timpului. Noua Palestină s-a stabilit în Basarabia". Concomitent, basarabenii refugiaţi prin toate provinciile de peste Prut, devin (vorba lui Paul Goma) "evreii României".

După 14 ani de slujire în Basarabia, Gala Galaction, care venise aici de nevoie, ca într-un exil, o numea în 1940, "cea dintâie parohie a ortodoxiei româneşti". M-am întrebat de ce acest primat şi mi se pare că din cauza periodicelor transplantări ale basarabeanului. Ridicat la miezul nopţii şi dus în Siberia ori nevoit să treacă Prutul desculţ, numai cu sufletul din el, basarabenaul pierde totul la un moment dat şi, înţelegând nimicnicia bunurilor pământeşti, urmează vrei nu vrei, programul de viaţă evanghelic. "Singuri în faţa destinului istoric, singuri în rugăciunile lor neîntrerupte, basarabenii şi-au pus la temelia rezistenţei toată rezerva lor de răbdare mucenicească", scria Sergiu Matei Nica în anul 1942.

În jurnalul său ca şi în discuţiile cotidiene, părintele Paul Mihail uimea prin discernământ. L-au preocupat numai lucrurile esenţiale şi i-a admirat numai pe oamenii dezinteresaţi în cele materiale: prof. Constantin Fedeleş, prof. Ilie Minea, prof. Constantin Popovici, călugăriţa Daria Bodescu, soţia sa Eugenia şi nu prea mulţi alţii. A apărea în faţa părintelui Paul Mihail era un lucru primejdios, pentru că sfinţia sa punea un diagnostic cinstit şi uneori deloc măgulitor, în pofida înălţimii la care s-ar fi ridicat persoana vizată în ierarhia socială şi ecleziastică. Dovadă sunt aprecierile scurte şi memorabile la adresa arhiereului locului şi a consilierilor eparhiali, mărturisirile şocante despre Pan Halippa, Leon Boga şi alte personalităţi incontestabile.

Fiecare întîlnire omenească este o judecată, iar întâlnirea cu Dumnezeu este o înfricoşată judecată. Gândindu-se la ziua judecăţii şi cu rugăciunea în gură adormind preotul Paul Mihail şi preoteasa Eugenia, distruşi fizic şi moral din cauza pierderii căminului, a bibliotecii şi a posibilităţii de a oferi un fruct copilului lor în plină vară, se străduiesc să salveze esenţialul-lăzile cu documente ale Muzeului Bisericesc de la Chişinău.

Toată gama de emoţii umane în situaţii limită se găseşte în acest jurnal, dar ceea ce dă cărţii echilibru şi substanţă este conştiinţa datoriei împlinite chiar în cele mai grele condiţii, idealul urmărit cu consecvenţă

şi sufletul împăcat cu sine şi cu Dumnezeu.

Istoria este un lucru fascinant şi autorul jurnalului este conştient că prin aceasta va umple cu substanţă concretă de viaţă petele albe ale istoriei neamului românesc. În plus, va contribui la studierea psihologiei poporului nostru în momentele de răscruce ale istoriei sale. Citindu-l îţi dai seama că CIA făcea un rezumat corect despre România în raportul pregătit pentru preşedintele Truman în 1949: "Instabili şi emotivi în momente de stres, ei sunt capabili, pentru scopurile mari, să susţină strategeme răbdătoare de disimulare şi viclenie. Au un înalt grad de adaptabilitate sinuoasă şi oportunism politic, care explică în parte supravieţuirea lor ca entitate etnică şi ca naţiune".

Nina NEGRU

IN MEMORIAM

PETRU GANENCO

La 16 noiembrie 1999 a decedat subit Petru Ganenco. A plecat în lumea celor drepţi o personalitate marcantă a biblioteconomiei noastre naţionale. E o pierdere mare pentru bibliologia teoretică şi practică.

L-am cunoscut încă din anii de studenţie. Robust şi viguros, tare în os, deschis şi cinstit, calm dar cu o reacţie fulgerătoare. Toate aceste calităţi i-au prins bine în activitatea sa îndelungată şi fructuoasă într-un domeniu atât de paşnic şi anevoios cum e biblioteconomia, în cadrul căreia s-a afirmat din plin.

Petru Ganenco a văzut lumina zilei la 18 iulie 1934 în vechiul sat moldovenesc Nezavertailovca de pe malul stâng al Nistrului. A învăţat la şcoala din satul natal, apoi a absolvit şcoala medie moldovenească din centrul raional Slobozia. În anii 1951-1956 a urmat studiile la Universitatea de Stat din Moldova, secţia istorie. La absolvirea acestei prestigioase instituţii de învăţământ este repartizat la Biblioteca Republicană de Stat (azi Biblioteca Naţională a Republicii Moldova), în cadrul căreia, cu unele întreruperi, a activat până la ultima răsuflare.

În calitate de metodist, apoi de bibliotecar-şef a cutreierat oraşele, raionalele şi satele republicii, ţinând prelegeri şi organizând seminare; a alcătuit un şir de materiale metodice şi bibliografice în ajutorul bibliotecilor. A fost unul din organizatorii primelor congrese ale bibliotecarilor din Moldova (1959, 1961).

Fiind numit în 1960 şef al secţiei de completare, a luat măsuri energice pentru achiziţionarea tipăriturilor valoroase ale neamului nostru. Pe diferite căi a salvat o parte din patrimoniul naţional tipărit din mănăstirile şi bisericile basarabene, ce au fost închise şi prădate la începutul anilor `60 de satrapii regimului bodiulist. Anume atunci au fost puse bazele serviciului de carte rară şi manuscrise.

În perioada martie 1965–octombrie 1984 a deţinut funcţia de director al Bibliotecii Naţionale, apoi până în noiembrie 1987 a fost director adjunct pentru ştiinţă. Anume în perioada aceasta a crescut prestigiul celei mai vechi şi celei mai importante biblioteci din Basarabia atât în fostul imperiu sovietic, cât şi în multe ţări de peste hotare. Petru Ganenco s-a manifestat ca un bun organizator, un adevărat manager în biblioteconomie.

A fost perfecţionată structura bibliotecii şi deschise noi servicii, fiind atraşi la lucru un şir de valoroşi şi inimoşi profesionişti. E ştiut că la retragerea trupelor armate ruse în iulie 1941 au fost arse şi aruncate în aer colecţiile Bibliotecii Publice din Chişinău, Bibliotecii Societăţii Istorico-Arheologice Bisericeşti, au pierit pentru totdeauna mari bogăţii spirituale. Petru Ganenco a organizat echipe de lucrători ai Bibliotecii, care au studiat fondurile de schimb ale marilor biblioteci şi au adus la Chişinău de la Moscova, Kazan, Sankt-Peterburg, Kiev, Lvov, Cernăuţi mii şi zeci de mii de cărţi solicitate astăzi de savanţi, doctoranzi, studenţi. Tot atunci, în anii '60, în aceste oraşe, a fost permis accesul la publicaţiile despre Moldova, despre neamul românesc, în diferite limbi, ca apoi să fie făcute copii şi puse la dispoziţia beneficiarilor.

P. Ganenco a susţinut formarea şi activitatea fructuoasă a şcolii bibliografice naţionale din cadrul Bibliotecii (Tamara Isac, Parascovia Cojuhari, Vladimir Chiriac, Ion Madan, Ana Ţopa) şcoală care a pregătit bibliografii fundamentale, ce-şi păstrează şi îşi vor

păstra mult timp importanţa ştiinţifică: "Istoria, arheologia şi etnografia Moldovei" (2 volume 1973, 1982), "Viticultura Moldovei şi Ucrainei" (1976), "Viticultura Moldovei" (1982), "Scriitori sovietici moldoveni" (1965), "Dimitrie Cantemir" (1973), "Pomicultura Moldovei" (1988), "Muzica Moldovei Sovietice" (1976), "Literatura despre Moldova" (1978) şi altele.

Tot în această perioadă aveau loc variate manifestări culturale în cadrul Clubului literar "Miorița", Clubului "Mondo", Salonului de Muzică, Universităţii Populare de Istorie a Moldovei al cărui rector a fost timp de două decenii.

P. Ganenco a fost un înzestrat cercetător ştiinţific. În 1966 a apărut monografia sa "Istoria Bibliotecii publice din Chişinău (1832-1917)". Pentru prima dată în biblioteconomia basarabeană el aplică principiul istorismului, pune în circuitul ştiinţific date culese în arhive şi vechile periodice cu generalizări ample. Recomandată şi astăzi studenţilor, această lucrare este una de bază la studierea disciplinei "Istoria cărţii şi a bibliotecilor".

Mai târziu el publică studiile: "Dezvoltarea scrisului, cărţii şi biblioteconomiei în Moldova din timpurile străvechi până în jumătatea a doua a sec. XVI", "Istoriografia şi unele probleme privind studierea continuă a biblioteconomiei de până la începutul sec. XX" ş.a.

În ultimii ani Petru Ganenco ara adânc pe ogorul cercetărilor privind cartea, biblioteca, cultura şi spiritualitatea noastră. Pentru studiile "Mitropolia Proilaviei – centru bisericesc de consolidare a românilor transnistreni", "Relaţiile agrare în Moldova în sec. XVIII, conform documentelor basarabene despre moşiile Episcopiei Huşilor, prezentate de Ştefan Berechet", "Care e patria noastră adevărată", "Biblioteca lui Ştefan Ciobanu" în 1998 i-a fost conferit premiul I la Concursul republican pentru cea mai bună lucrare bibliologică.

A participat la multe conferinţe şi simpozioane ştiinţifice republicane şi internaţionale. În perioada sistemului totalitar a prezentat biblioteconomia noastră în Franţa, Iugoslavia, Polonia. I-am cunoscut pe directorii bibliotecilor republicane din anii `60-`80. Petru Ganenco se evidenţia printre ei prin ţinută, erudiţie, spirit inovator. La rândul său Biblioteca Naţională a fost vizitată şi înalt apreciată de specialişti de prim-rang din Germania, Italia, Spania, Turcia, Bulgaria, Grecia, Japonia, China etc.

În 1982 Biblioteca Naţională a fost decorată cu ordinul Drapelul Roşu de Muncă, iar mai înainte P. Ganenco a fost distins cu titlul onorific "Om Emerit al Culturii din R.S.S.M.".

Chipul lui P. Ganenco va rămâne în memoria a sute şi mii de bibliotecari şi bibliografi ca pedagog. A predat discipline normative la Facultatea de Biblioteconomie şi Bibliografie a Universităţii de Stat din Moldova, la cursurile de perfecţionare a lucrătorilor din domeniul culturii.

Am conlucrat aproape patru decenii. Ne informam unul pe altul despre treburile şi grijile cotidiene, ne bucuram reciproc de realizările proprii şi cele ale instituţiilor în care activam. Se bucura ca un copil de lucrurile făcute gospodăreşte şi cu inimă, se întrista când ideile frumoase nu ajungeau la etapa realizării. A încercat să dovedească anonimilor de la C.C. al P.C.M. necesitatea de a continua publicarea culegerii de studii ştiinţifice "Biblioteconomia şi bibliografia Moldovei", care a apărut în două fascicule în 1976-1977 şi a fost apreciată înalt în presă. Dar se lovea de zidul berlinez.

Când P. Ganenco crea noi planuri, scotea Biblioteca spre noi orizonturi ministrul culturii deatunci, "omul fără cultură" (vorba lui Serghei Lunchevici) care nu ne cunoştea cultura, limba şi tradiţiile l-a destituit din postul de director al Bibliotecii Naţionale.

P. Ganenco a fost un omu de onenie, biblioteconomist şi manager consacrat. A făcut mult bine şi pe mulţi i-a ajutat. A educat generaţii de bibliotecari. Nimănui n-a făcut rău. La trăit printre oameni şi cărţi şi a murit cu gândul la oameni ş cărţi, lăsând celor ce vin o frumoasă moştenire bibliologică.

Dormi în pace, dragă prietene şi coleg!

Ion MADAN

APARIŢII EDITORIALE

În acest compartiment vă puteţi informa referitor la noile apariţii intrate recent în Arhiva Camerei Naţionale a Cărţii. Ele cuprind date ce ţin de istoria, cultura, economia republicii noastre, precum şi beletristică. Lista ce urmează este o sursă de informare propusă tuturor beneficiarilor.

Accesul la informaţie în democraţiile consolidate şi în Republica Moldova. – Ch.: Universitas, 1999.
CZU 002(094.5)

Alexandrescu, Emil. Literatura română în analize şi sinteze / Emil Alexandrescu, Dana Gavrilă. – Ed. a 3-a revăz. şi compl. – Ch.: Ed. Uniunii Scriitorilor, 1999.
CZU 859:0.09(075.8)

Buletin de identitate: antologie de versuri publicate în revista "Noi". – Ch.: Moldpres, 1998.
CZU 859.0(478)-93

Cartea celor o mie şi una de nopţi: vol. 3. – Ch.: Litera; Bucureşti: TEDIT FZH, 1999.
CZU 892.7-3+398.21(=927)

Cazacu, Tamara. Dulce grai: man. de lb. rom. pentru cl. a IX-a a şc. alolingve. – Ch.: ARC; Prut Internaţional, 1999.
CZU 805.90(075.3=82)

Chirtoagă, Ion. Istoria românilor: Epoca medievală: manual universitar. – Ch.: Cartier (istoric), 1999.
CZU 93(=590)

Congresul II al ţăranilor împroprietăriţi din Moldova: (28 n. 1998). – Ch.: Lyceum, 1999.
CZU 631.1(478)(063)

Doraş, Simion Gh. Criminalistica: Vol. 2 : Elemente de tactică. – Ch.: F.E.-P "Tipogr. Centrală", 1999.
CZU 343.98(075.8)

Epidemiologie: (Man. de lucrări practice) / M. Barabaş, V. Chicu, V. Gâlca; sub red. V. Prisăcari. – Ch.: Centrul ed.-poligr. "Medicina",1999.
CZU 616-9-036.2(075.8)

Filip, Iulian. *Nucul cu o singură nucă; Plăcinţele cu mărar. – Ch.: Prut Internaţional, 1999.*
CZU 859.0(478)-93

Giovagnoli, Raffaelo. Spartacus: în 2 vol. – Ch.: Litera; Bucureşti: David, 1998.
CZU 850

Granaci, Lidia. Instruirea prin joc: teorie şi practică. – Ch.: Epigraf, 1999.
CZU 37.03

Hadârcă, Ion. Duminica mare: poezii pentru copii. – Ch.: Cartea Moldovei, 1999.
CZU 859.0(478)-93

Hăbăşescu, Ion. Igiena copiilor şi adolescenţilor / Ion Hăbăşescu, Maria Moraru. – Ch: Centrul Ed.-Poligr. Medicina al USMF, 1999.
CZU 613. 95/96(075.8)

Mazur, Arkadij. Stranicy istorii sorokskih evreev: (Vtoraâ polovina XIX v.-XX v.). – Ch.: Ruxanda, 1999.
CZU 947.8-22"18/19"(=924.5)

Mischevca, Vladimir. Moldova în politica marilor puteri: la începutul sec. al XIX-lea. – Ch.: Civitas, 1999.
CZU 947.8"18"+327

Nechit, Irina. Godot Eliberatorul: periplu teatral. Ch.: Cartier, 1999.
CZU 859.0 (478)

Piaţa valorilor mobiliare: Legi = Rynok cennyh bumag / Parlamentul Republicii Moldova. – Ch.: ARC, 1999.
CZU 336.763(478)(094.5)

Popa, Iulius. Nicolae Chirilciuc – businessman, consilier, mecenat. – Ch.: Litera, 1999. – Idem şi în lb. rusă.
CZU 658 (092)+ 929

Popuşoi, Eugen. Valori morale în medicină / Eugen Popuşoi, Constantin Eţco.— Ch.: Centrul Ed.-Poligr. Medicina al USMF, 1999.
CZU (614. 25 : 172) (075. 8)

Potârniche, Ion. Furnicături. – Ch.: Concernul "Presa", 1999.
CZU 859.0(478)

Probleme ale ştiinţelor socio-umane şi modernizarea învăţământului: Conf. şt. anuală a Univ. Pedagogice de Stat "Ion Creangă" : (3-4 mart. 1999). – Ch., 1999.
CZU 37.0:378.1

Purice, Lucia. Arca lui Noe. Ch.: Ed. Uniunii Scriitorilor, 1999.

CZU 859.0(478)

Totul despre impozite: Codul fiscal şi acte normative în vederea aplicării lui; Petru Şarcov, Ghenadie Ipati. – Ch. : "Bons Offices" , 1999.- 20 cm.

Vol. 1. Codul fiscal: Regulamente, instrucţiuni ... - 1999. – 68; 77 (4) p. – Bibliogr. p. 1–3. Numerotarea separată a capitolelor. – ISBN 9975 – 9988-1-X. – Preţ contractual, F. tir. – (99-251)

CZU 336.2(094.4)

Vol. 2. Codul fiscal: Regulamente instrucţiuni ... - 1999. – 220 p. – Pag. capitolelor numerotate separat. – ISBN 9975-9988-1-X. – Preţ contractual, F. tir. – (99 – 252)

CZU 336.2 (094.4)

Tratate Internaţionale la care Republica Moldova este parte (1990-1998): Vol. 12 – 14. – Ch.: Moldpres: Monitorul Oficial al Repuplicii Moldova: SRL "Metrompaş", 1999.

CZU 341.24"1990/1998)

MAGAZIN BIBLIOLOGIC
Serie nouă 1999 nr.4

SUMAR

MONITOR
Declarația de la Copenhaga. ... 3
Lectura copiilor la sfârșit și început de mileniu. *Claudia BALABAN* ... 4
Conferința anuală a Asociației Naționale a Bibliotecarilor și a Bibliotecilor Publice din România. *Doina POPA* ... 5
Masă rotundă pentru bibliotecari. *Irina DIGODI* ... 7
Seminarul Național "Catalogarea și clasificarea publicațiilor": realități și perspective. *Ala PANICI* ... 7
Evaluarea seminarului "Statutul funcțional al bibliotecii județene". *Vera OSOIANU* ... 9

ANIVERSĂRI
Biblioteca Orășenească Ialoveni la 50 de ani. *Larisa PETCU* ... 10
Chemarea destinului. *Ion MADAN* ... 11
Contribuții la averea a două neamuri. *Ion MADAN* ... 12
Un promotor al bibliografiei naționale. *Ion MADAN* ... 13

BIBLIOTECA ȘI SOCIETATEA
Globalizarea informației și implicațiile bibliotecarilor. *Irina DIGODI* ... 14

TEORIE ȘI PRACTICĂ
Programul Național PROBIP 2000 și Programul European LIBECON 2000. *Doina POPA* ... 16
Biblioteca universitară în contextul legislației bibliotecare în vigoare. *Mohammad A.M. NAGRASHI* ... 18
Prelucrarea documentelor. *Elena TÂRZIMAN* ... 21
Ordonarea documentelor în bibliotecă. *Ala PANICI* ... 26
Biblioteca unei instituții de învățământ superior în preajma noului mileniu. *Elena HARCONIȚĂ* ... 27
Biblioteca Universitară — paradigmă spirituală la sfârșit de mileniu. *Valentina TOPALĂ* ... 30
Formarea cadrelor didactico-științifice și accesul la informație în perioada de tranziție. *Tatiana SUMAN* ... 32
Biblioteca publică și cea școlară: tendințe de colaborare. *Silvia POPA* ... 33
Activitatea bibliotecilor universitare moderne. *Mohammad A.M. NAGRASHI* ... 34

ATLAS
Biblioteca Națională din Scoția. *Lidia KULICOVSKI* ... 37

UNIVERSUL LECTURII
Doina lui Eminescu. *Gheorghe BULGĂR* ... 39

FILE DE ISTORIE
Ediții din opera lui Goethe la Chișinău. *Raisa MELNIC* ... 42
Lucrare-unicat (?) a "dascălului de franceză" al lui Constantin Negruzzi. *Pavel BALMUȘ* ... 44
Transplantarea Basarabiei. *Nina NEGRU* ... 47

IN MEMORIAM
Petru Ganenco. *Ion MADAN* ... 49

APARIȚII EDITORIALE ... 51

MAGAZIN BIBLIOLOGIC

